

BELGISCHE MEDEDINGINGSAUTORITEIT

Auditoraat

Beslissing nr. BMA-2025-IO-02-AUD van 28 januari 2025

in Zaak MEDE - I/O-21/0024

Belgapom vzw

PUBLIEKE VERSIE

Inhoud

I. Introductie	4
II. Betrokken ondernemingsvereniging	4
III. Voorwerp van het onderzoek.....	5
IV. Procedure.....	5
V. Betrokken sector	8
V.1 Onderscheiden deelsectoren binnen de aardappelsector.....	8
V.2 Belang van aardappelen als inputkost voor verwerking tot diepvriesfrietten.....	9
V.3 Onderzochte schakels binnen de aardappelkolom	9
VI. Belgapomnotering.....	10
VI.1 Historiek.....	10
VI.2 Definities	11
VI.3 Belgapom prijzencommissie	12
VI.4 Meerdere rondgangen.....	12
VI.5 Uitwisselingsvorm.....	13
VI.6 Publicatie.....	13
VI.7 Belang van de Belgapomnotering.....	13
VII. Mededingingsbezwaren	15
VII.1 De onderzochte praktijken.....	15
VII.1.1 Wijze van informatie-uitwisseling binnen de Belgapom prijzencommissie	16
VII.1.2 Belgapomprijs volgens de huidige definitie	17
VII.2 Betrokken product- en geografische markt	17
VII.3 Beschrijving van de schadetheorie met betrekking tot de informatie uitwisseling	19
VII.3.1 Concurrentieverstoring doorheen de aardappelkolom	19
VII.3.2 Verhoogde transparantie vergroot het risico op coördinerend marktgedrag ("afstemming") tussen de deelnemers aan de informatie-uitwisseling.....	19
VII.3.3 Specifieke toepassing op de opwaartse inkoopmarkt	20
VII.3.4 Specifieke toepassing op de neerwaartse verkoopmarkt	24
VIII. Juridische analyse.....	30
VIII.1 Rechtskader.....	30
VIII.2 Besluit van een ondernemingsvereniging.....	31
VIII.2.1 Principes	31
VIII.2.2 Toepassing op de zaak	32
VIII.3 Beperking van de mededinging	33

VIII.3.1 Beperking van de mededinging “naar strekking”	33
VIII.3.2 Beoordelingskader	35
VIII.3.3 Toepassing op de zaak	40
VIII.3.4 Conclusie	47
VIII.4 Eén enkele voortdurende inbreuk.....	47
VIII.4.1 Principes	47
VIII.4.2 Toepassing.....	48
VIII.5 Merkbare beïnvloeding van de mededinging op de Belgische markt en op de handel tussen lidstaten	49
VIII.5.1 Principes	49
VIII.5.2 Toepassing op de zaak	49
VIII.5.3 Conclusie	50
VIII.6 Toepasbaarheid van de artikelen IV.1, §3 WER en 101, lid 3 VWEU	50
VIII.6.1 Principes	50
VIII.6.2 Efficiëntieverbeteringen.....	50
VIII.6.3 Onmisbaarheid	51
VIII.6.4 Voordelen doorgegeven aan gebruikers en geen uitschakeling van de concurrentie	51
VIII.6.5 Toepassing op de zaak	51
VIII.6.6 Conclusie	53
VIII.7 Toezeggingen.....	53
VIII.7.1 Principes	53
VIII.7.2 Toetsingscriteria	54
VIII.7.3 Toezeggingen aangeboden door Belgapom	55
VIII.7.4 Markttest.....	57
VIII.7.5 Beoordeling van de auditeur van de aangeboden toezeggingen in het licht van de markttest.....	58
VIII.7.6 Uitvoering en opvolging van de toezeggingen	65
VIII.7.7 Conclusie	66
VIII.8 Eindconclusie.....	67
VIII.9 Beslissing	67

I. Introductie

1. Voorliggende beslissing is gericht tot Belgapom vzw, (hierna “Belgapom”), de erkende beroepsvereniging voor de Belgische aardappelhandel en -verwerking, met maatschappelijke zetel te Guldensporenpark 120, 9820 Merelbeke.

2. Op 8 november 2021 heeft het auditoraat van de Belgische Mededingingsautoriteit (hierna “BMA”) op verzoek van de (toenmalige) Minister van Middenstand, Zelfstandigen, KMO's en Landbouw, de heer David Clarinval, een onderzoek geopend naar mogelijke mededingingsbeperkende overeenkomsten tussen ondernemingen, besluiten van ondernemingsverenigingen en/of onderling afgestemde feitelijke gedragingen in strijd met artikel IV. 1 van het Wetboek Economisch Recht (hierna “WER”) en/of artikel 101 van het Verdrag betreffende de Werking van de Europese Unie (hierna “VWEU”), door de sectorfederatie Belgapom in het kader van de wekelijkse Belgapomnotering. Het dossier werd geregistreerd onder het nummer MEDE I/O-21/0024.

3. In haar onderzoek heeft de auditeur vastgesteld dat het “Reglement Belgapom – prijzencommissie” (versie 13 juli 2023)¹ dat voorziet in een rechtstreekse prijsinformatie-uitwisseling tussen (concurrerende) leden van de Belgapom prijzencommissie en de daaropvolgende gepubliceerde “Belgapomnotering” mogelijks artikel IV. 1 WER en artikel 101 VWEU schendt.

4. Gelet op de door Belgapom aangeboden toezeggingen en na raadpleging van de marktspelers, oordeelt de auditeur niettemin dat deze toezeggingen tegemoet komen aan haar bezorgdheden. Op grond van artikel IV.44 § 1, 2° WER beslist de auditeur de aangeboden toezeggingen verbindend te verklaren en onderhavige sepotbeslissing te nemen. Overeenkomstig artikel IV.44, §1, tweede lid WER houden deze toezeggingen geen nadelige erkenning van een inbreuk in door Belgapom.

II. Betrokken ondernemingsvereniging

5. De betrokken ondernemersvereniging is Belgapom vzw, de erkende beroepsvereniging voor de Belgische aardappelhandel en -verwerking, met maatschappelijke zetel te Guldensporenpark 120, 9820 Merelbeke.

6. Het lidmaatschap van Belgapom is voorbehouden aan rechtspersonen naar Belgisch recht of natuurlijke personen die een beroep uitoefenen in de sector van de aardappelhandel of -verwerking (en regelmatig ingeschreven zijn in de Kruispuntbank voor Ondernemingen). Belgapom geeft aan met 76 leden in 2023 meer dan 95% van de Belgische marktspelers binnen de sector te vertegenwoordigen.²

7. De werkende leden van Belgapom worden ingedeeld in twee secties op basis van hun activiteiten:

- Sectie handel: aardappelhandelaars, groothandelaars van pootgoed, invoerders en uitvoerders van consumptieaardappelen, verpakkers en aardappelschilbedrijven;

¹ E-mail van Belgapom van 10 juli 2023 aan auditeur.

² Voor een actuele ledenlijst, zie [Ledenlijst - Belgapom](#); antwoord van Belgapom van 28 april 2022 (geactualiseerd antwoord van 10 juli 2023) op het verzoek om inlichtingen van 17 februari 2022, vraag 17; e-mail van Belgapom van 3 juni 2024 aan het auditoraat.

- Sectie verwerking: de fabrikanten van producten afgeleid van aardappelen.³

8. De sectie handel is de meest heterogene groep.⁴

9. Belgapom verenigt derhalve ondernemingen die met elkaar concurreren, zowel aan de vraagzijde van de inkoopmarkt van aardappelen als aan de aanbodzijde (als handelaar of verwerker) van de verkoopmarkt van respectievelijk aardappelen en producten afgeleid van aardappelen. Aardappeltelers (aanbodzijde van de inkoopmarkt van aardappelen) zijn geen lid van de Belgapom beroepsvereniging.

III. Voorwerp van het onderzoek

10. De (toenmalige) Minister van Middenstand, Zelfstandigen, KMO's en Landbouw heeft de auditeur-generaal verzocht om een onderzoek op te starten naar het eventueel mededingingsbeperkend karakter van de Belgapomnotering binnen de beroepsvereniging Belgapom. Het betreft een publieke prijsnotering die wekelijks op vrijdag door Belgapom op haar publiek toegankelijke website wordt gepubliceerd.

11. Meer specifiek betreft de Belgapomprijs de vrije marktprijs waaraan frietgeschikte aardappelen het meest werden verhandeld tussen de teler en zijn eerste afnemer (zijnde de handelaar of verwerker) daags (i.e. op donderdag) vóór de publicatie op vrijdag op de Belgapom website.

12. Hieraan gaat een rechtstreekse uitwisseling van prijsinformatie tussen de leden van de Belgapom prijzencommissie vooraf.

13. Uit het gevoerde onderzoek blijkt dat er mogelijks een mededingingsbeperkende werking uitgaat van enerzijds de manier van informatie-uitwisseling tussen de leden van deze prijzencommissie en anderzijds de Belgapomprijs in zijn huidige definitie.

14. Hierna wordt de betrokken landbouwsector en schakel binnen de landbouwketen geïdentificeerd. Vervolgens worden de diverse aspecten van de Belgapomnotering toegelicht. Tenslotte zal worden ingegaan op de onderzochte mededingingsbeperkende praktijken.

IV. Procedure

15. Op 4 maart 2021 ontving de (toenmalige) auditeur-generaal van de Belgische Mededingingsautoriteit op basis van het artikel IV.39,4° Wetboek Economisch Recht het schriftelijk verzoek van de (toenmalige) Minister van Middenstand, Zelfstandigen, KMO's en Landbouw, de heer David Clarinval, om onderzoek te doen naar het mogelijke mededingingsbeperkend karakter van de *“prijsbepalingsmechanismen voor aankooprijzen van aardappelen binnen het overlegkanaal onder leiding van de sectorfederatie Belgapom”* in het licht van artikel IV.1 WER en/of artikel 101 VWEU.⁵

³ [Lidmaatschap - Belgapom](#)

⁴ Antwoord van Belgapom van 10 juli 2023 op het verzoek om inlichtingen van 17 februari 2022, vraag 2.

⁵ Brief van 4 maart 2021 van de (toenmalige) Minister van Middenstand, Zelfstandigen, KMO's en Landbouw, de heer David Clarinval aan de auditeur-generaal van de Belgische Mededingingsautoriteit; vrije Nederlandse vertaling van: *“les mécanismes de fixation des prix sous l'égide de la fédération sectorielle Belgapom”*.

16. Op 8 november 2021 heeft de auditeur-generaal, overeenkomstig artikel IV.39, 4° WER, na advies van de directeur economische zaken, een onderzoek geopend onder nummer MEDE - I/O-21/0024 met betrekking tot de mogelijke schending van artikel IV.1 WER en/of artikel 101 VWEU.
17. Overeenkomstig artikel IV.27, §2 WER heeft de auditeur-generaal mevrouw Charlotte Delmeire, aangeduid als auditeur die met de dagelijkse leiding van het onderzoek wordt belast. De heer Bert Willekens, economisch adviseur binnen het Chief Economist Team, verleende bijstand aan het onderzoek.
18. Overeenkomstig artikel IV.27, §4 WER heeft de auditeur-generaal de heer Antoon Kyndt aangewezen als auditeur-adviseur.
19. Belgapom heeft bij aanvang van het onderzoek meteen aan de auditeur te kennen gegeven zijn volle medewerking te verlenen en bereid te zijn om de wijze van uitwisseling van informatie waar nodig in het Reglement aan te passen en zodoende door het aanbieden van toezeggingen tegemoet te komen aan de bezorgdheden van het auditoraat. Daartoe werd binnen de beroepsfederatie een werkgroep opgericht met experts vanuit de sector.⁶
20. Op 17 februari 2022 heeft de auditeur aan Belgapom haar voorlopige bevindingen op basis van het gevoerde onderzoek naar de bestaande praktijken van informatie-uitwisseling binnen Belgapom schriftelijk toegelicht. De bezorgdheden hebben enerzijds betrekking op de vorm waaronder de leden van de Belgapom prijzencommissie wekelijks commercieel gevoelige informatie onderling uitwisselen en anderzijds op de definitie van de Belgapomprijs. Aan deze brief werd eveneens een uitgebreide vragenlijst toegevoegd om de auditeur toe te laten met de nodige feitelijke kennis het adequaat karakter van eventuele toezeggingen door Belgapom te beoordelen.⁷
21. Het verzoek om inlichtingen van 17 februari 2022 werd op 28 april 2022 door Belgapom beantwoord. Op 10 juli 2023 heeft Belgapom op vraag van de auditeur een geactualiseerd antwoord ingediend alsook het “Reglement Belgapom Prijzencommissie” (hierna het “Reglement”) die op 14 juli 2023 ter goedkeuring zou worden voorgelegd aan de prijzencommissie van Belgapom met inwerkingtreding op dezelfde dag.⁸
22. Op 13 juli 2023 heeft de auditeur-generaal zijn standpunt over dit Reglement schriftelijk aan Belgapom overgemaakt met verwijzing naar de bezorgdheden zoals uiteengezet in de brief van de auditeur van 17 februari 2022. Aan Belgapom werd een termijn tot het einde van de zomer 2023 toegekend om het Reglement te herwerken teneinde het in overeenstemming te brengen met het mededingingsrecht.⁹
23. Op 20 september 2023 heeft Belgapom een nota overgemaakt met voorstellen voor aanpassingen van de Belgapomnotering.¹⁰

⁶ E-mail aan auditeur van 20 september 2023.

⁷ Verzoek om inlichtingen van 17 februari 2022 van auditeur aan Belgapom.

⁸ Antwoord van Belgapom van 28 april 2022 op het verzoek om inlichtingen van 17 februari 2022 - geactualiseerd door Belgapom per e-mail van 10 juli 2023 en oorspronkelijk reglement Belgapom Prijzencommissie - versie van 14/07/2023.

⁹ E-mail van de auditeur-generaal aan Belgapom van 13 juli 2023.

¹⁰ E-mail van Belgapom van 20 september 2023.

24. Op 26 oktober 2023 heeft de auditeur aan Belgapom agendapunten overgemaakt ter voorbereiding van een bespreking op 23 november 2023 op de kantoren van de BMA met de auditeur-generaal en de auditeur.¹¹
25. Op 19 december 2023 heeft Belgapom een power point presentatie overgemaakt met betrekking tot de besproken agendapunten tijdens de bijeenkomst van 23 november 2023.¹²
26. Op 16 januari 2024 heeft Belgapom per brief een herwerkte versie (versie van 15/01/2024) van het Reglement overgemaakt aan de auditeur als voorstel van toezeggingen.¹³
27. Tussen 12 en 16 februari 2024 werden de aangeboden toezeggingen (i.e. het herwerkt Reglement - versie van 15/01/2024) aan een markttest onderworpen waarna de auditeur de ontvangen reacties meermaals heeft besproken met Belgapom.¹⁴
28. Gevolg gevend aan de reacties uit de markt heeft de auditeur op 26 juni 2024 aan de voorzitter van Belgapom gevraagd om de term “meest gehanteerde prijs” te definiëren en een werkwijze uit te werken zowel voor de vaststelling door elk lid van de prijzencommissie van hun meest gehanteerde prijs als voor de bepaling door de voorzitter van de prijzencommissie van de Belgapomprijs.¹⁵
29. Op 23 augustus 2024 heeft de voorzitter van Belgapom aan het auditoraat een voorstel van werkwijze voorgelegd voor de bepaling van de Belgapomprijs.¹⁶ Op 30 augustus 2024 werd dit voorstel uitgebreid besproken met Belgapom, de auditeur en de economische adviseur en nadien getest op robuustheid op basis van een set van digitale ingebrachte prijsgegevens waarover de voorzitter beschikt.
30. Op 3 september 2024 heeft de voorzitter van Belgapom aan het auditoraat een nieuwe versie (versie van 03/09/2024) van het Reglement overgemaakt waarin alle besproken wijzigingen werden opgenomen.¹⁷
31. Op 23 september 2024 hebben de auditeur, de economische adviseur en de voorzitter van Belgapom deze versie van het Reglement tekstueel doorgenomen en gefinaliseerd in een nieuwe versie (versie van 23/09/2024).¹⁸ Het is deze laatste versie van het Reglement die door Belgapom als finale toezeggingen wordt aangeboden aan het auditoraat.¹⁹
32. Op 26 september 2024 werd aan Belgapom nog een bijkomende verduidelijking gevraagd bij de gehanteerde grenswaarde in de werkwijze voor de bepaling van de Belgapomnotering door de voorzitter.²⁰

¹¹ E-mail van auditeur van 26 oktober 2023.

¹² E-mail van Belgapom van 19 december 2023.

¹³ E-mail van Belgapom van 16 januari 2024 (herwerkt voorstel van Reglement - versie van 15/01/2024 – markttest).

¹⁴ Zie onderzoeks dossier punt 3. Briefwisseling met derden (markttest toezeggingen).

¹⁵ E-mail van auditeur van 26 juni 2024.

¹⁶ E-mail van Belgapom van 23 augustus 2024.

¹⁷ E-mail van Belgapom van 3 september 2024 (nieuw voorstel van Reglement - versie van 23/09/2024).

¹⁸ E-mail van auditeur van 18 september 2024.

¹⁹ E-mail van Belgapom van 23 september 2024 (eindvoorstel van Reglement - versie van 23/09/2024 - finale toezeggingen).

²⁰ E-mail van auditeur van 26 september 2024.

33. Op 28 januari 2025 heeft de auditeur, na advies van de auditeur-adviseur, beslist het verzoek bij gemotiveerde beslissing te seponeren overeenkomstig artikel IV.44 § 1, 2° WER.

V. Betrokken sector

V.1 Onderscheiden deelsectoren binnen de aardappelsector

34. De Belgapomnotering heeft betrekking op de aardappelsector. Voor een beter begrip van de marktwerking binnen de keten voor aardappelproductie en verkoop (hierna “de aardappelkolom”) wordt verwezen naar de studie van het Prijzenobservatorium van 17 maart 2020 (hierna “Studie aardappelkolom Prijzenobservatorium”).²¹ Daarbij werden de verschillende schakels van de keten bestudeerd, waarin vijf verschillende sectoren onderscheiden kunnen worden:

- de aardappelteelt (NACE 01130);
- de verwerking en bewaring van aardappelen (NACE 10311);
- de productie van diepgevroren aardappelbereidingen (NACE 10312);
- de groothandel in consumptieaardappelen (NACE 46311); en
- de groothandel in aardappelproducten (NACE 46382).

35. Volgens deze studie treden in België in de keten meerdere actoren op die ervoor zorgen dat verse of diepgevroren producten op basis van aardappelen worden gemaakt. Het grootste deel van de productie van aardappelen passeert via groothandelaars (NACE 46311), hoewel volgens de vertegenwoordigers van de aardappelkolom (Fiwap en Belgapom) de rechtstreekse verkoop door de aardappeltelers aan de aardappelindustrie steeds meer aan belang wint. De Europese activiteitennomenclatuur maakt onderscheid tussen twee deelsectoren binnen de aardappelindustrie, met name de verwerking en conservering van aardappelen (NACE 10311, die betrekking heeft op niet-diepgevroren producten) en de productie van diepgevroren aardappelbereidingen (NACE 10312). Wat betreft de versmarkt, kan nog verwezen worden naar de directe verkoop van aardappelteler aan consument (bv. verkoop op de boerderij), welke een toenemend succes kent, maar een nichemarkt blijft.

36. De industrie verwerkt de aardappelen tot diepgevroren aardappelbereidingen (zoals bijv. frieten) of niet-diepgevroren aardappelbereidingen (zoals chips, pureevlokken of vers verkochte aardappelen in de kleinhandel). Deze producten worden vervolgens op de binnenlandse markt verkocht (eventueel via de groothandel) in de kleinhandel of in hotels, restaurants en cafés (horeca). Een deel van de verwerkte aardproducten wordt uitgevoerd. Een deel van het afval kan gebruikt worden als voedermiddel voor dieren. Daarnaast kunnen aardappelen ook gebruikt worden als grondstof in de zetmeelsector.

37. Verder merkt de studie op dat er in werkelijkheid niet één aardappelkolom is, maar er meerdere zijn. Elk type eindproduct (verse consumptieaardappelen, gekoelde of diepgevroren frieten, chips) wordt namelijk vervaardigd vanuit een specifieke aardappelvariëteit. Bij de handel in verse aardappelen dient men ook een onderscheid te maken tussen vroege aardappelen en

²¹ [Analyse van de prijzen 2019 Deel III: Analyse van de marktwerking van de aardappelkolom in België | FOD Economie \(fgov.be\), Prijzenobservatorium, p. 4-6.](#)

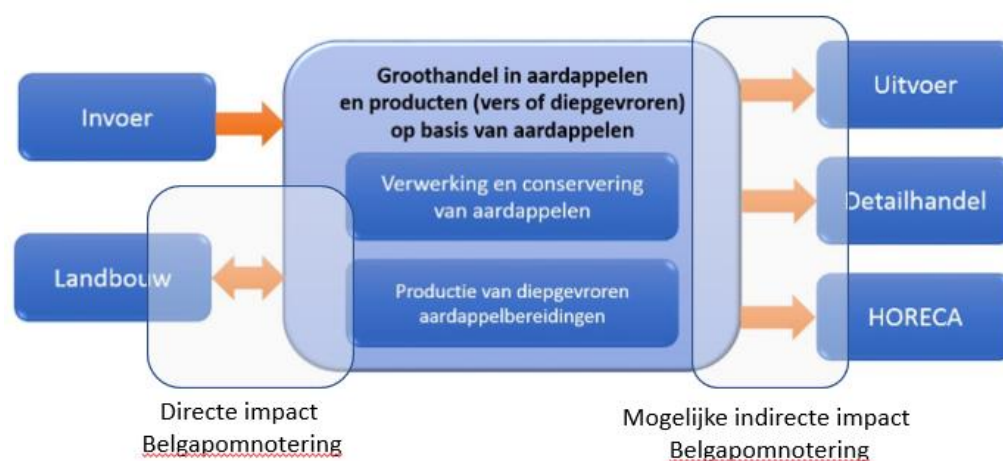
bewaaraardappelen, dewelke elk uit verschillende variëteiten worden geproduceerd. Elk van deze deelsectoren maakt gebruik van een of meerdere eigen kringlopen.

V.2 Belang van aardappelen als inputkost voor verwerking tot diepvriesfrietten

38. Aardappelen maken als grondstofkost de voornaamste inputkost uit van diepvriesproducten op basis van aardappelen, naast transport en handel, verwerking (olie, energie, personeel, verpakking), algemene werkingskosten en het vermarkten. Evenwel stelt Belgapom dat de prijs van aardappelen op significante wijze kan variëren (tussen 50 en 600 euro voor een ton aardappelen) zodat ook het aandeel in de verkoopprijs van diepvriesfrietten fluctueert.²² Dit wordt bevestigd in de recente Belgapomnoteringen (zie verder randnummer 110), die aangeven dat de prijs in september 2023 nog rond de €100 per ton lag, terwijl deze in juni 2024 is gestegen tot bijna €600 per ton. Volgens Euromonitor-gegevens waartoe het auditoraat toegang heeft (zie verder randnummer 121) was in 2023 de “Manufacturing selling price” (i.e. de geschatte prijs waaraan verwerkers verkopen aan de retail) €1,75 per kg, dus €1750 per ton voor de productcategorie “frozen processed potatoes”. Het aandeel van de aankoopkosten van aardappelen in de verkoopprijs varieert dus van 5,7% tot 34,3%, indien de aankoopkost per ton varieert van €100 tot €600 per ton. De verkoopprijzen waaraan en de volumes die de verwerkers verkopen aan de retailers zijn duidelijk veel stabiel, zoals hieronder nog verder wordt toegelicht.

V.3 Onderzochte schakels binnen de aardappelkolom

39. De Belgapomnotering heeft direct betrekking op de transacties die plaats vinden op de vrije markt tussen de eerste schakel “landbouw” en de tweede schakel “industriële verwerkers en handelaars” binnen de aardappelkolom. De Belgapomnotering wordt in het kader van deze prijsonderhandelingen geraadpleegd door zowel aardappeltelers als handelaars en verwerkers van aardappelen (in de eerste plaats voor verwerking tot diepvriesfrietten, maar bij uitbreiding ook voor verwerking van verse frietten, aardappelpuree, etc.).²³ Volgende grafiek toont het schema van de aardappelkolom.

Bron: Prijzenobservatorium en eigen bewerking

²² Belgapom BMA presentatie van 23 november 2023, slide 5.

²³ Antwoord van Belgapom van 19 december 2023 op vraag 2) van de vragen per e-mail van 26 oktober 2023.

40. Wat de marktstructuur op deze schakels betreft, moet het sterke onevenwicht in concentratiegraad benadrukt worden tussen de zeer versnipperde groep van aardappeltelers²⁴, opwaarts actief aan de aanbodzijde (in 2018 waren er 13.263 aardappel telende bedrijven)²⁵, in vergelijking met de eerder geconcentreerde vraagzijde, zowel wat betreft de verwerkings- als handelsactiviteiten.²⁶

41. De auditeur heeft op algemene wijze onderzocht of de hiervoor beschreven praktijken de marktwerking op deze inkoopmarkt/verkoopmarkt van aardappelen als grondstof in België verstoren. Daarnaast heeft de auditeur onderzocht of de Belgapomnotering de concurrentie ook afwaarts in de keten verstoort.

VI. Belgapomnotering

VI.1 Historiek

42. De wekelijkse Commissieprijs voor aardappelen werd tot februari 2001 genoteerd door een ambtenaar van de federale overheid (Ministerie van Landbouw.) Ten gevolge van de regionalisering van het departement landbouw tijdens de 5de staatshervorming werd dit stopgezet. Aangezien er geen budget meer was om een ambtenaar vanuit het federale of een regionaal departement landbouw vrij te maken om deze wekelijkse prijzencommissie voor te zitten, heeft de sector deze notering zelf op zich genomen.

43. Belgapom nam daarbij de verantwoordelijkheid op zich om de commissie te coördineren. De financiering van de werking gebeurde vanuit Belgapom. Belgapom nodigde daarbij de landbouworganisaties uit om deel te nemen aan deze commissie. Zij werden evenwel geen lid van de prijzencommissie omdat de nieuwe notering de meest gehanteerde prijs op de dag voorafgaand aan de zitting van de commissie definieerde (in plaats van een vork zoals de gewoonte was in de voorafgaande Commissieprijs voor aardappelen) en landbouworganisaties geen vaste vertegenwoordigers konden aanduiden die dagelijks de markt volgden gedurende het ganse seizoen. Dit leidde tot de nieuwe naam voor de notering vanaf seizoen 2001-2002: de Belgapomnotering.²⁷

44. De Belgapom prijzencommissie bestaat actueel uit tien personen, waarvan vijf actief in de aardappelhandel en vijf in de aardappelverwerkende industrie, en noteert wekelijks op vrijdagmorgen de Belgapomprijs en een indicatie van de marktstemming.

²⁴ Er bestaan geen verkoopcentrales of coöperatie; antwoord van Belgapom van 28 april 2022 (geactualiseerd antwoord van 10 juli 2023) op het verzoek om inlichtingen van 17 februari 2022, vraag 6.

²⁵ Analyse van de prijzen 2019 Deel III: Analyse van de marktwerking van de aardappelkolom in België | FOD Economie (fgov.be), Prijzenobservatorium, p. 9.

²⁶ Zie hierna rns. 220 t.e.m. 222. Aangezien er slechts 15 Belgapom leden zijn in de sectie “verwerking” en Belgapom stelt dat haar marktafdekking zeer groot is, kan ervan uitgegaan worden dat ook concentratie hiervoor erg hoog is, zeker in vergelijking met de sterk gefragmenteerde aardappel telende bedrijven.

²⁷ Antwoord van Belgapom van 28 april 2022 (geactualiseerd antwoord van 10 juli 2023) op het verzoek om inlichtingen van 17 februari 2022, vraag 27.

VI.2 Definities

45. Op de website van Belgapom worden de definities opgenomen van zowel de Belgapomprijs als de indicatie van de marktstemming:

“Vanaf 2011 wordt elke vrijdagmorgen een Belgapomnotering bepaald met volgende definitie:

46. "De **Belgapomprijs** is de meest gehanteerde prijs waargenomen op de vorige werkdag voor variëteit X voor verwerking tot diepgevroren aardappelproducten, veldgewas 35 mm+, frietgeschikt, af producent, los op wagen, voor onmiddellijke levering/ophaling."

47. Tevens geeft de prijzencommissie een **marktstemming** weer gekozen uit volgende definities:

- Flauw: aanbod is groter dan de vraag
- Rustig: aanbod is groter dan of gelijk aan de vraag
- Stabiel: aanbod is gelijk aan de vraag, evenwicht
- Prijshoudend: aanbod is kleiner dan of gelijk aan de vraag
- Vast: aanbod is kleiner dan de vraag

48. De prijsnotering wordt weergegeven in Euro, respectievelijk 6 % BTW inclusief en exclusief en dit per eenheid van 1.000 kg of 1 ton.

49. De prijzencommissie behoudt zich het recht voor in bijzondere omstandigheden geen Belgapomprijs te bepalen. De motivering van deze beslissing wordt door de prijzencommissie weergegeven.”²⁸

50. Centraal staat dat de variëteiten waarvoor wekelijks een notering of waarneming wordt weergegeven een voldoende groot volume op de vrije markt moet vertegenwoordigen, en dit gedurende het grootste deel van het seizoen:

51. “Sedert 3 september 2021 worden de volgende variëteiten op basis van dezelfde definitie wekelijks gepubliceerd in de Belgapomnotering : vroege aardappelen (indien van toepassing) en Fontane. Voor de variëteiten Bintje en Challenger wordt enkel een waarneming en een marktstemming meegenomen in de communicatie.”²⁹

52. De “vorige werkdag” is de donderdag, behoudens als de donderdag een feestdag is. Het kan uitzonderlijk gebeuren dat transacties gedaan op woensdag in aanmerking worden genomen als een lid van de Belgapom prijzencommissie door een interne reden geen transacties kon doen de vorige werkdag.³⁰

53. De Belgapomnotering betreft derhalve de vrije marktprijs waaraan frietgeschikte aardappelen het meest werden verhandeld tussen de teler en zijn eerste afnemer (zijnde de handelaar of verwerker) daags (i.e. op donderdag) voor de publicatie op vrijdag op de Belgapom website. Het gaat daarbij niet om een prijszetting, maar om een prijsnotering. De notering gaat ook over aardappelvariëteiten met bestemming verwerking tot diepgevroren friet en dus niet om aardappelen bestemd voor de versmarkt (in supermarkten en horeca) die onderhevig zijn aan andere (kwaliteits-) vereisten (andere prijsvorming).

²⁸ [Belgapomnotering: Meest gehanteerde prijs voor aardappelen op de vrije markt - Belgapom](#)
²⁹ Antwoord van Belgapom van 28 april 2022 (geactualiseerd antwoord van 10 juli 2023) op het verzoek om inlichtingen van 17 februari 2022, vraag 28.

³⁰ Antwoord van Belgapom van 28 april 2022 (geactualiseerd antwoord van 10 juli 2023) op het verzoek om inlichtingen van 17 februari 2022, vraag 32.

VI.3 Belgapom prijzencommissie

54. De Belgapomnotering wordt bepaald door een prijzencommissie die bestaat uit een evenredig aantal vertegenwoordigers actief op de vrije markt (aankoop aardappelen) uit de sectie handel en uit de sectie verwerking. Zij worden aangeduid door de leden van Belgapom die deel uitmaken van de sectie handel en de sectie verwerking van Belgapom. Oorspronkelijk waren dit tweemaal vier personen. Het voorzitterschap van de prijzencommissie ligt in de handen van de algemeen secretaris/CEO van Belgapom of zijn vervanger vanuit het FVPHouse-secretariaat.³¹

55. Belgapom bevestigt dat de samenstelling zelden wijzigt omwille van de stabiliteit van de sector en zijn spelers. Op 1 januari 2021 werd de prijzencommissie op voorstel van het bestuursorgaan van Belgapom uitgebreid van acht naar tien personen (tweemaal vijf personen) en dit om de representativiteit ervan te vergroten voor de aankoop van Fontane, Bintje en Challenger. Daarvoor had de prijzencommissie al vele jaren dezelfde samenstelling.³²

56. Begin juni 2024 waren volgende ondernemingen lid van de Belgapom prijzencommissie³³:

Sectie verwerking	Sectie handel
[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]
[VERTROUWELIJK]	[VERTROUWELIJK]

VI.4 Meerdere rondgangen

57. De auditeur leidt uit het Reglement af dat tijdens de wekelijkse vergadering van de Belgapom prijzencommissie op vrijdagochtend meerdere mondelinge rondgangen onder de aanwezige leden worden gehouden onder het voorzitterschap van de voorzitter van Belgapom (of in geval van uitzonderlijke verhindering, zijn vervanger vanuit het FVPHouse-secretariaat).

58. Tijdens de eerste rondgang vraagt de voorzitter aan elk lid - achtereenvolgens en in een willekeurige volgorde - twee soorten gegevens op:

³¹ Antwoord van Belgapom van 28 april 2022 (geactualiseerd antwoord van 10 juli 2023) op het verzoek om inlichtingen van 17 februari 2022, vraag 28.

³² Antwoord van Belgapom van 28 april 2024 (geactualiseerd antwoord van 10 juli 2023) op het verzoek om inlichtingen van 17 februari 2022, vraag 22; [FVPHouse: Together for growth](#) FVPHouse is de koepel van de beroepsfederaties van de Belgische aardappel-, groente- en fruit groothandel en verwerkende industrie. Deze vzw werd gezamenlijk opgericht door Belgapom, Vegebe en Fresh Trade Belgium en heeft tot doel om de groothandel en verwerking in de AFG-sector een duidelijke stem te geven. FVPHouse organiseert onder meer een back office voor de beroepsfederaties.

³³ Antwoord van Belgapom van 28 april 2022 (geactualiseerd antwoord van 10 juli 2023) op het verzoek om inlichtingen van 17 februari 2022, vraag 21; ledenlijst prijzencommissie geactualiseerd per e-mail van Belgapom van 3 juni 2024 aan het auditoraat.

(1) ieders meest gehanteerde prijs voor aankopen van aardappelen op de vrije markt tijdens de vorige werkdag (zoals gedefinieerd in het Reglement); en

(2) de door eenieder ervaren marktstemming gedurende de voorbije week uitgedrukt in termen van vraag - versus aanbodniveau (te kiezen uit een lijst in het Reglement).

59. Tijdens een tweede rondgang kan elk lid bijkomende informatie die hij relevant acht voor de marktwerking meedelen.

60. Vervolgens zal de voorzitter op basis van de ontvangen informatie tijdens beide rondes overgaan tot de bepaling van enerzijds de meest genoteerde prijs onder de leden en anderzijds de meest aangegeven waarneming van marktstemming.

61. Tenslotte, in geval er geen unaniem akkoord wordt gevonden voor de marktnotering en/of marktstemming, kunnen de leden tijdens een laatste (derde) rondgang commentaar geven.³⁴

VI.5 Uitwisselingsvorm

62. De uitwisselingsvorm is voor elke rondgang binnen de wekelijkse bijeenkomsten van de prijzencommissie dezelfde: informatie wordt rechtstreeks uitgewisseld tussen concurrenten tijdens multilaterale bijeenkomsten waarbij de leden identificeerbaar zijn: zij kunnen elkaar horen en zien (sedert april 2002 via digitale videomeeting, ervoor via een groepsgesprek opgezet via conference call).³⁵

63. Voorafgaand aan de wekelijkse bijeenkomst worden er geen agendapunten naar de commissieleden verstuurd. De leden zijn reeds jaren vertrouwd met de werkwijze tijdens deze bijeenkomst (zoals later opgenomen in het Reglement). Er worden door de voorzitter ook geen notulen opgesteld van de individuele ingebrachte informatie en commentaren door de aanwezige leden.³⁶

VI.6 Publicatie

64. Elke vrijdagochtend wordt een officieel document met de Belgapomprijs, marktstemming en grafiek online gepubliceerd op de Belgapom website³⁷ en doorgestuurd via e-mail naar een reeks stakeholders.³⁸

VI.7 Belang van de Belgapomnotering

65. Binnen de aardappelverwerkende industrie zijn alle telers, handelaars en verwerkers actief op de markt zowel via contracten als via de vrije markt. Bij het vermarkten via contract, worden de contracten (met bepaling van prijs en leveringsmoment) gesloten vóór de aanvang van het teeltseizoen. Op de vrije markt daarentegen kunnen transacties gesloten worden tijdens een seizoen

³⁴ Reglement Belgapom prijzencommissie (versie 13 juli 2023): sectie 5. Werkwijze van de prijzencommissie.

³⁵ Antwoord van Belgapom van 28 april 2022 (geactualiseerd antwoord van 10 juli 2023) op het verzoek om inlichtingen van 17 februari 2022, vragen 30 en 37.

³⁶ Antwoord van Belgapom van 3 juni 2024 op het verzoek om inlichtingen van 31 mei 2024, vraag 3.

³⁷ Belgapomnotering: Meest gehanteerde prijs voor aardappelen op de vrije markt - Belgapom

³⁸ Reglement Belgapom prijzencommissie (versie 13 juli 2023): sectie 5. Werkwijze van de prijzencommissie; antwoord van Belgapom van 28 april 2022 (geactualiseerd antwoord van 10 juli 2023) op het verzoek om inlichtingen van 17 februari 2022, vragen 30 en 45.

met een onmiddellijke levering (binnen de 10 dagen) of een latere levering (weken of maanden later). Deze transacties kunnen in principe elke dag van de week tijdens het seizoen worden afgesloten (m.a.w. als de opbrengsten en kwaliteit bekend zijn). Indien een afnemer een bijkomende/plotse nood heeft aan een bepaalde hoeveelheid van een bepaalde aardappersoort wordt gezocht op de vrije markt. Er wordt een prijs afgesproken en geleverd. Het aandeel van de contractteelt versus de vrije markt verschilt weliswaar van bedrijf tot bedrijf.³⁹

66. Volgens Belgapom is het aandeel van de contractteelt de voorbije jaren sterk toegenomen, aangezien operatoren in de ganse aardappelketen een grotere zekerheid wensen in te bouwen. De prijzen op de vrije markt – in tegenstelling tot de prijzen in het kader van contracten – beschouwt Belgapom als volatiel ten gevolge van factoren als het areaal en de weersomstandigheden die de groei en rooi beïnvloeden, en ook de bewaring van de aardappelen bepalen.⁴⁰ Daarentegen geven contracten telers de zekerheid van een bepaalde afname (en dus inkomen) voor het financieren van hun investeringen. Om redenen van risicospreiding hebben industriële verwerkers voor zover mogelijk een rechtstreekse contractuele verhouding met aardappeltelers, maar werken zij ook samen met handelaars die op hun beurt de contractuele relaties aangaan met aardappeltelers.⁴¹

67. Naast de contractuele afnames voorzien vele telers een hoeveelheid aardappelen extra voor verkoop op de vrije markt. Als de vraag hoog is (wat vaak gebeurt in de groeiende aardappelverwerkende sector), kan de teler in de loop van het seizoen, buiten zijn contract om, nog een voordelige prijs krijgen voor zijn aardappelen. Indien er echter een overaanbod is, kan de prijs zelfs onder de contractprijzen liggen. Volgens Belgapom laat de keuze voor een combinatie van contractteelt en verkoop op de vrije markt aan de telers toe om batige keuzes te maken.⁴²

68. Wat de contractverkoop betreft, zou het in België volgens Belgapom gebruikelijk zijn om in het overgrote deel van de gevallen met tonnencontracten (volume) te werken. Bij een tonnencontract (volume) verbindt de teler er zich toe om op bepaalde tijdstippen een bepaald tonnage aardappelen met vastgelegde specificaties (o.a. variëteit, kwaliteit) te leveren aan een contractueel vastgelegde prijs. Dat geeft de teler de vrijheid om met meeropbrengst op de vrije markt te verkopen. Bij hectarecontracten daarentegen wordt de volledige opbrengst van een hectare verkocht aan een koper tegen een contractueel vastgelegde prijs, hetgeen meer zekerheid biedt in tijden waarbij telers grote investeringen doen. Zo wordt het zekere voor het onzekere genomen en de wisselvalligheid van het weer/klimaat enigszins uitgeschakeld. De contractkeuze blijft een persoonlijke afweging van elke teler in een bepaald jaar.⁴³ Belgapom vat de evolutie als volgt samen: *“Kort gezegd: na een slecht seizoen kiest de teler eerder voor een ander contractmodel dat meer dekking biedt zoals hectarecontracten en na een goed seizoen wil iedereen opnieuw tonnencontracten omdat daar meerverdienste aan (kan) verbonden zijn. De evolutie is wel dat van het totaal aantal contracten er de*

³⁹ [Belgapomnotering: Meest gehanteerde prijs voor aardappelen op de vrije markt - Belgapom](#); antwoord van Belgapom van 28 april 2022 (geactualiseerd antwoord van 10 juli 2023) op het verzoek om inlichtingen van 17 februari 2022, vraag 13.

⁴⁰ [Belgapomnotering: Meest gehanteerde prijs voor aardappelen op de vrije markt - Belgapom](#)

⁴¹ Antwoord van Belgapom van 28 april 2022 (geactualiseerd antwoord van 10 juli 2023) op het verzoek om inlichtingen van 17 februari 2022, vragen 4 en 6.

⁴² Antwoord van Belgapom van 28 april 2022 (geactualiseerd antwoord van 10 juli 2023) op het verzoek om inlichtingen van 17 februari 2022, vraag 9.

⁴³ Antwoord van Belgapom van 28 april 2022 (geactualiseerd antwoord van 10 juli 2023) op het verzoek om inlichtingen van 17 februari 2022, vraag 10.

*laatste 5 jaar iets meer hectarecontracten of gemengde versies worden afgesloten maar het overgrote deel blijven tonnencontracten*⁴⁴.

69. Voor lange termijn contractuele leveringen worden de prijzen vooraf tussen de contractanten overeengekomen en volgens een wekelijks leveringsschema in het contract opgenomen. Uit onderzoek van de overgemaakte contracten blijkt evenwel niet dat daarbij de Belgapomnotering wordt gebruikt, als referentiepunt voor het vaststellen van de prijs (dus met variabele prijzen gedurende de duur van het contract). Slechts in zeer uitzonderlijke omstandigheden (bijv. bij het in gebreke blijven van de teler om de gecontracteerde hoeveelheid te leveren) stipuleren sommige contracten dat de medecontractant op de vrije markt kan aankopen waarbij de in gebreke blijvende teler verplicht is om het verschil te betalen tussen de op het tijdstip van levering geldende Belgapomnotering en de contractprijs.⁴⁵

70. De auditeur besluit hieruit dat de Belgapomnotering niet enkel wordt gebruikt als referentieprijs bij verkoop van aardappelen (geschikt voor diepvriesfrietten) geproduceerd voor verkoop op de vrije markt maar ook als referentieprijs bij verkoop van volumes met eventuele meeropbrengsten in het kader van afgesloten tonnencontracten.

71. De wekelijkse Belgapomnotering beoogt transparantie te brengen in de werking van de vrije markt door de meest recente ontwikkelingen op de vrije aardappelmarkt, met onmiddellijke levering, weer te geven. Een commissie van handelaars en verwerkers, die dagelijks partijen aardappelen kopen en verkopen, noteert de meest gehanteerde prijs op de dag vóór de publicatie van de notering. De notering bevat ook een aanvullende marktstemming (te kiezen uit een lijst in het Reglement).

72. Verder wordt de Belgapomnotering meegenomen in de korf van Europese noteringen, waaruit de cash settlement- prijs van de termijnmarkt in Frankfurt (Eurex) wordt berekend.

VII. Mededingingsbezwaren

VII.1 De onderzochte praktijken

73. De auditeur heeft twee aspecten van de Belgapomnotering zoals beschreven in het Reglement (versie 13 juli 2023) onderzocht:

- (1) De informatie-uitwisseling tussen de leden van de prijzencommissie (die plaats vindt juist vóór publicatie) op basis waarvan de voorzitter de Belgapomprijs vaststelt;
- (2) De Belgapomprijs volgens zijn huidige definitie, zoals gepubliceerd op de publieke website van Belgapom.

74. De Belgapomprijs en de informatie-uitwisseling hebben beide betrekking op *“de meest gehanteerde prijs op de dag voor publicatie”*.

⁴⁴ Antwoord van Belgapom van 28 april 2022 (geactualiseerd antwoord van 10 juli 2023) op het verzoek om inlichtingen van 17 februari 2022, vraag 11.

⁴⁵ Belgapom merkt daarbij op dat zelfs in deze uitzonderlijke situaties de Belgapomnotering in de praktijk bijna nooit zo wordt toegepast omdat er altijd wel een onderhandelde oplossing wordt gevonden op maat; antwoord van Belgapom van 3 juni 2024 op het verzoek om inlichtingen van 31 mei 2024, vraag 4.

75. Er moet onderzocht worden in welke mate beide praktijken het risico op “heimelijke verstandhouding” tussen de leden van de Belgapom prijzencommissie en binnen de sector in de hand werkt.⁴⁶

76. Hoewel de Belgapomprijs op gedetailleerde wijze definieert aan welke fysische eigenschappen de aardappelen moeten voldoen en ook hun bestemming bepaalt (verwerking tot diepgevroren aardappelproducten, frietgeschikt), volstaat het voor de concurrentiële analyse om de kenmerken van de uitgewisselde informatie op grond van de door de Europese beslissingspraktijk en de horizontale richtsnoeren geïdentificeerde criteria te onderzoeken zonder dieper in te gaan op de aardappelvariëteit (vb. Bintje, Challenger) en zijn bestemming (vb. (diepvries)frietten, aardappelpuree).

VII.1.1 Wijze van informatie-uitwisseling binnen de Belgapom prijzencommissie

77. Het Reglement beschrijft de werkwijze van de prijzencommissie die de Belgapomnotering elke vrijdagochtend samenstelt, als volgt⁴⁷:

- De prijzencommissie vergadert elke vrijdag via een online-meeting (Microsoft Teams). Hierbij zijn alle leden en de voorzitter van de commissie aanwezig.
- De voorzitter maakt tijdens elke vergadering van de commissie ad random een lijst op van de aanwezige leden en overloopt deze één voor één met de vraag om de meest gehanteerde prijs voor de aankoop van de aardappelen van de genoteerde en waargenomen variëteiten en de door hen ervaren marktstemming (op basis van de lijst met gedefinieerde marktstemmingen). De identiteit van de aardappelteler wordt hierbij niet bekend gemaakt.
- Op basis van de ingebrachte gegevens zal de voorzitter een 2de rondgang opstarten om bijkomende informatie relevant voor de marktwerking te verzamelen.
- Op basis van beide rondes zal de voorzitter voor de notering en/of waarnemingen een meest genoteerde prijs/ marktstemming voorstellen.
- In geval van discussie krijgt elk lid van de commissie de kans argumenten aan te voeren om een waarde/marktstemming voor de notering/waarneming te motiveren.
- De voorzitter zal ten alle tijde streven naar een unanieme beslissing van de commissie. Hij zal daarbij rekening houden met alle relevante argumenten aangebracht door de leden van de commissie, ook rekening houdend met de evenwichtige inbreng van handel en verwerking.
- Bij gebrek aan unanimiteit zal de voorzitter een stemming houden onder de aanwezige leden en op basis van de uitkomst van deze stemming zal de voorzitter een beslissing nemen.

78. Hierna - nog steeds op vrijdagochtend - wordt een officieel document met de Belgapomprijs, marktstemming en grafiek online gepubliceerd op de Belgapom website en doorgestuurd via mail naar een reeks stakeholders.

⁴⁶ In de horizontale richtsnoeren van de Europese Commissie van 21 juli 2023 wordt een “heimelijke verstandhouding” ook aangeduid met de termen “collusie”, “afstemming” of “coördinatie”.

⁴⁷ Reglement Belgapom prijzencommissie (versie 13 juli 2023): sectie 5. Werkwijze van de prijzencommissie.

79. Belgapom merkt verder op dat van 2011 tot april 2022 de notering gebeurde met een conference call (i.e. telefonisch) waarbij elk lid om 8.00u naar een nummer belde en vervolgens een vaste code ingaf waarna hij werd toegelaten tot het groeps gesprek. Sedert begin april 2022 is Belgapom overgeschakeld naar Microsoft Teams (i.e. digitale videomeeting).⁴⁸

VII.1.2 Belgapomprijs volgens de huidige definitie

80. Hiervoor, onder afdeling VI.2 Definities, werd de huidige definitie van de Belgapomprijs reeds toegelicht.

81. Belgapom merkt verder op dat de prijzencommissie in de loop der jaren de definitie heeft verfijnd en vereenvoudigd op het vlak van ras, maat, bestemming en termijn van levering/ophaling van de aardappelen die in de notering worden opgenomen. De huidige definitie geldt vanaf 2011. Deze definitie verschilt vaak van andere noteringen uit binnen- en buitenland (bijv. maat 35 opwaarts is van toepassing in BE/FR, terwijl in NL/DU de maat 40 opwaarts van toepassing is).⁴⁹

82. Voorts is Belgapom overgeschakeld naar de meest gehanteerde prijs op de dag voorafgaand aan de zitting van de prijzencommissie, in plaats van een vork. Voordien was het de gewoonte voor de Commissieprijs voor aardappelen een vork vast te stellen.⁵⁰

VII.2 Betrokken product- en geografische markt

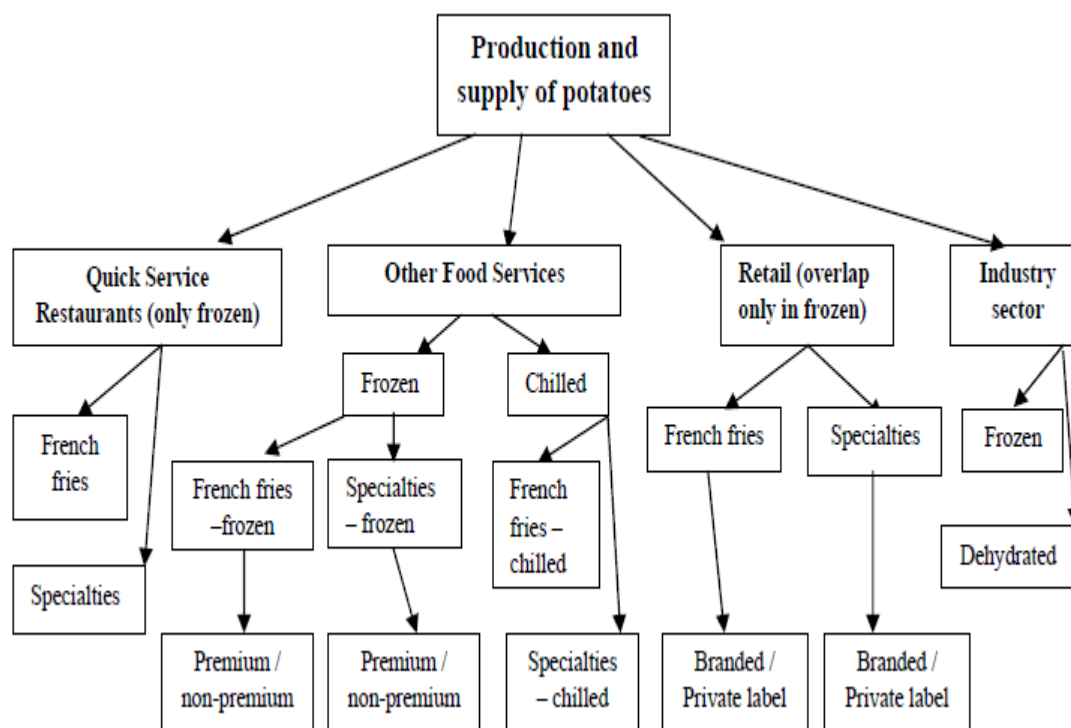
83. Er bestaat geen Europese of Belgische beslissingspraktijk omtrent de exacte afbakening van de product- en geografische markt voor de teelt en de verkoop van (onbewerkte) aardappelen. Evenwel kan in lijn met de McCain-beslissing van de Europese Commissie voor bewerkte aardappelproducten ook hier een onderscheid gemaakt worden naargelang het type afnemer. In volgende grafiek geeft de Europese Commissie een overzicht van de mogelijke segmenten binnen de productie en verkoop van aardappelproducten.⁵¹

⁴⁸ Antwoord van Belgapom van 28 april 2022 (geactualiseerd antwoord van 10 juli 2023) op het verzoek om inlichtingen van 17 februari 2022, vragen 30 en 37.

⁴⁹ Antwoord van Belgapom van 28 april 2022 (geactualiseerd antwoord van 10 juli 2023) op het verzoek om inlichtingen van 17 februari 2022, vraag 28.

⁵⁰ Antwoord van Belgapom van 28 april 2022 (geactualiseerd antwoord van 10 juli 2023) op het verzoek om inlichtingen van 17 februari 2022, vraag 27.

⁵¹ Zie zaak COMP/M.6813, *McCain Foods Group/Lutosa Business*, van 28 mei 2013.

Bron: *Mc-Cain EC beslissing – Chart 1 - Segmentation - Production and supply of potatoes*

84. Uit deze grafiek volgt dat de Europese Commissie voor de productmarktomschrijving in de eerste plaats een onderscheid maakt naargelang het type afnemer (Quick Service Restaurants, other food services (dan Quick Service Restaurants), retail en industriële sector). Vervolgens wordt - waar relevant per verkoopkanaal - nog een verder onderscheid gemaakt tussen frieten en specialiteiten (op basis van aardappelen), tussen diepgevroren en gekoelde producten, tussen premium en non-premium producten alsook tussen merkproducten en private label. In het bijzonder aanvaardde de Europese Commissie dat binnen het industrie-kanaal een onderscheid dient te worden gemaakt tussen diepgevroren aardappelproducten enerzijds en gedehydrateerde aardappelproducten anderzijds.

85. De Europese Commissie besloot evenwel niet tot een afzonderlijke markt voor ieder mogelijk type product. De Commissie weerhield wel aparte markten voor de productie en verkoop aan food services, retail en industriële sector gezien de verschillende kenmerken van deze verkoopkanalen zoals een andere dienstverlening, aparte verkoopteams, verschillende prijsstructuren en verpakkingsformaten.⁵²

86. In voorliggende zaak wordt de door de Europese Commissie aangehouden segmentering naar type afnemer gereflecteerd in de samenstelling van de Belgapom prijzencommissie. Zoals gezien, is de prijzencommissie samengesteld uit zowel leden van de sectie verwerking (i.e. "Industry Sector" in het schema hierboven) als leden van de sectie handel die dagelijks op de vrije markt aankopen bij aardappeltelers. De sectie handel is een heterogene groep van ondernemingen die diverse activiteiten uitoefenen (exporteurs van consumptieaardappelen, verpakkers en aardappelschilbedrijven). De verkoop van (onbewerkte) aardappelen aan de industriële sector en aan handelaars hebben onderscheiden kenmerken langs vraag- (o.a. leveringsvoorwaarden) en aanbodzijde (o.a. kaliber en

⁵² *ibid*, punt 15.

kookeigenschappen) waardoor elk verkoopkanaal - in lijn met de beslissingspraktijk voor bewerkte aardappelproducten - als een afzonderlijke productmarkt kan beschouwd worden.

87. Wat de geografische marktafbakening betreft, is de auditeur van oordeel dat de markt voor de teelt en de verkoop van (onbewerkte) aardappelen aan de industrie voor verdere verwerking enerzijds en aan handelaars anderzijds supra nationaal moet worden beschouwd. Zo wordt 77% van de Belgische aardappelen geëxporteerd naar Nederland. Op de tweede plaats staat Frankrijk met 14%, gevolgd door Duitsland met 3%.⁵³

VII.3 Beschrijving van de schadetheorie met betrekking tot de informatie uitwisseling

VII.3.1 Concurrentieverstoring doorheen de aardappelkolom

88. De uitwisseling van marktinformatie tussen de leden - die elkaars concurrenten zijn - alsook het verstrekken van tools aan deze leden in het kader van een ondernemingsverenigingen kunnen verschillende soorten efficiëntieverbeteringen opleveren (o.a. verhelpen van informatieasymmetrie, benchmarken van best practices, periodieke overzichten van markten om zich te kunnen informeren over de economische situatie in hun sector).

89. Echter, wanneer de betrokken ondernemingen concurrenten zijn, kan de onderlinge uitwisseling van commercieel gevoelige informatie ook aanleiding geven tot mededingingsbezwaren die voortvloeien uit de aard van de uitgewisselde informatie, de manier van informatie-uitwisseling en de structuur van de markt die niet evenredig (onmisbaar) zijn voor het bereiken van de vooropgestelde efficiëntieverbeteringen.

90. Op basis van haar concurrentieel onderzoek, stelt de auditeur in een voorlopige beoordeling vast dat de Belgapomnotering niet enkel aanleiding geeft tot mededingingsbezwaren op de markt waarop concurrerende industriële verwerkers/handelaars van aardappelen betrokken bij de informatie-uitwisseling actief zijn (zie VII.2.2), maar ook (andere) mededingingsbezwaren doet rijzen doorheen de diverse schakels van de aardappelkolom:

- voor stakeholders die opwaarts/upstream (i.e. de schakel tussen de verwerkende industrie/handelaars en aardappelteler) actief zijn (zie VII.2.3.); en
- voor stakeholders die afwaarts/downstream (i.e. de schakel tussen de verwerkende industrie/handelaars en hun verdere afnemers) actief zijn (zie VII.2.4); en
- voor de eindconsument.

VII.3.2 Verhoogde transparantie vergroot het risico op coördinerend marktgedrag ("afstemming") tussen de deelnemers aan de informatie-uitwisseling

91. De auditeur is in een voorlopige beoordeling van oordeel dat het voornaamste mededingingsbezwaar met betrekking tot de Belgapomnotering zich voordoet op de markt waarop de concurrerende industriële verwerkers/handelaars van aardappelen - leden van de Belgapom prijzencommissie - actief zijn, in het bijzonder door de informatie die zij wekelijks onderling uitwisselen.

⁵³ Aardappelen | Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing

92. Aangezien er geen aankoopcentrales of coöperaties bestaan, doen inkopers van aardappelen (verwerkende industrie/handelaars) individueel zaken met aardappeltelers. De grondgedachte van het mededingingsrecht is daarbij dat zij hun aankoopbeslissingen zelfstandig kunnen nemen. De onderling strategische onzekerheid over hun toekomstige gedrag op de vrije markt mag niet worden weggenomen door het uitwisselen van commercieel gevoelige informatie zoals over inkoopvoorwaarden en de ervaren marktsituatie.

93. Uit het concurrentie onderzoek is volgens de auditeur in haar voorlopige beoordeling gebleken dat zowel de aard van de uitgewisselde informatie als de manier waarop de informatie wordt uitgewisseld aanleiding geeft tot bezorgdheden. De informatie-uitwisseling geeft aan de leden van de Belgapom prijzencommissie informatie over de inkoopstrategie van hun concurrenten waarmee zij rekening kunnen houden tijdens hun aankooponderhandelingen met aardappeltelers op de vrije markt en hun inkooprijzen naar beneden toe onderling kunnen afstemmen (i.e. te coördineren).

94. Volgens vaststaande rechtspraak bestaat een weerlegbaar vermoeden dat ondernemingen die aan de informatie-uitwisseling deelnemen en op de markt actief blijven, bij de bepaling van hun gedrag op de markt rekening houden met de informatie die zij met hun concurrenten hebben uitgewisseld.⁵⁴

95. Het voornaamste mededingingsbezwaar, voortkomend uit de uitwisseling van commercieel gevoelige informatie, is het feit dat de transparantie tussen concurrenten op de markt kunstmatig wordt vergroot en daardoor de coördinatie van het concurrentiegedrag van ondernemingen in de hand kan worden gewerkt.⁵⁵ In haar voorlopige beoordeling stelt de auditeur vast dat de leden van de Belgapom prijzencommissie hun prijsbeleid niet op zelfstandige wijze bepalen. Dit geldt temeer, wanneer de uitwisseling van commercieel gevoelige informatie gedurende een lange periode en met een zekere regelmaat heeft plaatsgevonden.⁵⁶

VII.3.3 Specifieke toepassing op de opwaartse inkoopmarkt

96. In haar voorlopige beoordeling meent de auditeur dat een ander mededingingsbezwaar het risico betreft dat het huidige proces om de Belgapomnotering te definiëren ertoe leidt dat de vastgestelde wekelijkse Belgapomnotering die uit de hieruit resulteert, en die vervolgens door de verschillende marktspelers gebruikt wordt als richtinggevende marktprijs voor inkopen in de daarop volgende week, zich mogelijks structureel en substantieel onder de evenwichtsprijs (i.e. de prijs in geval van vrije concurrentie) bevindt.

97. Er kan worden aangenomen dat voor de meeste kopers de inkoop van aardappelen op de vrije markt dient om op relatief korte termijn aan een nieuwe of bijkomende, al dan niet onvoorziene vraag te voldoen.⁵⁷ Om die reden is het belangrijk voor verwerkers en handelaars om op deze vrije markt zo snel mogelijk de gewenste levering aan aardappelen binnen te halen. Hoe hoger de vraag in verhouding tot het aanbod van de telers, hoe hoger de marktprijs.

98. Vrije markten voor grondstoffen, zoals in de landbouwsector, kunnen omwille van exogene factoren, waaronder weersomstandigheden en geopolitieke spanningen, echter erg volatiel zijn. Dit

⁵⁴ Zie zaak C-286/13P, *Dole Food en Dole Fresh Fruit Europe/Commissie*, van 19 maart 2015, punt 127.

⁵⁵ EC horizontale richtlijnen, punten 220 en 377.

⁵⁶ Zie zaak C-199/92P, *Hüls v. Commission*, van 8 juli 1999, punt 162.

⁵⁷ Volgens Belgapom is het aandeel van de contractteelt de voorbije jaren sterk toegenomen omdat alle spelers in de hele verticale keten een grotere zekerheid wensen in te bouwen. Zie Belgapomnotering: Meest gehanteerde prijs voor aardappelen op de vrije markt - Belgapom

geldt eveneens voor de aardappelsector, die de afgelopen jaren ofwel met zeer sterke en aanhoudende droogte en hitte te kampen kreeg, ofwel met zeer lange periodes van intense regen. Sterke prijsvolatiliteit kan bijzondere risico's met zich meebrengen in de verschillende schakels van de keten, in eerste instantie voor de rechtstreeks betrokken partijen.

99. Grondstofnoteringen of prijsindices kunnen een deel van die onzekerheid wegnemen. Vooreerst kan de verkoopprijs van de teler worden beschermd, die in periodes die leiden tot aanbod schaarste, een hogere prijs voor zijn oogst kan rechtvaardigen. Op eenzelfde manier kunnen aardappelinkopers deze publieke informatie betreffende de prijs van een belangrijke grondstof in hun productieproces gebruiken om een prijsstijging van hun eigen producten of diensten te verantwoorden. Hoe belangrijker de grondstoffen wegen in de totale productiekost van de inkopende producent, hoe belangrijker het nut van dergelijke prijsnoteringen.

100. Tenslotte kan dergelijke notering ook een belangrijke mate van intransparante informatie en informatieasymmetrie wegwerken: het is voor een individuele inkoper erg moeilijk in te schatten of een teler gerechtvaardigd een prijsverhoging vraagt omwille van de gewijzigde marktomstandigheden. Geaggregeerde noteringen kunnen dergelijke individuele argumenten staven dan wel ontkrachten.

101. Prijsnoteringen kunnen bijgevolg wel degelijk van nut zijn om bepaalde onzekerheden en intransparanties weg te werken. De werking van dergelijke prijsmechanismen dient echter op dermate wijze geconstrueerd te worden dat ze aan de mededingingsregels voldoen.

102. In wat volgt, wordt aangetoond dat de huidige werkwijze een aantal kenmerken vertoont die een mededingingsversturende werking in de hand kan werken; dit wordt bovendien in zekere mate ondersteund door een aantal kwantitatieve analyses die werden uitgevoerd in de context van dit dossier.

103. Vooreerst beperkt de uitwisseling van informatie zich in deze zaak tot uitwisseling aan vraagzijde. In de prijzencommissie zijn enkel verwerkers en handelaars vertegenwoordigd. Dit houdt in dat de leden slechts één zijde van de markt vertegenwoordigen, en bijgevolg de prijsnotering voor hen dezelfde rol vervult, namelijk richting geven aan de inkoopprijs van een belangrijke grondstof.

104. Ten tweede is, zoals hogerop reeds werd aangegeven, de marktstructuur aan vraagzijde geconcentreerd, dit in tegenstelling tot de zeer versnipperde aanbodzijde. Daarenboven vertegenwoordigen de leden die deelnemen aan de prijzencommissie een significant marktaandeel voor elk van de verschillende vertegenwoordigde inkoopactiviteiten.⁵⁸

105. Ten derde, wisselen de leden van de prijzencommissie op regelmatige basis zeer recente en commercieel gevoelige informatie uit voor de bepaling van de Belgapomnotering. In het bijzonder deelt elk lid zijn "meest gehanteerde aankoopprijs" (waarvoor er geen eenduidige definitie werd vastgelegd⁵⁹) de dag voordien op de vrije markt voor aardappelen en hoe hij het spel van vraag en aanbod de voorbije week op de inkoopmarkt ervaarde op basis van onder meer zijn eigen afgesloten transacties. Zo hebben de leden van de prijzencommissie naast de finaal besliste notering, ook de verschillende prijzen van de andere leden alsook hun marktinschatting kunnen waarnemen, en

⁵⁸ Zie rns. 40, 118 en 119.

⁵⁹ In tegenstelling tot de gedetailleerde beschrijving van de karakteristieken waaraan de aardappel moet voldoen.

bijgevolg inzicht in de spreiding van de vaakst betaalde prijzen tijdens de vorige dag overheen de aanwezige leden.

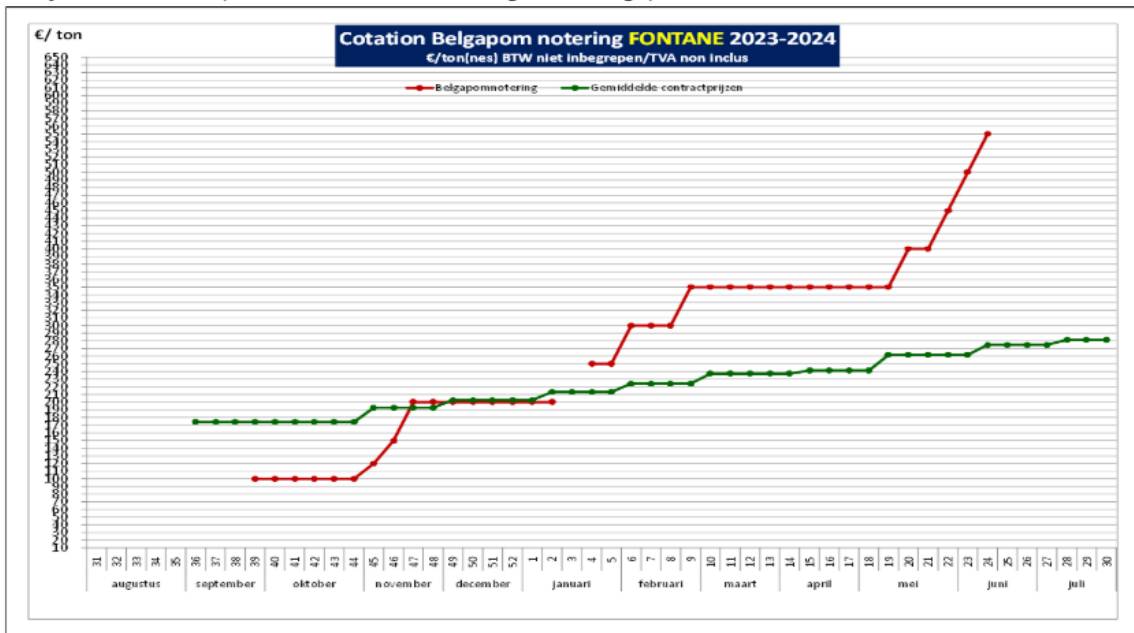
106. Ten vierde is het belangrijk op te merken dat telers weinig ruimte hebben om op korte termijn over te schakelen naar de productie van andere landbouwproducten. Dit impliceert dat ze bij een aanbodoverschot genoodzaakt zijn hun aardappelen aan de prijs te verkopen die de afnemer bereid is te betalen. Maar evenzeer dat ze bij aanbodtekorten beperkt zullen zijn in het afdwingen van een hogere prijs, met vertraagde en partiële doorrekening tot gevolg.

107. Doordat de leden van de prijzencommissie van Belgapom elkaar wekelijks ontmoeten en een groot marktaandeel vertegenwoordigen, bestaat er een reëel risico op mededingingsverstoringe gedragingen. Immers, zij streven mogelijks een gezamenlijk belang na, hetgeen niet noodzakelijk in het belang is van de telers, de klanten van de Belgapom leden, en uiteindelijk van de eindconsument. De leden hebben namelijk de prikkel een zo laag mogelijke inkoopprijs te bewerkstelligen, zonder hierbij de volop de concurrentiestrijd aan te gaan om hun voorraad aardappelen via de vrije markt te aan te vullen. Door de wekelijkse samenkomsten, kunnen zij de kloof tussen de hoogst betaalde en laagst betaalde prijzen observeren, alsook hun eigen positie ten opzichte van hun rechtstreekse concurrenten. Het samenbrengen van deze informatie geeft de leden bijgevolg naast de prikkel, ook de mogelijkheid om de notering in de richting van de relatief lage gerapporteerde prijzen te vertekenen. In tegenstelling tot een geanonimiseerde en objectief neutrale notering, verwerven de leden belangrijke bijkomende informatie die ze kunnen meenemen in hun prijsonderhandelingen in de daarop volgende week. Door de herhaalde samenkomsten leidt dergelijk mechanisme via coördinatie tussen concurrentie derhalve mogelijk tot een marktprijs die structureel en significant onder de werkelijke marktprijs ligt.

108. Bovendien zijn de uitwisselingen publiek beschikbaar voor alle inkopers, hetgeen deze dalende tendens verder kan versterken. Elke verwerker en handelaar heeft immers toegang tot de wekelijks gepubliceerde Belgapomnotering en kan, wanneer hij vaststelt dat deze notering merkbaar lager ligt dan de prijzen die hij in de dagen voordien heeft betaald, rekening houden met de hoogte van de notering bij de aankopen die volgen in de week nadien, en zijn prijszetting bij de volgende aankopen neerwaarts aanpassen. Dit versterkt het dalend effect van het mechanisme op de notering en bijgevolg de prijzen die de inkopers bereid zijn te betalen aan de telers.

109. Voor een verstoring van de concurrentie op deze markt is het bovendien niet nodig dat de leden vervalste - in casu artificieel verlaagde - prijsinformatie aanbrengen om een lage notering te bekomen. Het herhalend karakter van deze werkwijze zal ook in het geval van onvervalste informatie-uitwisselingen tot een daling van het algemene prijsniveau leiden, met name in de richting van de laagst vernoemde prijzen.

110. Volgende grafiek toont aan dat er wel degelijk een dempende impact lijkt te zijn van het huidige mechanisme op de wekelijks Belgapomnotering. De grafiek toont het wekelijks prijsverloop van de Fontane voor het afgelopen jaar.

Bron: Belgacom

111. Uit deze grafiek kan worden opgemaakt dat het verloop veel minder grillig is dan kan verwacht worden bij dergelijke grondstofmarkten. Zo kan bijvoorbeeld verwezen worden naar de aardappelnotering voor “prijsverloop fritesgeschiedt aardappelen NL DU BE” in Nederland zoals gepubliceerd op de website van Nieuwe Oogst waaruit de volatiele marktbevingen duidelijk volgen.⁶⁰

MARKTPRIJZEN VOOR BOEREN EN TUINDERS

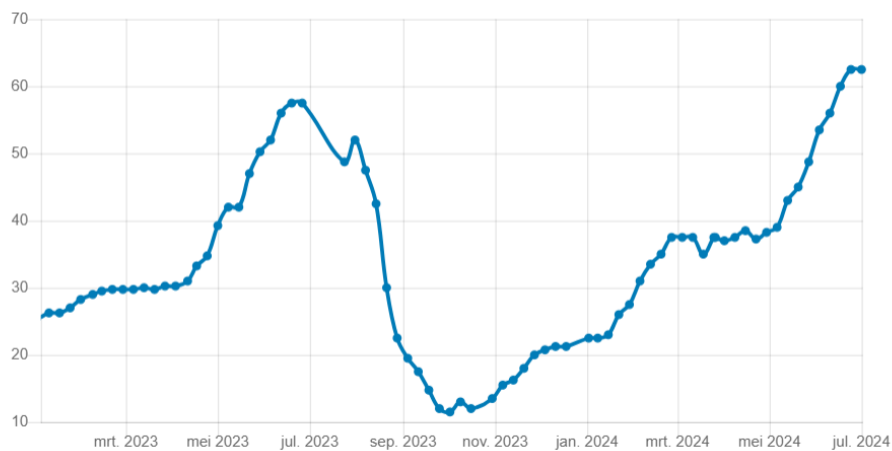
POTATONL

Laatste update op: 2024 week 27

	VAN	TOT
Fritesgeschiedt NL Du Be	€ 60,00	€ 65,00 =

PRIJZEN IN EURO'S PER 100 KILO.

PRIJSVERLOOP FRITESGESCHIEDT NL DU BE

60

<https://www.nieuweoogst.nl/marktprijsen/consumptieaardappelen>

112. Vervolgens beperken deze mededingingsversturende effecten zich mogelijks niet tot i.) de vrije markt en ii.) de eerste schakel in de keten. Wat het eerste punt betreft, kan worden opgemerkt dat indien de Belgapomnotering vanuit het standpunt van de telers een structurele en significante onderschatting is van de werkelijke marktprijs, zij kunnen trachten een groter deel van hun areaal in te zetten op contractverkoop. Echter, hoe meer telers uitwijken naar contractverkoop, hoe groter het aanbod op dit segment van de markt, waardoor de prijs ook daar op termijn zal dalen.

113. Wat het tweede punt betreft, kan verwezen worden naar de economische theorie van het monopsonie. Dit betreft de hypothese waarin er aan de vraagzijde slechts één inkoper is, dan wel verschillende inkopers die coördineren waardoor ze zich als één inkoper kunnen gedragen (zoals in de voorliggende zaak gevreesd wordt), en aan de aanbodzijde verschillende verkopers. In dit geval, kan de monopsonist, net zoals in het geval van een monopolie (of een kartel), de prijszetting bepalen, aangezien hij de enige afnemer is waaraan verkopers hun producten kunnen verhandelen. Deze marktstructuur leidt tot een suboptimaal welvaartsverlagend marktevenwicht waarbij de hoeveelheid die wordt aangekocht, lager ligt dan bij marktevenwicht, aan een prijs onder de evenwichtsprijs.⁶¹ De verminderde hoeveelheid die op deze schakel aangekocht en verder verwerkt wordt, zal ook afwaarts in de keten doorwerken, ten nadele van de rechtstreekse afnemers van de monopsonist tot aan de eindconsument omdat de kleinere hoeveelheid die wordt aangekocht, in vergelijking met het competitieve evenwicht, aan hogere prijzen kan verkocht worden.

VII.3.4 Specifieke toepassing op de neerwaartse verkoopmarkt

114. Voorts kunnen de effecten van die sterke marktmacht op de tussenschakel van verwerking en handel, nog op andere manieren afwaarts in de keten doorwerken. Immers, indien deze spelers naast sterke onderhandelingsmacht aan de inkoopzijde ook sterke onderhandelingsmacht aan aanbodzijde hebben ten aanzien van hun verdere afnemers, zijn deze laatste en finaal de eindconsument niet gebaat bij de voordelen van de Belgapomnotering. Zo kunnen de leden in periodes van aanbodoverschot de inkoopprijs drukken en zo de kostprijs van hun input minimaliseren, maar hoeven ze deze gedaalde inputkosten niet in te zetten in de onderhandelingen afwaarts in de keten, en kunnen ze de winsten volledig of in grote mate internaliseren. Vervolgens kunnen ze in periodes van prijsstijging hun sterke marktmacht inzetten om de verhoogde inputkosten wel onmiddellijk en integraal door te rekenen naar de verdere afnemers. Bij een daarop volgende prijsdaling hebben ze er opnieuw baat bij de prijsdaling zo traag en onvolledig mogelijk door te voeren, waardoor ze zowel in periodes van aanbodoverschotten als -tekorten de winsten in zeer sterke mate kunnen vasthouden.

115. Wat mogelijke marktmacht betreft in hoofde van de verwerkers ten aanzien van de afnemers verder afwaarts in de keten, kan vooreerst verwezen worden naar de sterke concentratiegraad binnen de groep van Belgische verwerkers van aardappelen tot bevroren aardappelproducten. Hierna wordt de slechts ingegaan op één van de verschillende inkoopactiviteiten, namelijk die van bevroren verwerkte aardappelen.

⁶¹ Een winstmaximaliserende monopsonist zal immers bereid zijn een inkoopprijs te betalen waarbij de marginale kost van deze input gelijk is aan de marginale opbrengst die hij met deze extra input kan realiseren. De individuele marginale kostenfunctie van de monopsonist ligt echter hoger dan de aanbodscurve, waardoor de hoeveelheid die de monopsonist bereid is aan te kopen, lager ligt dan in het concurrentieel marktevenwicht. Hij kan die hoeveelheid bovendien – gezien het beschikbare aanbod, en zijn marktmacht – echter aankopen aan een prijs die lager ligt dan de marktevenwichtsprijs.

116. Volgende tabellen tonen de marktaandelen van inkopers van aardappelen voor verwerking tot bevroren aardappelproducten op basis van Euromonitor Passport data. De productcategorie omvat volgende producten op basis van de door Euromonitor gehanteerde definitie: *“Frozen Processed Potatoes: All types of frozen potato-based products e.g. French fries/chips, croquettes, potato waffles, mashed potato. Typically these products are either fried/deep fried or prepared in the oven before consumption. Potato products that can be oven-baked as well as non-oven baked are also included here.”*⁶².

117. De tabel toont aan dat twee spelers instaan voor ongeveer de helft van het marktaandeel voor de verkoop aan retail spelers. Wat de concentratiegraad binnen de private labels spelers betreft, zijn geen afzonderlijke marktaandelen beschikbaar. Wel stelt Belgapom dat zij 95% van de Belgische markt vertegenwoordigen. Op hun ledenlijst worden voor de activiteit “verwerkers” 16 leden vermeld.

Brand Shares Global - Historical Owner Historical % breakdown							
Belgium - Frozen Processed Potatoes - Retail Value RSP Market shares							
Brand Name	Company Name (GE)	2018	2019	2020	2021	2022	2023
McCain (McCain Foods Ltd)	McCain Foods Ltd	[25-35]	[25-35]	[25-35]	[25-35]	[25-35]	[25-35]
Belviva (Nomad Foods Ltd)	Nomad Foods Ltd	-	-	-	[15-25]	[15-25]	[15-25]
Lutosa (Nomad Foods Ltd)	Nomad Foods Ltd	[15-25]	[15-25]	[15-25]	-	-	-
Private Label	Private Label	[40-50]	[40-50]	[40-50]	[40-50]	[40-50]	[40-50]
Others	Others	[0-10]	[0-10]	[0-10]	[0-10]	[0-10]	[0-10]
Total	Total	100	100	100	100	100	100
Research Sources:							
Staple Foods: Euromonitor from trade sources/national statistics							
Date Exported (GMT): 10-6-2024 09:59:10							
© Euromonitor International							

⁶² Vrije vertaling: "Bevroren verwerkte aardappelen: Alle soorten diepgevroren producten op basis van aardappelen, bijv. frietjes/chips, kroketten, aardappelwafels, aardappelpuree. Gewoonlijk worden deze producten gebakken of in de oven bereid voor consumptie. Aardappelproducten die zowel kunnen worden gebakken in de oven of niet, vallen hier ook onder."

Brand Shares Local - Historical Owner Historical % breakdown							
Belgium - Frozen Processed Potatoes - Retail Value RSP Market shares							
Brand Name (GBO)	Company Name (NBO)	2018	2019	2020	2021	2022	2023
McCain (McCain Foods Ltd)	McCain Foods Belgium SA	[20-30]	[20-30]	[20-30]	[20-30]	[20-30]	[20-30]
McCain Frites au Four (McCain Foods Ltd)	McCain Foods Belgium SA	[0-10]	[0-10]	[0-10]	[0-10]	[0-10]	[0-10]
Belviva (Nomad Foods Ltd)	Iglo Belgium SA	-	-	-	[15-25]	[15-25]	[15-25]
Lutosa (Nomad Foods Ltd)	Iglo Belgium SA	[15-25]	[15-25]	[15-25]	-	-	-
Carrefour (Private Label)	Carrefour Belgium SA/NV	[5-15]	[5-15]	[5-15]	[5-15]	[5-15]	[5-15]
Delhaize (Private Label)	Delhaize 'Le Lion' SA	[5-15]	[5-15]	[5-15]	[5-15]	[5-15]	[5-15]
Colruyt (Private Label)	Etn Franz Colruyt NV	[5-15]	[5-15]	[5-15]	[5-15]	[5-15]	[5-15]
Bofrost (Private Label)	Bofrost Centrale Belgien Bvba	[0-10]	[0-10]	[0-10]	[0-10]	[0-10]	[0-10]
Picard (Private Label)	Picard Surgelés SA	[0-10]	[0-10]	[0-10]	[0-10]	[0-10]	[0-10]
Other Private Label (Private Label)	Other Private Label	[5-15]	[5-15]	[5-15]	[5-15]	[5-15]	[5-15]
Others	Others	[0-10]	[0-10]	[0-10]	[0-10]	[0-10]	[0-10]
Total	Total	100	100	100	100	100	100
Research Sources:							
Staple Foods: Euromonitor from trade sources/national statistics							
Date Exported (GMT): 10-6-2024 10:19:12							
© Euromonitor International							

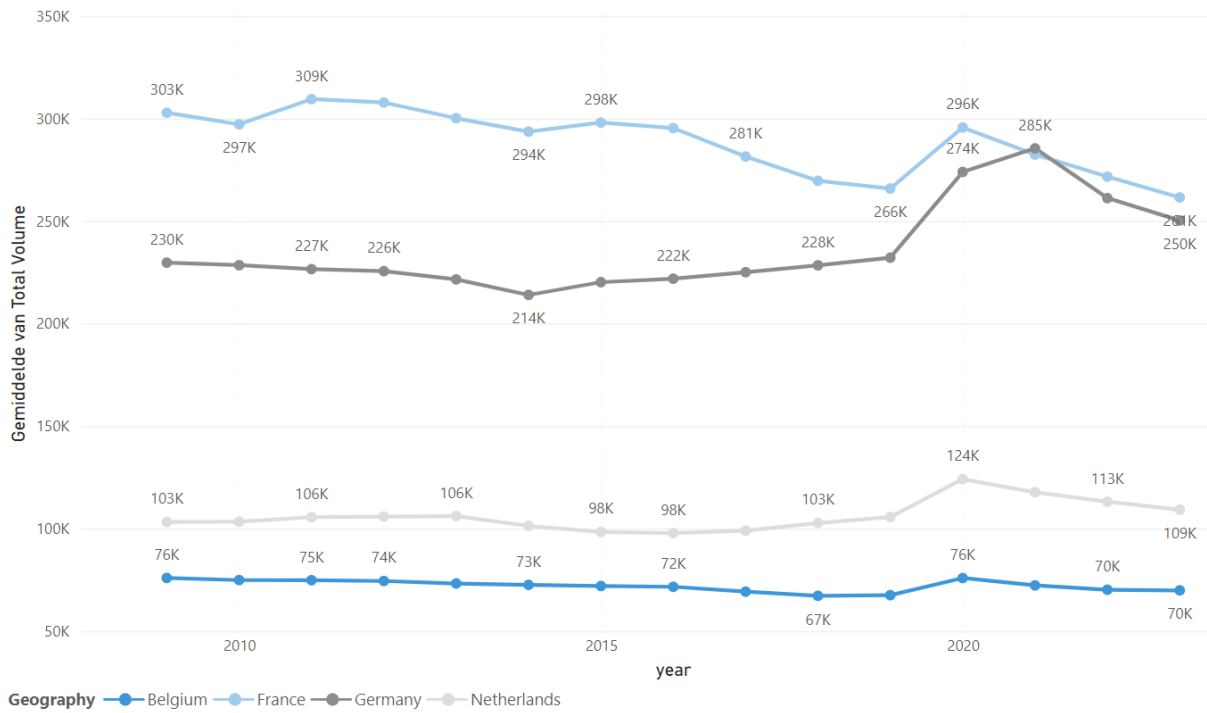
118. Daarnaast stelt de voormelde Studie aardappelkolom Prijzenobservatorium het volgende wat betreft de productie van diepgevroren aardappelbereidingen (NACE 10312): *“Er zijn enkele belangrijke ondernemingen in deze industrie actief. Afgezien van deze dominante spelers die erin geslaagd zijn hun positie op de binnenlandse markt te versterken, is er weinig ruimte voor de opkomst van nieuwe spelers op de Belgische markt. De kapitaalintensiteit is inderdaad hoog. Bovendien is deze industrie in de loop der jaren kapitaalintensiever geworden (16,5 % in 2012 tegenover 32,6 % in 2017), onder meer als gevolg van de investeringen van de twee belangrijkste spelers. Er zijn de afgelopen jaren weinig nieuwe ondernemingen op de binnenlandse markt gekomen. De markt is ook onderhevig aan weinig internationale concurrentie, zoals blijkt uit het lage niveau van de import van diepgevroren aardappelproducten.”*

119. Zelfs zonder een uitgebreide analyse van de marktafbakening en een daaruit voortvloeiende berekening van marktaandeelen, wijzen verschillende elementen erop dat enkele ondernemingen binnen deze activiteitengroep over marktmacht beschikken ten aanzien van hun afwaartse afnemers.

120. Daarnaast kunnen ook marktendensen doorheen de tijd verdere inzichten verschaffen omtrent de marktmacht van de verschillende spelers doorheen de waardenketen. In onderstaande grafieken wordt de evolutie getoond van prijstendensen op basis van Euromonitorgegevens voor de productcategorie “Frozen Processed Potatoes”. Het totale verkochte marktvolume op retail niveau lijkt de voorbij 15 jaar licht dalend in België, wat minder het geval lijkt te zijn in de buurlanden. Deze vaststelling ondersteunt de bezorgdheid rond “volumebeperking” ten gevolge van het huidige Belgapommechanisme.⁶³

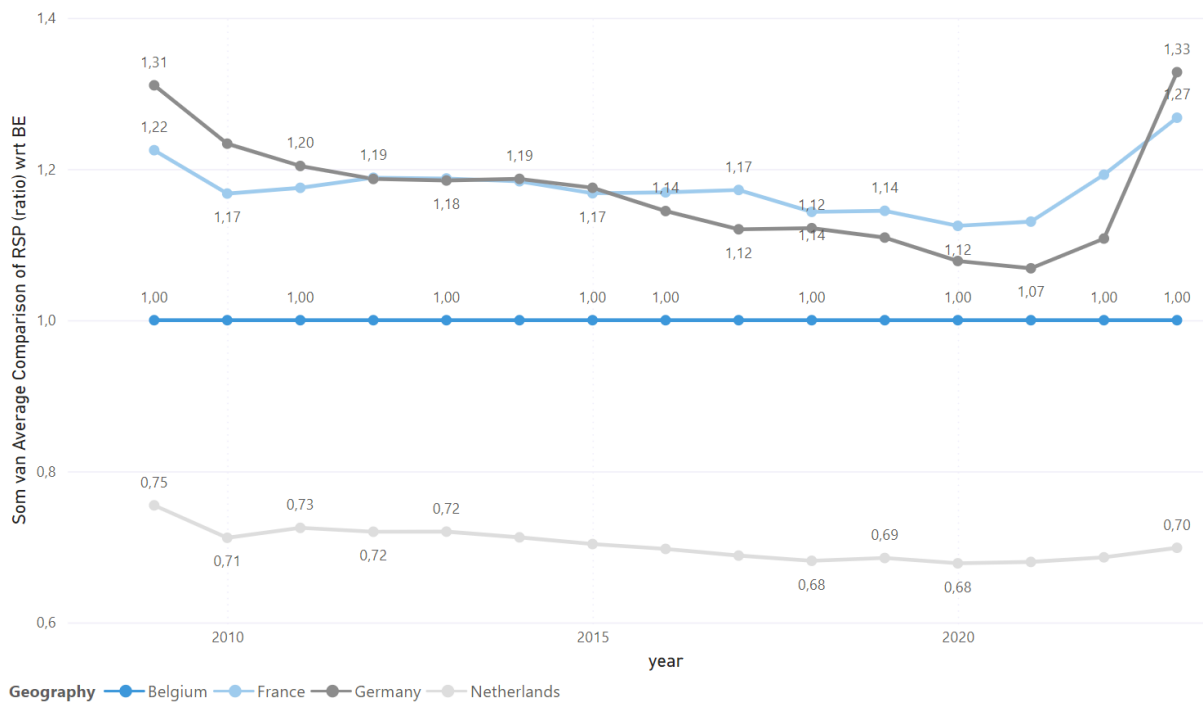
⁶³ Zie rn. 113 en voetnoot 61.

Totaal verkocht volume (in ton) op retail niveau voor de product categorie "Frozen processed potaties"

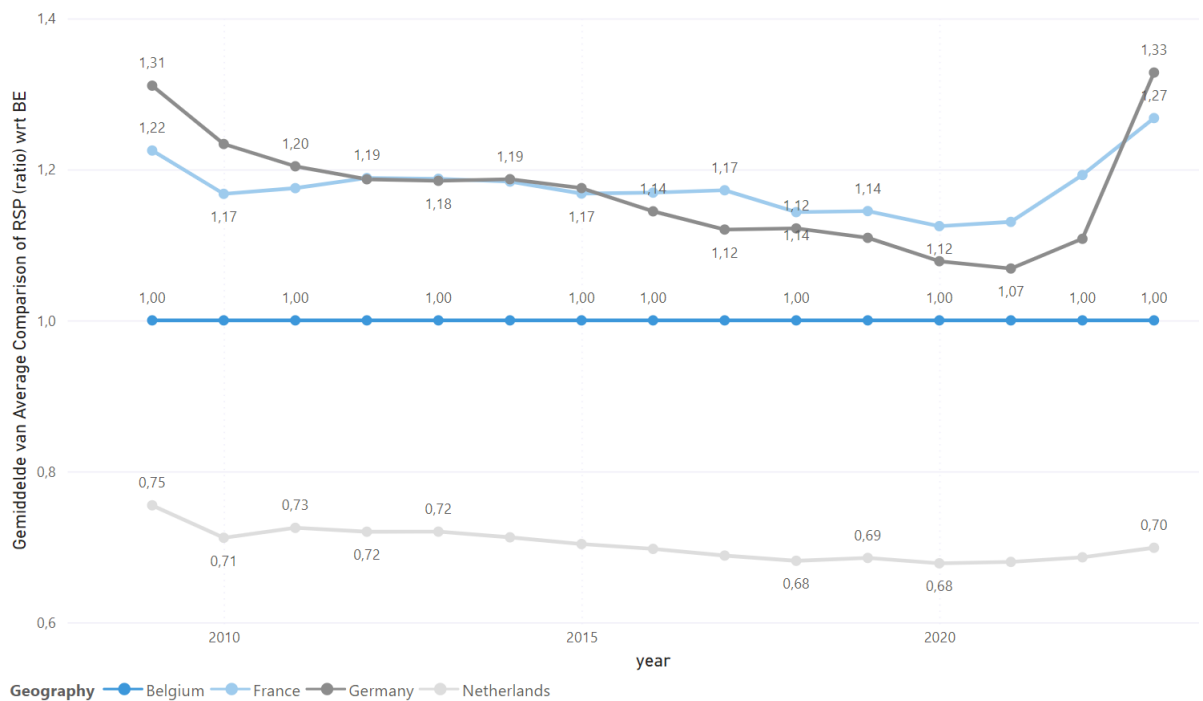

121. Verder lijken de prijzen zowel op RSP (retailer selling price) als op MSP (manufacturing selling price) in de buurlanden de voorbije 15 jaar minder snel te stijgen in vergelijking met België (dalende tendensen t.o.v. de Belgische index (horizontale donkerblauwe lijn), met uitzondering van de laatste 2 jaren in de steekproef, 2022 en 2023, waarin deze trend lijkt te keren.

Vergelijking trend in gemiddelde "Manufacturing Selling Price" met buurlanden voor de product categorie "Frozen processed potatoes" (trend België werd genormaliseerd naar 1)

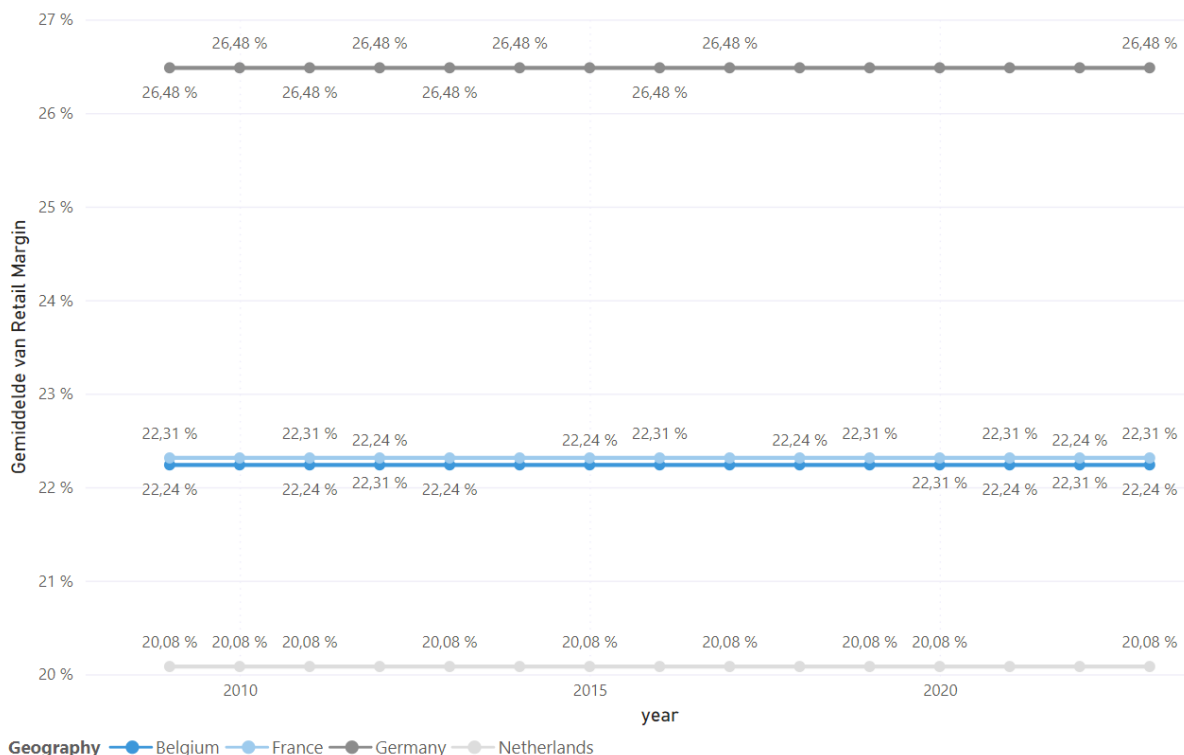
Vergelijking trend in gemiddelde "Retailer Selling Price" met buurlanden voor de product categorie "Frozen processed potatoes" (trend België werd genormaliseerd naar 1)

122. De gelijkaardige tendensen op MSP en RSP niveau worden ook gereflecteerd in een stabiele "retail marge" (% verschil tussen MSP en RSP) van rond de 22% in België. Er is dus een stabiele doorrekening

van inkooprijzen door de retailers. De volatiliteit die speelt op productie niveau van de aardappelen bij de telers lijkt dus niet te worden gereflecteerd in de consumptieprijzen (hoewel er wel onderliggende verschillen kunnen zijn tussen producten die niet worden gereflecteerd in deze geaggregeerde cijfers).

Gemiddelde "Retail Margin" voor de product categorie "Frozen processed potaties"

123. Tenslotte wijst de auditeur op verschillende recente krantenartikelen die de sterke winsten benadrukken binnen de groep van aardappelverwerkers.⁶⁴

⁶⁴ Stefan Van Rompaey, *Niet supermarkten, wel machtige voedingsbedrijven profiteerde van inflatie*, Retail Detail, 14 februari 2024, <https://www.retaildetail.be/nl/news/food/niet-supermarkten-wel-machtige-voedingsbedrijven-profiteerden-van-inflatie/>;

Ruben Mooijman, *Zeven voedingsbedrijven profiteren meest van inflatie: boze boeren vergissen zich van vijand*, De Standaard, 14 februari 2024, https://www.standaard.be/cnt/dmf20240213_96825294;

Jozefien Verstraete, *Belgische aardappelverwerkers scheren historische hoge toppen*, Vilt, 18 januari 2024, <https://vilt.be/nl/nieuws/belgische-aardappelverwerkers-scheren-historisch-hoge-toppen>;

Bert Broens, *Ruim 100 miljoen euro winst voor Frietkoning Clarebout*, De Tijd, [Tijd 20240103 Ruim 100 miljoen euro winst voor frietkoning Clarebout.docx](#) De Tijd, 3 januari 2024;

Olivier Malay, *Wie profiteert van de prijsstijgingen in Belgische supermarkten?*, denktank Minerva, 13 februari 2024, <https://www.denktankminerva.be/analyse/voedingsprijzen>;

[Kan Belgische voedingssector hogere kosten doorrekenen? - Bedrijven met marktmacht zien winst fiks klimmen](#), Trends, 13 juni 2024 [Trends 2024-06-13 - Kan Belgische voedingssector hogere kosten doorrekenen - Bedrijven met marktmacht zien winst fiks klimmen.docx](#)

VIII. Juridische analyse

VIII.1 Rechtskader

124. Volgens artikel IV.1., § 1 WER (en het gelijkkluidend artikel 101, §1 VWEU) zijn verboden, zonder dat hiertoe een voorafgaande beslissing vereist is:

“alle overeenkomsten tussen ondernemingen, alle besluiten van ondernemingsverenigingen en alle onderling afgestemde feitelijke gedragingen welke ertoe strekken of ten gevolge hebben dat de mededinging op de Belgische betrokken markt of op een wezenlijk deel ervan merkbaar wordt verhinderd, beperkt of vervalst en met name die welke bestaan in:

1° het rechtstreeks of onrechtstreeks bepalen van de aan of verkoopprijzen of van andere contractuele voorwaarden;

2° het beperken of controleren van de productie, de afzet, de technische ontwikkeling of de investeringen;

3° het verdelen van de markten of van de voorzieningsbronnen;

4° het ten opzichte van handelspartners toepassen van ongelijke voorwaarden bij gelijkwaardige prestaties, hen daarmee nadeel berokkenend bij de mededinging.” (eigen onderlijning)

125. Uit de bewoordingen van artikelen IV., § 1, 1° WER en 101, lid 1, 1° VWEU blijkt dat de coördinatie tussen ondernemingen met betrekking tot hun inkooprijzen onder het verbod van deze bepalingen valt. In overeenstemming hiermee heeft de Europese Commissie bijvoorbeeld gesteld in haar beslissing van 8 februari 2017 in de zaak AT.40018 – *Car battery recycling* dat een coördinatie van ondernemingen om hun inkooprijzen laag te houden even concurrentieel nadelig is voor de markt als het hoog houden van verkoopprijzen aan afnemers.⁶⁵ In enkele recente zaken van inkoopkartels heeft de Europese Commissie dit standpunt herhaald, eveneens met betrekking tot informatie-uitwisselingen in het kader van sectorale referentieprijzen/benchmarks in sectoren met een risico op prijsvolatiliteit in leveringsovereenkomsten (in het bijzonder voor transacties op de vrije markt).⁶⁶

126. Artikel IV.1 WER en artikel 101 VWEU zijn zowel van toepassing op ondernemingen als op ondernemingsverenigingen.

⁶⁵ Zie Zaak AT.40018, *Recycling autoaccu's*, samenvatting van het besluit van de Commissie van 8 februari 2017, punten 6-9, [Statement by Commissioner Vestager on a Commission decision fining companies €68 million for car battery recycling cartel \(europa.eu\)](#)

⁶⁶ Zie Zaak AT.40410, *Ethyleen*, samenvatting van het besluit van de Commissie van 14 juli 2020, punt 16, [Antitrust: Commission fines ethylene purchasers € 260 mln \(europa.eu\)](#) Deze zaak betrof de uitwisseling van gevoelige commerciële en prijsgerelateerde informatie en de vaststelling van de maandelijkse contractprijs, in verband met de aankoop van ethyleen in de EU-lidstaten België, Frankrijk, Duitsland en Nederland. Het doel van de uitwisseling was om de onderhandelingen met de ethyleenverkopers met betrekking tot de maandelijkse contractprijs te beïnvloeden in het voordeel van de afnemers met als doel ethyleen te kopen tegen de laagst mogelijke prijs die verkopers in het kader van de onderhandelingen zouden aanvaarden. De partijen coördineerden hun toekomstig optreden via bilaterale contacten over de maandelijkse contractprijs met ethyleenverkopers en deelden hun standpunten over de marktendensen, zowel vóór als tijdens de onderhandelingen de maandelijkse contractprijs.

127. Op 6 oktober 2019 heeft de BMA een gids gepubliceerd over de uitwisseling van informatie in het kader van ondernemingsverenigingen (hierna de “BMA Gids”).⁶⁷ De BMA Gids gaat over ondernemingsverenigingen waarvan de leden concurrenten zijn en geeft aanwijzingen over de uitwisseling van informatie tussen de leden in het kader van de ondernemingsvereniging. Deze gids benadrukt eveneens de rol die de vereniging daarbij speelt, maar bevat slechts algemene principes. Elke zaak moet op basis van de specifieke feitelijke omstandigheden worden beoordeeld. De BMA Gids moet samen gelezen worden met de beslissingspraktijk en de horizontale richtsnoeren van de Europese Commissie.

128. Op 21 juli 2023 is de Mededeling van de Europese Commissie over de richtsnoeren inzake de toepasselijkheid van artikel 101 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) op horizontale samenwerkingsovereenkomsten in werking getreden (hierna de “EC horizontale richtsnoeren”).⁶⁸ Deze EC horizontale richtsnoeren zetten de beginselen uiteen voor de beoordeling van horizontale samenwerkingsovereenkomsten en onderling afgestemde feitelijke gedragingen op grond van artikel 101 VWEU. Hoofdstuk 6 bevat een analytisch kader voor de beoordeling van informatie-uitwisseling. De richtsnoeren vormen evenwel geen “checklist” die automatisch kan worden toegepast. Elk geval moet op grond van de specifieke omstandigheden ervan worden beoordeeld.⁶⁹

129. De onder punt VII.1 beschreven praktijken moeten gekwalificeerd worden als een horizontale samenwerkingsovereenkomst, in het bijzonder “informatie-uitwisselingen” tussen de leden van de prijzencommissie, die plaats vinden in het kader van de wekelijkse Belgapomnotering.

130. Naast dit mededingingsrechtelijk analysekader voor de beoordeling van de informatie-uitwisseling, hebben de BMA en de Europese Commissie in hun horizontale richtsnoeren ook een oplijsting gemaakt van voorzorgsmaatregelen die ondernemingen en ondernemingsverenigingen kunnen nemen om een verboden informatie-uitwisseling te voorkomen, met inbegrip van maatregelen om het gebruik van gegevens te beperken/controleren, zoals het gebruik van clean teams, het opstellen van een agenda voorafgaand aan de bijeenkomst en het opstellen van nauwkeurige notulen tijdens en na de bijeenkomst.⁷⁰

VIII.2 Besluit van een ondernemingsvereniging

VIII.2.1 Principes

131. De begrippen “overeenkomst”, “besluiten van ondernemersverenigingen” en “onderling afgestemde feitelijke gedraging” in subjectief opzicht samenspanningsvormen zijn van dezelfde aard, die enkel verschillen in de intensiteit en in de vorm waarin zij zich manifesteren.⁷¹ Wanneer twee of meer concurrenten aan een informatie-uitwisseling deelnemen, is het derhalve niet nodig om de uitwisseling nauwkeurig te karakteriseren als een overeenkomst tussen ondernemingen, een besluit van een ondernemersvereniging of een onderling afgestemde feitelijke gedraging.⁷²

⁶⁷ <https://www.bma-abc.be/nl/over-ons/publicaties/uitwisseling-van-informatie-het-kader-van-ondernemingsverenigingen>

⁶⁸ [eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=PI_COM:C\(2023\)4752](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=PI_COM:C(2023)4752)

⁶⁹ EC horizontale richtsnoeren, punt 4.

⁷⁰ EC horizontale richtsnoeren, afdeling 6.2.4.4 Maatregelen om het risico op inbreuken op het mededingingsrecht te verminderen

⁷¹ Zie zaak C-8/08, *T-Mobile Netherlands*, van 4 juni 2009, punt 23.

⁷² EC horizontale richtsnoeren, punt 395.

132. Het begrip ‘besluiten van een ondernemingsvereniging’ heeft tot doel te voorkomen dat ondernemingen enkel en alleen vanwege de vorm waarin zij hun marktgedrag coördineren, aan de mededingingsregels kunnen ontsnappen: *“Artikel 101 ziet niet alleen op rechtstreekse vormen van gedragscoördinatie tussen ondernemingen (overeenkomsten en onderling afgestemde feitelijke gedragingen), maar ook op geïnstitutionaliseerde vormen van samenwerking, dat wil zeggen situaties waarin marktdeelnemers via een collectieve structuur of een gemeenschappelijk orgaan handelen.”*⁷³
133. Het is vaste rechtspraak dat voor de toepassing van artikel IV.1 WER/artikel 101 VWEU op besluiten van ondernemingsverenigingen het daarbij niet noodzakelijk is dat de ondernemingsvereniging zelf een commerciële of productieactiviteit uitoefent.⁷⁴
134. Het begrip “besluit” wordt ruim geïnterpreteerd om die handelingen van een vereniging te omvatten die dienen om het gedrag van haar leden te coördineren. Zo werden reglementen die de werking van een vereniging regelen als een “besluit” gekwalificeerd. Immers, vanwege het bindende karakter van reglementen coördineren ze het gedrag van de leden van de ondernemingsvereniging.⁷⁵
135. De criteria coördinatie en samenwerking dienen te worden verstaan in het licht van de grondgedachte van het mededingingsrecht dat iedere ondernemer zelfstandig moet bepalen welk beleid hij op de gemeenschappelijke markt zal voeren.⁷⁶
136. Deze eis van zelfstandigheid sluit weliswaar niet uit dat de ondernemer zijn beleid op een intelligente manier aan het vastgestelde of te verwachten gedrag van zijn concurrenten mag aanpassen, maar staat onverbiddelijk in de weg aan ieder al dan niet rechtstreeks contact tussen concurrenten, waardoor het marktgedrag van een concurrent wordt beïnvloed of waardoor deze wordt geïnformeerd over beslissingen of afwegingen met betrekking tot het eigen marktgedrag, wanneer dit contact, dat tot doel of ten gevolge heeft dat mededingingsvoorwaarden ontstaan die, gelet op de aard van de producten of verleende diensten, de grootte en het aantal van de ondernemingen en de omvang van de betrokken markt, niet met de normaal te achten voorwaarden van die markt overeenkomen.⁷⁷

VIII.2.2 Toepassing op de zaak

137. De leden van Belgapom zijn ondernemingen waardoor Belgapom een ondernemingsvereniging is in de zin van artikel IV.1 WER /artikel 101 VWEU.
138. De werkwijze van de Belgapom prijzencommissie en de inhoud van de informatie-uitwisselingen die het voorwerp van het onderzoek uitmaken, zijn opgenomen in het Reglement.
139. Het Reglement werd opgesteld door de bestuursraad van Belgapom en ter goedkeuring voorgelegd aan de leden waarna het verbindend werd verklaard. Ook bij het in praktijk brengen van het Reglement speelt de voorzitter van Belgapom, die tegelijk voorzitter is van de prijzencommissie,

⁷³ Zie zaak T-111/08, *MasterCard*, van 24 mei 2012, punt 243.

⁷⁴ Zie zaak T25/95, *Cimenteries CBR*, van 15 maart 2000, punt. 1320; zaak T-111/08, *MasterCard*, van 24 mei 2012, punt 241.

⁷⁵ Zie zaak AT.40208, *International Skating Union’s Eligibility rules*, van 8 december 2017, punt 152.

⁷⁶ Arrest van het Hof van Justitie van 4 juni 2009, *T-Mobile Netherlands e.a.*, zaak C-8/08, punt 32; arrest van het Hof van Justitie van 19 maart 2015, *Dole Food/Commissie*, zaak C-286/13, punt 119 en arrest van het Gerecht van 14 maart 2013, *Dole Food Company, Inc.*, zaak T-588/08, punt 60.

⁷⁷ Arrest van het Hof van Justitie van 4 juni 2009, *T-Mobile Netherlands e.a.*, zaak C-8/08, punt 33, arrest van het Hof van Justitie van 19 maart 2015, *Dole Food/Commissie*, zaak C-286/13, punt 120 en arrest van het Gerecht van 14 maart 2013, *Dole Food Company, Inc.*, zaak T-588/08, punt 61.

een actieve en leidende rol. Zo faciliteert Belgapom de informatie-uitwisselingen door het voorzien van een uitwisselingsplatform (telefonisch, later via video-conferentie) en modereert de informatie-uitwisseling onder de leden.

140. Derhalve is Belgapom verantwoordelijk voor het mededingingsverstoring gedrag dat zich onderscheidt van en autonoom is ten aanzien van het gedrag van de leden, in het bijzonder door het organiseren van de Belgapomnotering en het opnemen van een actieve rol tijdens de Belgapom notering.

141. In het kader van de prijzencommissie hebben de leden rechtstreeks contact met elkaar en wisselen zij informatie uit waardoor zij, in een voorlopige beoordeling van de auditeur, in hun marktgedrag worden beïnvloed of worden geïnformeerd over elkaars marktgedrag, hetgeen invloed heeft op hun marktgedrag (zie hiervoor afdeling VII.3.2).

VIII.3 Beperking van de mededinging

VIII.3.1 Beperking van de mededinging “naar strekking”

142. Sommige overeenkomsten zijn op zichzelf en gelet op de inhoud van hun bepalingen, hun doelstellingen en de economische en juridische context waarvan zij deel uitmaken, dermate schadelijk voor de mededinging dat het niet nodig is hun gevolgen te beoordelen.⁷⁸ Deze overeenkomsten worden daarom mededingingsbeperkend “naar strekking” genoemd. Voorts worden dergelijke overeenkomsten geacht de mededinging ‘merkbaar’ te beperken.⁷⁹

143. Met name een informatie-uitwisseling kan worden geacht een mededingingsbeperkende strekking te hebben wanneer de informatie commercieel gevoelig is en de uitwisseling de onzekerheid over de werking van de markt vermindert of wegneemt. Meer bepaald moet een uitwisseling van informatie die de onzekerheid van de deelnemers kan wegnemen over het tijdstip waarop, de mate waarin en de wijze waarop de betrokken ondernemingen hun marktgedrag ‘zullen’ aanpassen, worden geacht ertoe te strekken de mededinging te beperken.⁸⁰ Voor is de vaststelling of er sprake is van een mededingingsbeperkende strekking de aard van de contacten en niet de frequentie ervan doorslaggevend.⁸¹

144. In een recent arrest van 29 juli 2024 heeft het Hof van justitie geoordeeld dat een uitwisseling van informatie, wanneer zij het mogelijk maakt het ongewisse karakter over het ‘toekomstige’ gedrag van de andere deelnemers weg te nemen, kan worden beschouwd als een vorm van coördinatie tussen ondernemingen die naar zijn aard schadelijk is voor de goede werking van de normale mededinging (en dus een beperking naar strekking vormt).

145. Daarbij hoeft zelfs niet worden aangetoond dat de uitgewisselde informatie in de context waarin deze uitwisseling plaatsvindt, de deelnemers er noodzakelijkerwijs toe brengt om zich, zo zij

⁷⁸ Arrest van het Hof van Justitie van 11 september 2014, *Groupement des cartes bancaires*, zaak C-67/13, punt 49 en arrest van het Hof van Justitie van 19 maart 2015, *Dole Food Company*, zaak C-286/13, punt 113.

⁷⁹ Zie zaak C-226/11, *Expedia*, van 13 december 2012, punt 37.

⁸⁰ Zie zaak C-286/13, *Dole Food Company / Commissie*, van 19 maart 2015, punten 121-122; zaak C-8/08, *T-Mobile Netherlands*, van 4 juni 2009, punt 41; zaak T-762/14, *Koninklijke Philips NV/Commissie*, van 15 december 2016, punten 62-63; zaak T-105/17, *HSBC/Commissie*, van 24 september 2019, punt 62; zie EC horizontale richtsnoeren, punt 413.

⁸¹ EC horizontale richtsnoeren, punt 415.

voldoende actief en economisch rationeel zijn, stilzwijgend op dezelfde wijze te gaan gedragen met betrekking tot een van de parameters op basis waarvan de mededinging op de relevante markt tot stand komt. Het volstaat reeds dat de uitgewisselde informatie zowel “*vertrouwelijk*” als “*strategisch*” is.⁸²

146. Het Hof heeft verduidelijkt dat onder ‘*vertrouwelijke informatie*’ moet worden verstaan alle informatie die “niet reeds bekend” is bij elke op de betrokken markt actieve speler, terwijl onder ‘*strategische informatie*’ moet worden verstaan informatie “*die, na eventueel te zijn gecombineerd met andere informatie die reeds bekend is bij de deelnemers aan een informatie-uitwisseling, licht kan werpen op de strategie die sommige van de deelnemers voornemens zijn ten uitvoer te leggen met betrekking tot een of meer parameters op basis waarvan de mededinging op de relevante markt tot stand komt*”.⁸³

147. Het begrip „strategische informatie” beperkt zich daarbij niet tot informatie over toekomstige tarieven of over sommige tariefbepalende factoren maar omvat “*alle gegevens die de marktdeelnemers nog niet bekend zijn en die in het kader van een dergelijke uitwisseling de onzekerheid van de deelnemers over het toekomstige gedrag van de andere deelnemers kunnen verminderen met betrekking tot aspecten die wegens de aard van de betrokken goederen of diensten, de feitelijke omstandigheden op de markt en de structuur ervan, een of meer parameters vormen op basis waarvan de mededinging op de relevante markt tot stand komt*”.⁸⁴

148. Het Hof benadrukt daarbij dat strategische informatie niet enkel informatie is die betrekking heeft op intenties van deelnemers om hun gedrag op de relevante markt te wijzigen, maar ook op “*een actuele of vroegere situatie (...) indien een deelnemer daaruit met voldoende nauwkeurigheid het toekomstige gedrag van de andere deelnemers aan die uitwisseling of hun reacties op een mogelijke strategische marktbeveging kan afleiden, met name op basis van de aard van de betrokken goederen of diensten, de feitelijke marktomstandigheden, de kostenstructuur of de productie- en beheermethoden van de deelnemers aan die uitwisseling*”.⁸⁵

149. Informatie over *individuele prijzen* wordt volgens vaste rechtspraak als strategische (commercieel gevoelige) informatie beschouwd aangezien prijs een strategische concurrentieparameter is op elke markt. De informatie hoeft niet direct prijzen te betreffen, ook uitwisseling van informatie die een doorslaggevend element vormt van een prijs die de eindgebruiker betaalt, kan neerkomen op een beperking van de mededinging.⁸⁶ Zo kan die informatie betrekking hebben op de prijs van een belangrijk onderdeel/grondstof van de totale productiekosten van een eindproduct of betrekking hebben op sectorale referentieprijzen voor tussenproducten die worden gebruikt in prijsonderhandelingen met producenten van downstreamproducten.⁸⁷ Er dient evenmin een

⁸² Zie zaak C-298/22, *Banco BPN/BIC Português e.a.*, van 29 juli 2024, punt 62.

⁸³ Zie zaak C-298/22, *Banco BPN/BIC Português e.a.*, van 29 juli 2024, punt 63.

⁸⁴ Zie zaak C-298/22, *Banco BPN/BIC Português e.a.*, van 29 juli 2024, punt 64.

⁸⁵ Zie zaak C-298/22, *Banco BPN/BIC Português e.a.*, van 29 juli 2024, punt 65.

⁸⁶ Zie zaak C-8/08, *T-Mobile Netherlands e.a.*, van 4 juni 2009, punt 37.

⁸⁷ Zie het EC persbericht van 30 november 2023 in zaak AT.40545 waarbij de EC stelt zich zorgen te maken dat vijf producenten van startaccu's tussen 2004 en 2017 nieuwe indicatoren hebben gecreëerd en gepubliceerd en afspraken hebben gemaakt om deze te gebruiken in hun prijsonderhandelingen met autofabrikanten (het zogenaamde “Eurobat Premium System”). Deze vermeende praktijk strekte ertoe een belangrijk onderdeel van de uiteindelijke accuprijs te bepalen. Kartelzaak betreffende startaccu's voor motorvoertuigen (europa.eu);

rechtstreeks verband te bestaan tussen de uitgewisselde informatie en consumentenprijzen (vb. detailprijzen voor diepgevroren aardappelproducten) om te kunnen stellen dat de uitwisseling mededingingsbeperkend naar strekking. Artikel 101, lid 1 VWEU is niet alleen bedoeld om de belangen van individuele concurrenten of consumenten te beschermen, maar ook om de structuur van de markt en dus de concurrentie als zodanig te beschermen.⁸⁸

150. Verder heeft ook de Europese Commissie in haar horizontale richtsnoeren geoordeeld, onder verwijzing naar de rechtspraak, dat wanneer de uitgewisselde informatie de onzekerheid tussen de deelnemers zou wegnemen over het tijdstip, de mate waarvan en de wijze waarop de betrokken ondernemingen hun markdrag in de toekomst zullen aanpassen, deze uitwisseling een beperking naar strekking vormt. De Commissie geeft daarbij een lijst van uitwisselingen die in individuele gevallen zijn beschouwd als beperkingen naar strekking zoals “*de uitwisseling van informatie met concurrenten over prijsstelling en prijsvoornemens van een onderneming*” en de uitwisseling van informatie met concurrenten over andere concurrentieparameters dan prijs, zoals de “*huidige en toekomstige productiecapaciteit*”, de “*huidige en toekomstige strategie commerciële strategie*” en de “*prognoses in verband met de huidige en toekomstige vraag*” van de onderneming.⁸⁹

151. Daarnaast heeft de Europese Commissie benadrukt dat uitwisselingen van andere soorten informatie (dan deze opgenomen in de lijst) ook een beperking van de mededinging naar strekking kunnen vormen, afhankelijk van de doelstellingen die met de uitwisseling worden nagestreefd en de juridische en economische context daarvan. Daarom blijft het noodzakelijk om de informatie-uitwisselingen per geval te beoordelen.⁹⁰

152. Tenslotte heeft het Hof geoordeeld dat de loutere aanwezigheid van mededingingsbevorderende gevolgen op zich niet kan leiden tot de uitsluiting van de kwalificatie als beperking naar strekking. Zelfs wanneer deze mededingingsbevorderende gevolgen bewezen, relevant en specifiek zijn voor de betrokken overeenkomst, dan moeten zij nog voldoende groot zijn, zodat redelijkerwijs kan worden betwijfeld of de betrokken overeenkomst in voldoende mate schadelijk is voor de mededinging en dus naar strekking mededingingsverstoring is.⁹¹

VIII.3.2 Beoordelingskader

153. Voor de beoordeling of een informatie uitwisseling een mededingingsbeperking uitmaakt, dienen de aard van de uitgewisselde informatie, de manier van uitwisseling en de marktkenmerken worden onderzocht.

VIII.3.2.a Aard van de uitgewisselde informatie

154. De aard van de uitgewisselde informatie hangt af van de volgende kenmerken:

- (1) Het commercieel gevoelig karakter van de informatie;
- (2) Geaggregeerde versus geïndividualiseerde informatie; en

Zie Zaak AT.40547, *Styrene Monomer*, samenvatting van het besluit van de Commissie van 29 november 2022, punt 15, [Antitrust: Commissie legt kopers van styreen geldboete van 157 miljoen EUR \(europa.eu\)](#).

⁸⁸ Zie zaak C-883/19P, *HSBC Holdings e.a./Commissie*, van 12 januari 2023, punten 120-121.

⁸⁹ EC horizontale richtsnoeren, punt 414.

⁹⁰ EC horizontale richtsnoeren, punt 414.

Zie zaak C-307/18, *Generics UK*, van 30 januari 2020, punten 106 en 107; Zaak C-228/18, *Budapest Bank e.a.*, van 2 april 2020, punten 42 en 52.

(3) De ouderdom van de informatie.

155. Deze informatie moet daarbij beoordeeld worden binnen de concrete juridische en economische context waarin deze uitwisseling plaats vindt.

(i) Commercieel gevoelige informatie⁹²

156. Commercieel gevoelige informatie is informatie die waarschijnlijk van invloed is op de commerciële strategie van concurrenten waardoor mededingingsvoorwaarden worden gecreëerd die niet overeenkomen met de normale omstandigheden op de markt. Dit het geval wanneer de uitwisseling van informatie de onzekerheid over de werking op de markt vermindert. Over het algemeen en onder normale mededingingsvoorwaarden is er voor ondernemingen geen prikkel om commercieel gevoelige informatie te delen met concurrenten. Het betreft immers informatie die, op markten met effectieve concurrentie, belangrijk is om de concurrentiepositie van de onderneming op de markt(en) te behouden of te verbeteren.

157. Door de uitwisseling van dergelijke informatie bestaat het risico dat het gedrag van de deelnemers op de markt wordt beïnvloed en een heimelijke verstandhouding (coördinatie) tussen concurrenten in de hand wordt gewerkt. Daarbij is het niet van belang of de ondernemingen voordeel halen uit de uitwisseling, noch of de uitgewisselde informatie mogelijks juist of misleidend was.⁹³ Het neemt als zodanig niet het risico weg dat het gedrag van concurrenten op de markt erdoor kan worden beïnvloed.

158. Voor wat uitwisseling van – geïndividualiseerde - prijsinformatie betreft kan worden herhaald dat deze normaliter commercieel gevoelige informatie uitmaakt.

159. Andere categorieën informatie die potentieel commercieel gevoelige informatie zijn, gaan over kosten, capaciteit, productie, hoeveelheden, marktaandeelen, klanten, plannen om markten te betreden of te verlaten, of over andere belangrijke elementen van de strategie van een onderneming die ondernemingen die actief zijn op een werkelijk concurrerende markt anders niet zomaar aan elkaar bekend zouden maken. Voor deze categorieën informatie is verder onderzoek nodig om het commercieel gevoelig karakter vast te stellen naar de aard van de informatie, de ouderdom, de aggregatie van de gegevens enerzijds en de uitwisselingsmethode en -frequentie anderzijds.

160. Informatie over het algemeen functioneren of de toestand van een bedrijfstak is over het algemeen niet commercieel gevoelig.

(ii) Aggregatie van de informatie⁹⁴

161. Of de informatie commercieel gevoelig is, hangt verder ook af van het nut ervan voor concurrenten. Informatie die veel details bevat en die mogelijk maakt de ondernemingen te identificeren die de informatie hebben verstrekt, is commercieel gevoeliger. Deze informatie-uitwisseling vergemakkelijkt immers het bereiken van heimelijke verstandhouding (coördinatie) tussen marktspelers.

162. Bijgevolg is het minder waarschijnlijk dat de mededinging wordt beperkt wanneer het voldoende moeilijk of onzeker is om de informatie toe te schrijven aan bepaalde ondernemingen of wanneer marktgegevens worden samengevoegd.

⁹² EC horizontale richtsnoeren, afdeling 6.2.3.1. Commercieel gevoelige informatie.

⁹³ Zie zaak T-762/14, *Philips en Philips France/Commissie*, van 15 december 2016, punt 91.

⁹⁴ EC horizontale richtsnoeren, afdeling 6.2.3.2. Geaggregeerde versus geïndividualiseerde informatie.

163. Volgens een vaste rechtspraak en beslissingspraktijk zijn overzichten die terugblikken op de ontwikkeling van de markt verenigbaar met de mededingingsregels op voorwaarde dat de referentieperiode lang genoeg is en de cijfers voldoende geaggregeerd zijn om te vermijden dat concurrenten elkaars individuele cijfers zouden herkennen. Wat 'lang genoeg' en 'voldoende geaggregeerd' is, hangt af van de kenmerken van een markt.⁹⁵

164. Tenslotte moet ook rekening worden gehouden met de marktstructuur. De uitwisseling van geaggregeerde informatie kan niettemin problematisch zijn zal niet snel de mededinging beperken tenzij de uitwisseling plaatsvindt tussen een relatief klein aantal ondernemingen met een groot genoeg marktaandeel op de relevante markt.

(iii) Ouderdom van de informatie⁹⁶

165. *Toekomstige informatie.* Volgens het Hof van Justitie is elke informatie-uitwisseling over toekomstige tarieven of over sommige tariefbepalende factoren op zich mededingingsbeperkend, met name gelet op het risico van schade aan de mededinging dat zij met zich brengt.⁹⁷

166. *Historische informatie.* Daarentegen zal het uitwisselen van werkelijke historische informatie vermoedelijk niet tot een heimelijke verstandhouding (coördinatie) leiden aangezien deze informatie niet langer commercieel gevoelige informatie is en bijgevolg niet indicatief is voor het toekomstig gedrag van de concurrenten.

167. Of informatie snel historisch wordt en daardoor haar commercieel gevoelige karakter verliest, hangt af van de specifieke kenmerken van de sector en de relevante markt. Volgende elementen moeten per geval onderzocht worden:

- De frequentie van (herhaalde) verkoop- en inkooponderhandelingen in de sector: daarbij zal de gemiddelde looptijd van de contracten indicatief zijn;
- Gemiddelde looptijd van de prijscycli;
- Ouderdom van de informatie waarop binnen de bedrijfstak doorgaans wordt vertrouwd bij zakelijke beslissingen.⁹⁸

168. In eerdere zaken heeft de Europese Commissie de uitwisseling van onderneming specifieke gegevens die meer dan één jaar oud waren, als "historisch" bestempeld en bijgevolg niet mededingingsbeperkend in de zin van artikel 101, §1 VWEU terwijl informatie van minder dan één jaar oud als recent werd beschouwd. De Europese Commissie beargumenteerde het mededingingsbeperkend karakter van "recente" informatie (i.e. van het afgelopen jaar) als volgt:

"Op een markt met een stabiele of afnemende vraag, zoals die voor landbouwtrekkers in het Verenigd Koninkrijk, kunnen prognoses met betrekking tot de toekomstige handelwijze van concurrenten voor een groot deel uit transacties uit het verleden worden afgeleid. Alle hierboven beschreven concurrentiebeperkende gevolgen van de Exchange vloeien voort uit het observeren van de acties en resultaten van concurrenten die in het verleden liggen. Hoe accurater en recenter de gegevens over

⁹⁵ Zie BMA Gids, punt 36.

⁹⁶ EC horizontale richtsnoeren, afdeling 6.2.3.3. De ouderdom van de informatie.

⁹⁷ Zie zaak C-298/22, *Banco BPN/BIC Português e.a.*, van 29 juli 2024, punt 64.

⁹⁸ EC horizontale richtsnoeren, punt 394.

omzet en marktaandeelen zijn, des te meer invloed heeft die informatie op het toekomstige marktgedrag van de ondernemingen” (eigen onderlijning).⁹⁹

169. Voorts heeft de Europese Commissie geoordeeld dat de maandelijkse uitwisseling van één maand oude gegevens als recente informatie moet beschouwd worden en derhalve mededingingsbeperkend. Daarentegen zal de uitwisseling van informatie over eerdere acties na een bepaalde tijd alleen nog maar als referentie dienen en geen werkelijke invloed meer hebben op het toekomstig marktgedrag van concurrenten. Dit is het geval wanneer de uitgewisselde gegevens betrekking op een voorbije periode, wanneer deze periode meer dan een jaar bedraagt.¹⁰⁰

170. *Informatie over een actuele of vroegere situatie.* Hoger werd reeds verwezen naar het recent arrest van het Hof van justitie van 29 juli 2024 waarin beslist werd dat informatie ook als strategische, m.a.w. commercieel gevoelige informatie moet worden bestempeld wanneer de uitwisseling van informatie betrekking heeft op *“een actuele of vroegere situatie”* indien een deelnemer daaruit met *“voldoende nauwkeurigheid”* het toekomstige gedrag van de andere deelnemers aan die uitwisseling of hun *reacties op een mogelijke strategische marktbeving* kan afleiden.¹⁰¹

(iv) Openbaar karakter van de informatie¹⁰²

171. Informatie bevindt zich in het publieke domein wanneer deze beschikbaar is via openbaar toegankelijke bronnen. De uitwisseling van echt openbare informatie is meestal verenigbaar met artikel 101 VWEU. Informatie is echt openbaar wanneer er in termen van toegangskosten geen verschil is tussen concurrenten en afnemers. Informatie wordt daarom niet als echt openbaar beschouwd wanneer de kosten die gepaard gaan met het verzamelen van de informatie voor afnemers en ondernemingen die niet bij het uitwisselingssysteem zijn aangesloten hoger zijn en hen er daardoor van weerhouden deze informatie te bemachtigen. Concurrenten zullen er doorgaans niet voor kiezen informatie uit te wisselen die zij even gemakkelijk op de markt kunnen verzamelen en is het dus in de praktijk niet waarschijnlijk dat commercieel gevoelige informatie wordt uitgewisseld.

172. Het feit dat het mogelijk is om bepaalde informatie op de markt te verzamelen, bijvoorbeeld door deze van klanten/leveranciers te verzamelen, betekent niet noodzakelijk dat het gaat om marktgegevens die gemakkelijk toegankelijk zijn voor concurrenten.

173. Er wordt verder opgemerkt dat een informatie-uitwisseling kan voorafgaan aan of volgen op een publiek in het domein stellen van de uitgewisselde gegevens. Een “extra” informatie-uitwisseling door concurrenten kan toch een mededingingsbeperkende werking hebben indien de strategische

⁹⁹ Beschikking van de Europese Commissie van 17 februari 1992 in zaak IV/31.370 en 31.446, *UK Agricultural Tractor Registration Exchange*, punt 50; Recent heeft de Europese Commissie in haar beslissing van 12 juli 2022 in de zaak AT.40522, *Metal Packaging*, geoordeeld dat de regelmatige uitwisseling tussen twee Duitse producenten van metalen sluitingen voor blikjes van gedetailleerde gegevens (geïndividualiseerde klantinformatie) over hun meest recente jaarlijkse verkoopvolumes (i.e. deze van het voorbije jaar) over een periode van minstens drie jaar een beperking van de mededinging naar strekking vormt. Deze hoge mate van transparantie gaf volgens de Commissie elke onderneming een solide basis voor zijn toekomstige commerciële strategie ten aanzien van een groot aantal Duitse klanten (zie punten 52 en 54).

¹⁰⁰ Beschikking van de Europese Commissie van 26 november 1997 in zaak IV/36.069, *Wirtschaftsvereinigung Stahl*, punten 17 en 52.

¹⁰¹ Zie zaak C-298/22, *Banco BPN/BIC Portugêis e.a.*, van 29 juli 2024, punten 61 t.e.m. 65.

¹⁰² EC horizontale richtsnoeren, punten 388 en 389.

onzekerheid op de markt daardoor verder wordt verminderd. In dit geval kan deze extra informatie de marktbalans laten doorslaan naar heimelijke verstandhouding.¹⁰³

VIII.3.2.b Manier van informatie-uitwisseling

(i) Frequentie van de informatie-uitwisseling¹⁰⁴

174. Hoe frequenter de uitwisseling van commercieel gevoelige informatie plaatsvindt, hoe gemakkelijker afstemming van marktgedrag wordt bereikt en afwijkend gedrag kan worden opgespoord. Omgekeerd, door de frequentie van de uitwisseling te verminderen, kunnen ondernemingen de informatie commercieel minder gevoelig maken.

175. De frequentie van informatie-uitwisseling nodig om tot een heimelijke verstandhouding te komen hangt af van meerdere factoren, waaronder de marktstabiliteit en de looptijd van contracten. Zo zal in niet zo stabiele markten (vb. volatiele vraag) informatie waarschijnlijk frequenter moeten uitgewisseld worden dan in stabiele markten. Hetzelfde geldt voor markten met kortlopende contracten en bijgevolg frequente prijsonderhandelingen. Op de vrije markt waar dagelijks maar onregelmatig prijsonderhandelingen plaatsvinden, zal de uitwisseling van informatie nog frequenter dienen te gebeuren om tot een heimelijke verstandhouding te komen.

(ii) Uitwisselingsvorm

176. Artikel 101, lid 1 VWEU is van toepassing op uitwisselingen waarbij concurrenten bilateraal of multilateraal commercieel gevoelige informatie uitwisselen. Dergelijke uitwisselingen omvatten data-uitwisselingen waarbij twee of meer concurrenten data inbrengen in een gemeenschappelijke database en toegang krijgen tot sommige of alle data die door andere concurrenten zijn bijgedragen.¹⁰⁵

177. Het is niet relevant dat slechts één onderneming eenzijdig commercieel gevoelige informatie bekendmaakt of dat alle betrokken ondernemingen dergelijke informatie bekendmaken. Wanneer een onderneming commercieel gevoelige informatie ontvangt van een concurrent tijdens een bijeenkomst of contact, wordt die onderneming geacht rekening te houden met dergelijke informatie en haar marktgedrag dienovereenkomstig aan te passen, tenzij zij zich publiekelijk distantieert (bv. door te antwoorden met een duidelijke verklaring dat zij dergelijke informatie niet wenst te ontvangen) of dit meldt bij de administratieve instanties.¹⁰⁶

VIII.3.2.c Marktkenmerken

178. Naast de beoordeling van de aard van de uitgewisselde informatie moet eveneens rekening worden gehouden met de economische context waarin de uitwisseling plaatsvindt.

179. Volgens het Hof van Justitie moet worden aangenomen *“dat de ondernemingen die aan een uitwisseling deelnemen en op de markt actief blijven, bij de bepaling van hun marktgedrag rekening houden met de met hun concurrenten uitgewisselde informatie, maar dit neemt niet weg dat voldoende actieve en commercieel rationele ondernemingen zich slechts op dezelfde wijze zullen gedragen onder meer wanneer zij, gelet op de context waarin deze overeenkomst is gesloten, de reactie van hun huidige en potentiële concurrenten en van de consumenten niet hoeven te vrezen.”*

¹⁰³ BMA Gids, punt 93; EC horizontale richtsnoeren, punt 389.

¹⁰⁴ EC horizontale richtsnoeren, afdeling 6.2.4.3. Frequentie van de uitwisseling van commercieel gevoelige informatie.

¹⁰⁵ EC horizontale richtsnoeren, punt 395.

¹⁰⁶ EC horizontale richtsnoeren, punt 397.

Dit is in beginsel het geval wanneer de uitwisseling plaatsvindt tussen de belangrijkste spelers op een oligopolistische of althans sterk geconcentreerde markt en er drempels voor de toetreding tot die markt bestaan.¹⁰⁷

180. De EC horizontale richtsnoeren stellen dat er onder meer moet gekeken worden naar de mate van transparantie op een markt, het aantal ondernemingen dat actief is op de markt (marktconcentratie), het bestaan van toetredingsdrempels, of het product of de dienst waarop de uitwisseling betrekking heeft homogeen is, of de betrokken ondernemingen vergelijkbaar zijn (de complexiteit van de markt), en de stabiliteit van de voorwaarden van vraag en aanbod op de markt.¹⁰⁸

VIII.3.3 Toepassing op de zaak

181. In haar voorlopige beoordeling is de auditeur van oordeel dat alle types van uitgewisselde informatie binnen de Belgapom prijzencommissie commercieel gevoelige (strategische) en niet-openbare (vertrouwelijke) informatie bevatten waardoor de commissieleden zich niet langer in de onzekerheid bevinden over elkaars toekomstige marktgedrag. Bijgevolg kwalificeert de auditeur in haar voorlopige beoordeling deze informatie-uitwisseling tussen deze leden als een beperking van de mededinging naar strekking.

182. Hierna gaat de auditeur achtereenvolgens in op de verschillende categorieën van uitgewisselde informatie (zie hierna afdeling VIII.3.3.a) en vervolgens het commercieel gevoelige (strategisch) en niet-openbare (vertrouwelijk) karakter van de uitgewisselde informatie (zie hierna afdeling VIII.3.3.b).

VIII.3.3.a Categorieën van uitgewisselde informatie

183. Zoals hierna reeds uiteengezet, bestaat de wekelijkse vergadering van de Belgapom prijzencommissie uit meerdere rondgangen waarbij de leden van de prijzencommissie telkens een andere categorie informatie - zij het steeds onder dezelfde uitwisselingsvorm - uitwisselen. Het gaat om de volgende categorieën informatie:

- (1) De meest gehanteerde aankoopprijs op de dag ervoor (volgens definitie in het Reglement) en ervaren marktstemming (te kiezen uit een lijst in het Reglement) door elk aanwezig lid;
- (2) Bijkomende informatie relevant voor de marktwerking door elk aanwezig lid;
- (3) Commentaren bij de door de voorzitter vastgestelde meest genoteerde aankoopprijs en waarneming van marktstemming wanneer leden niet unaniem akkoord gaan met zijn vaststelling.

184. Terwijl de Belgapomprijs en de marktstemming dus duidelijk gedefinieerd zijn in het Reglement, is dit niet zo voor de informatie die gedeeld wordt met betrekking tot de marktwerking en de eventuele commentaren in geval van niet akkoord met de vaststellingen door de voorzitter. Derhalve kan niet worden uitgesloten dat leden andere commercieel gevoelige informatie met elkaar delen wanneer zij de marktwerking bespreken. Zoals voorheen opgemerkt, wordt er binnen de Belgapom prijzencommissie niet genotuleerd. In elk geval kan worden vastgesteld dat de inhoud van de informatie-uitwisseling ruimer is, zowel op het punt van de besproken onderwerpen als het detailniveau, dan de daaropvolgende gepubliceerde berichtgeving op de (publiek toegankelijke) website van Belgapom.

¹⁰⁷ Zie zaak C-298/22, *Banco BPN/BIC Portugês e.a.*, van 29 juli 2024, punt 58.

¹⁰⁸ EC horizontale richtsnoeren, punt 412.

185. Bij de beoordeling van de schadelijkheid van een vorm van informatie-uitwisseling moet echter ook rekening worden gehouden met de mogelijkheid om de verschillende categorieën van uitgewisselde informatie aan elkaar te koppelen en in voorkomend geval, met andere informatie die reeds vrij beschikbaar is.¹⁰⁹

186. Tenslotte kan er niet worden uitgesloten dat informatie over andere concurrentiële parameters dan prijs of andere opmerkingen (bijvoorbeeld onthullen hoe leden op elkaars gedrag zouden reageren, hoe eigen productielijnen zullen worden aangepast in functie van vraag en aanbod tendensen, enz.) of informatie over downstreamproducten bij de uitwisseling worden gevoegd. Deze “spillover” naar uitwisseling van andere categorieën informatie kan zich in het bijzonder voordoen tijdens de tweede rondgang (i.e. de vaststelling van de marktstemming) en tijdens een eventuele laatste rondgang (wanneer de door de voorzitter vastgestelde Belgapomprijs wordt betwist en gezocht wordt naar een akkoord). Deze “extra” informatie-uitwisseling tussen concurrenten vermindert verder de strategische onzekerheid op de markt en kan collusie tussen de leden in de hand werken. Om deze redenen moet naast de inhoud van de uitgewisselde informatie ook de uitwisselvorm onderzocht worden op hun concurrentieverstorende werking.

VIII.3.3.b Strategische (commercieel) gevoelige informatie

i) Prijsinformatie - en andere commercieel gevoelige informatie

187. Binnen de Belgapom prijzencommissie wisselen de leden in de eerste plaats prijsinformatie met betrekking tot aankopen uit op basis waarvan de voorzitter in een volgende stap de “Belgapomprijs” vaststelt. Zoals voorheen opgemerkt¹¹⁰, wordt de uitwisseling van prijzen - normalerwijs vertrouwelijk tegenover concurrenten - als commercieel gevoelige informatie beschouwd.

188. In een volgende rondgang deelt elk lid zijn ervaren marktstemming (en eventueel ook bijkomende informatie over de marktwerking) van de voorbije week. Het betreft het persoonlijk standpunt van elke lid over de vraag versus aanbod situatie op de vrije markt, gekwalificeerd volgens de Belgapom definitie (flauw, rustig, stabiel, prijshoudend of vast). Dit standpunt kan gebaseerd zijn op gedane transacties in de voorbije week, maar ook op andere informatiebronnen die niet openbaar zijn voor de andere leden. Hoewel deze informatie geen gekwantificeerde en precieze data betreft, is de kwalificatie van de marktstemming een belangrijke prijsbepalende factor aangezien het aangeeft hoe de vraag zich tot het aanbod verhoudt. Dergelijke wekelijkse uitwisselingen dragen bij tot een gemeenschappelijk begrip van vraag en aanbod, hetgeen nuttig is voor de prijsontwikkeling van transacties van de daaropvolgende week.¹¹¹ Kennis krijgen over hoe concurrenten markttrends over vraag en aanbod waarnemen, is informatie die normalerwijze geheim wordt gehouden en waarvan de uitwisseling de onzekerheid over ieders inkoopstrategie op de vrije markt vermindert. Om deze redenen moet de uitwisseling ervan eveneens als commercieel gevoelige informatie worden gekwalificeerd.

ii) Geïndividualiseerde, niet geaggregeerde informatie

189. Onder de leden van de prijzencommissie wordt de commercieel gevoelige informatie van ieder lid op gedetailleerde en geïndividualiseerde wijze uitgewisseld zonder enige vorm van aggregatie. Ten eerste beperkt de uitgewisselde prijsinformatie zich tot transacties die plaatsvonden op één enkele

¹⁰⁹ Zie zaak C-298/22, *Banco BPN/BIC Português e.a.*, van 29 juli 2024, punten 77-78.

¹¹⁰ Zie rn. 149-150.

¹¹¹ Zie zaak T-587/08, *Fresh Del Monte Produce v Commission*, van 14 maart 2013, punten 359-360.

en vaste weekdag (de dag voordien, dus op donderdag). Ten tweede deelt elk lid achtereenvolgens mee welke prijs hij op die dag het meest betaald heeft (i.e. de “meest gehanteerde prijs” volgens definitie) voor zijn transacties. Het gaat om een bepaalde specifieke prijs en dus niet om de gemiddelde prijs betaald door een lid voor al zijn transacties op donderdag. Tenslotte, gaat het om aardappelen die aan welbepaalde kenmerken moeten voldoen. De definitie van de Belgapomprijs werd in de loop der jaren verder verfijnd wat betreft het ras, de maat, de bestemming en de termijn van levering/ophaling.¹¹²

190. Door het gedesaggregeerde niveau bestaat tevens het risico dat de leden de meegedeelde prijzen mogelijk aan de betrokken transactie kan worden toegeschreven.

iii) Recente informatie

191. De uitwisseling van informatie tussen de leden betreft geen historische informatie, maar recente (actuele dan wel vroegere) informatie uit waardoor het gaat om commercieel gevoelig informatie

192. Immers, elk lid van de prijzencommissie communiceert de prijs die hij het meest betaald heeft voor aardappelen volgens definitie op de ‘vorige’ werkdag.

VIII.3.3.c Niet-openbare (vertrouwelijke) informatie

193. In haar voorlopige beoordeling stelt de auditeur vast dat de Belgapomprijs na de informatie-uitwisseling wordt gepubliceerd op de openbaar toegankelijke website van Belgapom. Deze publicatie maakt de uitgewisselde informatie evenwel niet openbaar (waardoor de informatie-uitwisseling niet langer mededingingsbeperkend zou zijn). De publicatie heeft immers betrekking op prijsinformatie geaggregeerd over alle leden terwijl de uitwisseling van informatie tussen de leden van de prijzencommissie betrekking had op geïndividualiseerde informatie van ieder lid die niet reeds bekend was bij elke op de betrokken markt actieve spelers.

194. Zo is de informatie over de inkoopactiviteiten van elke deelnemer door haar zeer gedetailleerde en specifieke (i.e. gedesaggregeerde) inhoud vertrouwelijke informatie en dusdanig niet reeds bekend (openbaar) bij concurrerende marktspelers. De eigen beoordeling door elk lid van de marktsituatie is logischerwijze ook een vertrouwelijk gegeven.

195. Er bestaat voorts geen publieke bron die geïndividualiseerde, gedetailleerde en specifieke prijsinformatie met betrekking tot recente transacties tussen aardappeltelers en industrie/handelaars verzamelt. Dergelijke informatie kan ook niet door een stakeholder in de markt verzameld worden.

VIII.3.3.d Uitwisselingsvorm

196. Tijdens de wekelijkse bijeenkomsten van de prijzencommissie vindt de informatie-uitwisseling binnen elke rondgang steeds op dezelfde manier plaats. Informatie wordt op verzoek van de voorzitter rechtstreeks uitgewisseld tussen concurrenten tijdens multilaterale bijeenkomsten waarbij de leden identificeerbaar zijn: zij kunnen elkaar horen en zien (sedert april 2002 via digitale videomeeting, ervoor via een groepsgesprek opgezet via conference call). Derhalve maakt de uitwisselingsvorm het voor de leden mogelijk om de commercieel gevoelige informatie toe te schrijven aan de betrokken onderneming.¹¹³

¹¹² Antwoord van Belgapom van 28 april 2022 (geactualiseerd antwoord van 10 juli 2023) op het verzoek om inlichtingen van 17 februari 2022, vraag 28.

¹¹³ Zie afdeling VI.5 Uitwisselingsvorm.

197. De informatie-uitwisselingen worden dus frequent (wekelijks) en systematisch georganiseerd.

198. Verder worden er geen notulen tijdens de uitwisseling opgesteld waardoor de auditeur het bestaan van “spill-over” communicatie niet kan uitsluiten. Uit het onderzoeksdossier volgt niet dat leden in het verleden ondubbelzinnig te kennen hebben gegeven dergelijke gegevens niet langer te willen ontvangen.

VIII.3.3.e Afleiding uit de uitgewisselde informatie van toekomstig marktgedrag van leden

199. De auditeur stelt vast dat de leden commercieel gevoelige, geïndividualiseerde en niet-openbare informatie over hun inkoopactiviteiten uitwisselen en daaruit de reacties van andere deelnemers op strategische marktbevingen kunnen afleiden en zijn eigen toekomstig inkoopgedrag desgevallend daaraan kan aanpassen. Daarbij merkt de auditeur ook op dat hoe gedetailleerder en recenter de gegevens over ieders inkoopactiviteiten zijn (zoals in casu), des te meer invloed die informatie heeft op het toekomstig marktgedrag van de ondernemingen.

200. Volgens het Hof moet dit toekomstig gedrag met een “voldoende nauwkeurigheid” kunnen worden afgeleid uit de uitgewisselde informatie over de inkooprijzen, de marktstemming en andere elementen, op basis van de aard van de betrokken goederen of diensten, de feitelijke marktomstandigheden, de kostenstructuur of de productie- en beheermethoden van de deelnemers aan die uitwisseling.”

201. Belgapom is van oordeel dat de Belgapomnotering geen voorspelling inhoudt aangezien de transacties die worden gebruikt voor de notering per definitie al gesloten zijn de dag voordien:

“Het gaat om een notering wat wil zeggen dat de leden weergeven wat men erg recent (dag ervoor of eventueel de woensdag) is overeengekomen om als prijs te betalen voor de onmiddellijke levering van frietgeschikte aardappelen van de variëteit Fontane. Deze notering is dus geen voorspelling maar wel een vaststelling en kan dus als dusdanig worden gecontroleerd door de aankoopborderellen op te vragen. De transactie werd namelijk al overeengekomen. Doordat de commissie is samengesteld uit hoofdspelers binnen de sector van de aardappelverwerkers en de -handel hebben we op die manier een actuele en ook accurate weergave van de geldende prijzen volgens de definitie.”¹¹⁴ (eigen onderlijning)

202. De auditeur wijst er evenwel op dat volgens het Hof rekening moet worden gehouden met de aard van het betrokken goed en de feitelijke marktomstandigheden om het strategisch karakter van de informatie te bepalen.

203. Betreffende de aard van het betrokken goed, de inkoopvoorwaarde “prijs” is op ruwe productmarkten zoals voor aardappelen, de meest doorslaggevende concurrentieparameter. Behoudens leveringsvoorwaarden, zijn er weinig andere kosten/diensten die de keuze voor een bepaalde aardappelteler zal bepalen. Zoals gezien, zijn deze bulkgoederen op de vrije markt onderhevig aan hoge prijsvolatiliteit. Het uitwisselen van eigen inzichten over de markttrend van de voorbije week via de indicatie van een ervaren marktstemming (volgens definitie) vergroot de transparantie en vermindert de onderling strategische onzekerheid over ieders toekomstige inkoopstrategie.

¹¹⁴ Antwoord van Belgapom van 28 april 2022 (geactualiseerd antwoord van 10 juli 2023) op het verzoek om inlichtingen van 17 februari 2022, vraag 23.

204. Daarnaast moet het strategisch karakter van de uitgewisselde informatie beoordeeld worden in het licht van de onderhandelingsfrequentie op de vrije markt voor de aankoop van aardappelen.

205. Hierover stelt Belgapom het volgende:

*“Er is geen specifieke onderhandelingsfrequentie. Alles hangt af van de vraag. Als er vraag is door bepaalde afnemers naar een bepaalde hoeveelheid van een bepaalde soort aardappel dan worden die aardappelen gezocht op de vrije markt. Dat kan via handelaars die als tussenpersoon werken of dat kan rechtstreeks tussen een verwerker bv. en een teler. In principe gebeurt dit elke dag van de week. De onderhandelingen duren meestal niet echt lang. Je maakt een overeenkomst over hoeveelheid en prijs en leverdatum en dat is het. Meestal wordt er ook direct geleverd omdat de nood ook van directe aard is. Trouwens, de notering van de prijs op vrijdagochtend bepaalt ook uitdrukkelijk dat het gaat over de reeds betaalde prijs voor aankopen van frietgeschikte aardappelen de dag(en) voordien voor onmiddellijke levering.”*¹¹⁵

206. Deze situatie is anders dan de gemiddelde duurtijd van aankopen op contract die een seizoen bedraagt of een deel van het seizoen (juli-september bv.) als het enkel om vroege aardappelen gaat. Bij bewaaraardappelen lopen de leveringen in principe van september van jaar 1 tot zelfs in juli van jaar 2.¹¹⁶ Uit overgemaakte contracten blijkt dat daarin een wekelijks leveringskalender met leveringsvolume en weeprijs wordt opgenomen.

207. De uitwisseling heeft betrekking op de meest gehanteerde inkoopprijs betaald door de leden op één werkdag – in de regel op donderdag – en wordt wekelijks op vrijdag gepubliceerd. Derhalve vormt de Belgapomnotering een wekelijkse momentopname op donderdag COB van voorbije prijsonderhandelingen op de vrije markt. De uitgewisselde informatie is de meest recente prijsinformatie waarover de leden van de prijzencommissie kunnen beschikken tijdens de vrijdag ochtend call. Het uitwisselen van eigen inzichten over de markttrend van de voorbije week (via de indicatie van een ervaren marktstemming volgens definitie) vergroot verder de transparantie van de bredere marktcontext. Het betreft daarenboven een periodiek en geactualiseerde informatiebron voor de leden. Derhalve kunnen andere leden het toekomstig strategisch gedrag van de andere deelnemers aan de uitwisseling afleiden uit de uitgewisselde informatie.

208. Tenslotte wordt opgemerkt dat de uitgewisselde informatie (over recente prijzen) evenmin historisch wordt vanwege de volatiliteit op de vrije markt voor de aankoop van aardappelen. De informatie blijft nuttig vanuit een concurrentieoogpunt: het geeft aanwijzingen aan de leden om hun eigen toekomstig prijsgedrag vanaf dat moment vast te stellen. Het gaat immers om prijzen die onlangs (of recentelijk) zijn toegepast in het kader van onderhandelingen die dagelijks plaatsvinden.

209. De Belgapomnotering wordt door stakeholders regelmatig geraadpleegd als een maatstaf voor de prijsbepaling van hun eerstvolgende transacties op de vrije markt die plaats vinden direct na de publicatie van de Belgapomnotering op vrijdagochtend en de week nadien. Zoals hiervoor besproken in randnummers 107 t.e.m. 109 wordt de Belgapomnotering geconsulteerd als een richtinggevende marktprijs voor inkopen met als gevolg een neerwaartse druk op de toekomstige aankooprijzen.

¹¹⁵ Antwoord van Belgapom van 28 april 2022 (geactualiseerd antwoord van 10 juli 2023) op het verzoek om inlichtingen van 17 februari 2022, vraag 13.

¹¹⁶ Antwoord van Belgapom van 28 april 2022 (geactualiseerd antwoord van 10 juli 2023) op het verzoek om inlichtingen van 17 februari 2022, vraag 14.

210. Zoals hiervoor uiteengezet kunnen ondernemingen het commercieel gevoelig karakter van de uitgewisselde informatie verminderen door de frequentie van de uitwisselingen te verlagen. De Belgapomnotering gebeurt echter op een wekelijkse basis en dus zeer frequent. Gelet op de vaststelling dat onderhandelingen voor aankopen van aardappelen op de vrije markt dagelijks plaats vinden, kan een wekelijkse informatie-uitwisseling en publicatie van de Belgapomnotering wel gerechtvaardigd zijn.

VIII.3.3.f Marktkenmerken

211. Voor de marktkenmerken wordt opnieuw verwezen naar de Studie aardappelkolom van het Prijzenobservatorium die betrekking heeft op de onderzoeksperiode 2011-2018.

212. Elk jaar analyseert het Prijzenobservatorium industrieën en diensten in de Belgische economie om te bepalen welke daarvan een groter risico vertonen van een gebrek aan concurrentie en daarom bijzondere aandacht van de overheid vragen. Deze analyse van de sectoren wordt uitgevoerd aan de hand van verschillende dimensies die verband houden met de concurrentie, zoals de concentratie, de evolutie van de marktaandelen en de winstmarges van de ondernemingen.

213. Voor de periode 2011-2017 werden de sectoren uit de aardappelkolom ten minste één keer opgenomen in de lijst van 30 industrieën of 50 diensten die een potentieel risico op verstoring van de marktwerking vertonen. Het betreft enerzijds de industrieën verwerking en conservering van aardappelen (niet-diepgevroren) (NACE 10311) en de productie van diepgevroren aardappelbereidingen (NACE 10312) en anderzijds de diensten van de groothandel in aardappelen (NACE 46311) en de groothandel in diepgevroren aardappelbereidingen (NACE 46382). De studie kwam tot het besluit dat de sectoren van de aardappelkolom relatief geconcentreerd zijn rond enkele grote spelers. Bovendien zijn de twee industriële sectoren kapitaalintensief, hetgeen zich vertaalt in een sterke stabiliteit van de marktaandelen wat op lange termijn problematisch kan zijn.¹¹⁷

214. Wat de marktconcentratie betreft, is de markt aan vraagzijde - in vergelijking met de versnipperde aanbodzijde - sterk geconcentreerd.¹¹⁸ Met minder afnemers kan coördinatie gemakkelijker worden bereikt en beter worden gehandhaafd.

215. Wat de markttoetreding betreft, kent de markt historisch gezien weinig markttoetreding die de collusie zou kunnen ondermijnen.

216. Wat de complexiteit van de markt betreft, zijn aardappelen producten die alleen op basis van aardappel variëteiten (o.a. Fontane, Bintje, Challenger) en oogstperiode (vroege aardappelen versus bewaaraardappelen) gedifferentieerd worden. Verder zijn de onderhandelingen - in het bijzonder op de vrije markt - niet complex en gelijklopend voor alle afnemers. Er wordt over hoeveelheid, prijs en leverdatum overeengekomen. Aangezien de nood van directe aard is, moet er direct geleverd worden.

217. Daarentegen blijft de transparantie over de transacties op de vrije markt evenwel laag aangezien de onderhandelingen tussen afnemers en aardappeltelers niet openbaar zijn (zoals veilingen) maar vertrouwelijk en daarom worden geheimgehouden. Derhalve vergroot de informatie-uitwisseling het

¹¹⁷ [Analyse van de prijzen 2019 Deel III: Analyse van de marktwerking van de aardappelkolom in België | FOD Economie \(fgov.be\)](#), Prijzenobservatorium, p. 29.

¹¹⁸ In 2018 waren er 13.263 aardappel telende bedrijven. [Analyse van de prijzen 2019 Deel III: Analyse van de marktwerking van de aardappelkolom in België | FOD Economie \(fgov.be\)](#), Prijzenobservatorium, p. 9.

bestaande transparantieniveau op de vrije markt en verkleint de onzekerheid over strategische variabelen van de mededinging, in voorliggend zaak ieders reactie op marktbevingen.

218. Wat de marktstabiliteit betreft, is de oogst actueel volatiel door de klimaatveranderingen terwijl de vraag hoog blijft (na de coronadip). Hoewel de meerderheid van de aardappeltelers contracten afsluit met de verwerkende bedrijven, verkoopt een beduidend deel van de aardappeltelers hun producten op de volatiele vrije markt. In dit scenario dringt de noodzaak voor de Belgapomnotering (en dus (frequente) informatie-uitwisseling binnen de prijzencommissie) zich op, in het bijzonder voor die aardappeltelers die niet op regelmatige basis en slechts met kleine volumes op de vrije markt verkopen.¹¹⁹ De Belgapomnotering laat deze spelers toe om sneller en beter te kunnen inspelen op veranderingen in vraag en aanbod ten gevolge van marktbevingen. Evenwel moeten de beperkende gevolgen voor de mededinging uitgaande van deze efficiëntieverbeteringen proportioneel zijn.

219. Tenslotte moet naast de marktkenmerken ook rekening worden gehouden met reacties van buitenstaanders die de resultaten van de collusie binnen de prijzencommissie in gevaar kunnen brengen. Het gaat daarbij om concurrerende industriële verwerkers en handelaars die geen deel uitmaken van de prijzencommissie. Belgapom stelt dat zij als beroepsfederatie meer dan 95% van de afnemers van aardappelen vertegenwoordigt.¹²⁰ Wat de sectie handelaars betreft, zou slechts één grote handelaar geen lid zijn van Belgapom (en dus ook niet van de prijzencommissie), [VERTROUWELIJK]. Wat de sectie industriële verwerkers betreft, zou er volgens Belgapom nagenoeg volledige marktdekking zijn binnen de beroepsfederatie.

220. Voor een inschatting van de marktaandelen upstream van de industriële verwerkers binnen de prijzencommissie (i.e. op de verkoopmarkt van diepgevroren aardappelproducten) wordt opnieuw beroep gedaan op de marktdata waarover Euromonitor Passport beschikt voor de productcategorie “Frozen processed potatoes” voor de periode 2013-2023, uitgesplitst volgens merknaam (zowel A-brand als private labels).¹²¹ Daaruit volgt dat er op retail niveau slechts twee producenten van A-merken actief zijn: (1) Iglo Belgium SA met het merk Belviva (voorheen het merk Lutosa) - [VERTROUWELIJK] - met een marktaandeel van [15-25%] (2023) en (2) marktleider McCain Foods Group, met een marktaandeel van [25-35%] (2023), waartoe producent Lutosa SA – [VERTROUWELIJK] – toebehoort.¹²² Verder wordt opgemerkt dat private label producenten over [40-50%] marktaandeel beschikten in 2023.

221. Derhalve haalt Belgapom prijzencommissie met [VERTROUWELIJK] een belangrijk merkproducent van frieten binnen voor de Belgische retail consumenten. Over de positie van de overige leden is er geen informatie beschikbaar, aangezien de Euromonitor data geen informatie bevat over de identiteit

¹¹⁹ 'Iemand zal moeten betalen voor duurdere aardappelen' | De Tijd; zie hierna afdeling VIII.6.2 Efficiëntieverbeteringen.

¹²⁰ [VERTROUWELIJK]

¹²¹ Zie rn. 117. De productcategorie “Frozen processed potatoes” wordt door Euromonitor omschreven als : “All types of frozen potato-based products e.g. French fries/chips, croquettes, potato waffles, mashed potato. Typically these products are either fried/deep fried or prepared in the oven before consumption. Potato products that can be oven-baked as well as non-oven baked are also included here” (Vrije vertaling: “Alle soorten diepvriesproducten op aardappelbasis, b.v. frieten/chips, kroketten, aardappelwafels, aardappelpuree. Meestal worden deze producten vóór consumptie gefrituurd/gebakend of in de oven bereid. Ook aardappelproducten die zowel in de oven als niet in de oven gebakken kunnen worden vallen hier onder”).

¹²² Zie zaak COMP/M.6813, *McCain Foods Group/Lutosa Business*, van 28 mei 2013.

van de producenten van private label producten. Het is mogelijk dat de overige leden een belangrijke positie bekleden in het aanleveren van private label producten voor een of meerdere grote retailketens.

222. Belgapom bevestigt dit vermoeden: behalve [VERTROUWELIJK], de grootste handelaar¹²³ zetelen andere grote handelsspelers en zeker alle grote verwerkers in de commissie waardoor de marktafdekking zeker groot genoeg is en veel groter dan bij andere vergelijkbare noteringen.¹²⁴ Verder verduidelijkt Belgapom dat de verwerkers voor honderden klanten private label (huismerken)) produceren zoals voor horeca (fastfood), foodsector, etc.¹²⁵ Deze volumes zijn niet opgenomen in het in het totale geschatte retail marktvolume van Euromonitor. Hieruit volgt dat één van de twee voornaamste A-merk producenten van diepgevroren aardappelproducten deelneemt aan de Belgapomnotering. De samenstelling van de prijzencommissie is op één uitbreiding na (van 8 naar 10 leden) en op één zeer recente vervanging na reeds jaren dezelfde.¹²⁶

223. De auditeur besluit op basis van een prima facie onderzoek dat zowel de marktkenmerken als de marktpositie van de leden (industriële verwerkers) van de Belgapom prijzencommissie van dien aard zijn dat zij het bereiken van een heimelijke verstandhouding onder de leden van de prijzencommissie mogelijks vergemakkelijken.

VIII.3.4 Conclusie

224. Op basis van de hiervoor ontwikkelde argumenten, concludeert de auditeur dat de uitwisseling van strategische - en vertrouwelijke informatie tussen de leden van de Belgapom prijzencommissie, de wijze van informatie-uitwisseling en de marktstructuur waarschijnlijk van invloed is op het toekomstig marktgedrag van de leden. Bijgevolg meent de auditeur in een voorlopige beoordeling dat deze informatie uitwisseling als een en bijgevolg als een beperking van de mededinging naar strekking moet worden gekwalificeerd.

VIII.4 Eén enkele voortdurende inbreuk

VIII.4.1 Principes

225. Volgens vaste rechtspraak kan een schending van artikel 101, lid 1 VWEU en artikel IV.1, §1 WER niet alleen voortvloeien uit een op zichzelf staande handeling, maar eveneens uit een reeks handelingen of een voortgezette gedraging, ook al zouden één of meer onderdelen van deze reeks handelingen of van deze voortgezette gedraging ook op zich, afzonderlijk, een schending van deze bepaling kunnen opleveren.

226. Wanneer de verschillende handelingen die wegens hun identieke doel de mededinging te verstoren, deel uitmaken van een “totaalplan”, mag de mededingingsautoriteit de verantwoordelijkheid voor die handelingen bepalen aan de hand van de deelname aan de betrokken inbreuk in zijn geheel.¹²⁷

¹²³ [VERTROUWELIJK]

¹²⁴ Antwoord van Belgapom van 29 maart 2024 op het verzoek om inlichtingen van 27 maart 2024, vraag 3.

¹²⁵ E-mail van Belgapom van 10 juni 2024 aan auditeur.

¹²⁶ [VERTROUWELIJK]; antwoord van Belgapom van 3 juni 2024 op het verzoek om inlichtingen van 31 mei 2024, vraag 2.

¹²⁷ Arresten van het Hof van Justitie van 7 januari 2004, gev. zaken C-204/00 ea, *Aalborg Portland et*

227. Het begrip “één enkele voortdurende inbreuk” veronderstelt dat er sprake is van een “totaalplan”, waarvan verschillende handelingen deel uitmaken wegens hun identieke doel om de mededinging op de markt te verstoren, ongeacht het feit dat een of meer van deze handelingen op zich, afzonderlijk beschouwd, ook een schending van artikel 101 VWEU kunnen vormen.¹²⁸

228. Het begrip gemeenschappelijk doel kan worden ingevuld aan de hand van objectieve factoren, zoals de vergelijkbare wijze waarop de betrokken heimelijke afspraken zijn uitgevoerd en de materiële, geografische en temporele overlappingsen tussen de betrokken gedragingen.¹²⁹

229. Uit de rechtspraak volgt dat de mededingingsautoriteit drie elementen moet aantonen om de deelname van een onderneming aan één enkele voortdurende inbreuk vast te stellen en aansprakelijk te stellen voor de inbreuk in zijn geheel:

- a. het bestaan van één enkele voortdurende inbreuk: de verschillende betrokken gedragingen moeten deel uitmaken van een “totaalplan” met één enkel doel,
- b. de bewuste bijdrage van de onderneming aan dit plan (gemeenschappelijke doelstelling) van alle deelnemers, en
- c. de onderneming moet de inbreukmakende gedragingen van die andere ondernemingen hebben gekend of redelijkerwijs hebben kunnen voorzien en bereid zijn geweest om het risico ervan te aanvaarden.¹³⁰

VIII.4.2 Toepassing

230. Belgapom is gestart met de notering in seizoen 2011-2022. De Belgapom notering werd voor de laatste keer volgens de uitwisselingsvorm die het voorwerp van onderhavig onderzoek uitmaakt, gehouden op 12 januari 2024.

231. De informatie-uitwisseling ging op regelmatige (wekelijkse) en voortdurende basis door binnen de Belgapom prijzencommissie. De contacten tussen de leden vonden plaats op dezelfde wijze als beschreven in het Reglement, waarbij zo goed als dezelfde ondernemingen betrokken waren, en die betrekking hadden op identieke of grotendeels soortgelijke onderwerpen. Derhalve stelt de auditeur een enkele en voortdurende inbreuk vast die bestaat uit de uitwisseling van commercieel gevoelige informatie binnen de prijzencommissie voor de bepaling van de Belgapomnotering.

232. De onderzochte praktijken hebben betrekking op het hele Belgische grondgebied aangezien de Belgapomnotering te maken heeft met transacties van aardappelen op de vrije markt in heel België (zie verder VIII.5.2 voor bijkomende Belgische aanknopingspunten).

al, punt 258, van 8 juli 1999, zaak C-49/92, *Commission v Anic Partecipazioni*, punten 78-81, 83-85 en 203 en van 26 januari 2017, *Villeroy & Boch AG/Commissie*, zaak C-625/13P, punt 55.

¹²⁸ Arrest van het Hof van Justitie van 22 oktober 2020, *Silver Plastics e.a. / Commissie*, zaak C-702/19 P, punt 81.

¹²⁹ Arresten van het Hof van Justitie van 26 januari 2017, *Villeroy & Boch Belgium/Commissie*, C-642/13 P, punt 62; en van 16 juni 2022, *Toshiba Samsung Storage Technology/Commissie*, zaak C-700/19P, punt 116.

¹³⁰ Arrest van het Gerecht van 16 juni 2011, *Team Relocations e.a. / Commissie*, T-204/08 en T-212/08, punt 37.

VIII.5 Merkbare beïnvloeding van de mededinging op de Belgische markt en op de handel tussen lidstaten

VIII.5.1 Principes

233. Artikel IV.1, §1 WER verbiedt overeenkomsten of onderlinge afgestemde feitelijke gedragingen welke ertoe strekken of ten gevolge hebben dat de mededinging op de Belgische betrokken markt of op een wezenlijk deel ervan merkbaar wordt beperkt.
234. Artikel 101, lid 1 VWEU daarentegen is enkel toepasselijk op overeenkomsten of onderlinge afgestemde feitelijke gedragingen die eveneens de handel tussen lidstaten ongunstig kunnen beïnvloeden.¹³¹
235. Volgens vaststaande rechtspraak kunnen mededingingsbeperkende overeenkomsten, onderlinge afgestemde feitelijke gedragingen en besluiten van ondernemingsverenigingen de handel tussen lidstaten ongunstig beïnvloeden wanneer de objectieve bestanddelen feitelijk en rechtens met een voldoende mate van waarschijnlijkheid doen verwachten dat zij een directe of indirecte, actuele of potentiële invloed kunnen uitoefenen op de goederenstromen tussen Lidstaten.¹³²
236. Artikel 101, lid 1 VWEU vereist niet dat het bewijs wordt geleverd dat de overeenkomst of onderlinge afgestemde feitelijke gedraging of besluit van de ondernemingsvereniging de handel tussen lidstaten daadwerkelijk beïnvloedt of heeft beïnvloed. Het is voldoende dat de overeenkomst of gedraging een dergelijk effect kan hebben.¹³³
237. De handel tussen lidstaten kan daarenboven worden beïnvloed in de gevallen waarin de relevante markt nationaal of sub-nationaal is.¹³⁴ Uit vaststaande rechtspraak volgt dat overeenkomsten die het gehele grondgebied van een lidstaat bestrijken, naar hun aard een versterking van de nationale drempelvorming tot gevolg hebben, hetgeen de in het Verdrag beoogde economische vervlechting doorkruist.¹³⁵
238. Tenslotte dient de beïnvloeding van de handel tussen lidstaten merkbaar te zijn, in die zin dat zij niet onbeduidend mag zijn.¹³⁶

VIII.5.2 Toepassing op de zaak

239. De werking van de Belgapomnotering heeft meerdere Belgische, dus nationale, aanknopingspunten.
240. Zo is het lidmaatschap van Belgapom voorbehouden aan alle Belgische rechtspersonen en natuurlijke personen die regelmatig zijn ingeschreven in de Kruispuntbank voor Ondernemingen en die een beroep uitoefenen in de sector van de aardappelhandel of -verwerking. In tegenstelling tot

¹³¹ Zie zaak C-22-71, 71 *Béguelin Import Co./S.A.G.L. Import Export*, van 25 november 1971, punt 16.

¹³² Zie zaak C-42/84, *Remia*, van 11 juli 1985, punt 22; zaak C-172/80, *Kerpen & Kerpen*, van 14 december 1983, punt 18; zaak C-319/82, *Stichting Sigarettenindustrie*, gev. zaken 240/82 e.a., van 10 december 1985, punt 48; gev. zaken T-25/95, *Cimenteries CBR*, van 15 maart 2000, punt 3930.

¹³³ Zie zaak T-228/97, *Irish Sugar t. Commissie*, van 7 oktober 1999, punt 170; zaak C-19/77, *Miller*, van 1 februari 1978, punt 15.

¹³⁴ Richtsnoeren van de Commissie van 27 april 2004 betreffende het begrip “beïnvloeding van de handel” in de artikelen 81 en 82 van het Verdrag, Pb C 101/81, punten 22 en 78.

¹³⁵ Zie zaak C-309/99, *Wouters*, van 19 februari 2002, *Wouters*, punt 95

¹³⁶ Richtsnoeren van de Commissie van 27 april 2004 betreffende het begrip “beïnvloeding van de handel” in de artikelen 81 en 82 van het Verdrag, Pb C 101/81, punt 44 e.v.

andere federaties in de aardappelen sector, vertegenwoordigt Belgapom dus zowel de Vlaamse als de Waalse verwerkers en handelaars.¹³⁷

241. Verder heeft de Belgapomnotering uitsluitend betrekking op transacties die hebben plaats gevonden op de vrije markt in België. Het gaat immers om afnames van Belgische telers en handelaars door Belgische handelaars en verwerkers. De bedoeling is om te noteren wat de prijs is op de Belgische markt.¹³⁸

242. Tenslotte bestrijkt Belgapom met een vertegenwoordiging van minstens 95% van de spelers, een voldoende groot deel van de betrokken markt om mededingingsbeperkende gevolgen in heel België te ressorteren.¹³⁹

VIII.5.3 Conclusie

243. Vermits de onderzochte praktijken betrekking hebben op transacties op de vrije aardappelmarkt op het volledige Belgische grondgebied, oordeelt de auditeur dat zij de mededinging op de Belgische markt beperken in de zin van artikel IV.1, § 1 WER. Verder stelt de auditeur vast dat de onderzochte praktijken betrekking hebben op het gehele grondgebied van België waardoor zij dan ook de handel tussen de lidstaten op merkbare wijze beïnvloeden in de zin van artikel 101, §1 VWEU.

VIII.6 Toepasbaarheid van de artikelen IV.1, §3 WER en 101, lid 3 VWEU

VIII.6.1 Principes

244. Een mededingingsbeperkend besluit van een ondernemingsvereniging verboden bij artikel IV.1, §1 WER en 101, lid 1 VWEU, kan worden vrijgesteld van dit verbod op grond van artikel IV.1, §3 WER en artikel 101, lid 3 VWEU wanneer dit beperkend besluit voldoet aan 4 cumulatieve voorwaarden:

- (1) Het beperkend besluit dient bij te dragen tot de verbetering van de productie of van de verdeling der producten of tot verbetering van de technische of economische vooruitgang;
- (2) gebruikers moeten een billijk aandeel ontvangen van de uit het beperkend besluit voortvloeiende voordelen;
- (3) de beperkingen moeten onmisbaar zijn voor het bereiken van deze doelstellingen; en
- (4) het besluit mag de partijen niet de mogelijkheid geven om de mededinging uit te schakelen voor een wezenlijk deel van de betrokken producten.

245. In onderhavige zaak gaat de bezorgdheid van de auditeur in het bijzonder uit naar de voorwaarde van de onmisbaarheid van de mededingingsbeperking.

VIII.6.2 Efficiëntieverbeteringen

246. De EC Horizontale richtsnoeren erkennen dat informatie-uitwisseling kan leiden tot concurrentie bevorderende gevolgen, i.e. efficiëntieverbeteringen.

¹³⁷ Antwoord van Belgapom van 28 april 2022 (geactualiseerd antwoord van 10 juli 2023) op het verzoek om inlichtingen van 17 februari 2022, vragen 5 en 16.

¹³⁸ Antwoord van Belgapom van 28 april 2022 (geactualiseerd antwoord van 10 juli 2023) op het verzoek om inlichtingen van 17 februari 2022, vraag 13.

¹³⁹ Antwoord van Belgapom van 28 april 2022 (geactualiseerd antwoord van 10 juli 2023) op het verzoek om inlichtingen van 17 februari 2022, vraag 17; EC horizontale richtsnoeren, punt 423.

247. Zo geeft de EC enkele voorbeelden van informatie-uitwisselingen die ondernemingen efficiënter kunnen maken, bijv. doordat zij daardoor hun prestaties kunnen benchmarken tegen de beste praktijken in de bedrijfstak, doordat zij daardoor sneller kunnen reageren op veranderingen in vraag en aanbod en/of doordat ze daardoor in staat worden gesteld om de prijs of kwaliteit van producten te vergelijken. Het kan gebruikers en ondernemingen dus helpen een beter geïnformeerde keuze te maken (en hun zoekkosten te verlagen).¹⁴⁰

VIII.6.3 Onmisbaarheid

248. Beperkingen die verder gaan dan wat noodzakelijk is om de efficiëntieverbeteringen te bereiken welke dankzij de uitwisseling van informatie tot stand worden gebracht, voldoen niet aan de voorwaarden voor een vrijstelling onder artikel 101, lid 3.

249. Het is aan de partijen om aan te tonen dat de aard van de uitgewisselde informatie en de manier van informatie-uitwisseling de minst beperkende middelen zijn om de gestelde efficiëntieverbeteringen te genereren. Bovendien mag de uitwisseling geen informatie betreffen die verder gaat dan de variabelen die van belang zijn om de efficiëntieverbeteringen tot stand te brengen (i.e. het spillover effect van de informatie-uitwisseling door in de marge van de informatie-uitwisselingen gesprekken te voeren over andere concurrentieparameters).¹⁴¹

250. Concreet houdt dit in dat de partijen zullen moeten aantonen dat er aan de uitwisseling van de informatie gezien het soort aan informatie, aggregatie, ouderdom, openbaar karakter alsmede de frequentie en vorm van de uitwisseling slechts minimale risico's voor een concurrentievervalsing verbonden zijn die voor het bereiken van de gestelde efficiëntieverbeteringen onmisbaar zijn.¹⁴²

VIII.6.4 Voordelen doorgegeven aan gebruikers en geen uitschakeling van de concurrentie

251. De door onmisbare beperkingen bereikte efficiëntieverbeteringen moeten aan de gebruikers worden doorgegeven in een mate die opweegt tegen de mededingingsbeperkende gevolgen van informatie-uitwisseling. Verder mogen de aan de informatie-uitwisseling deelnemende ondernemingen niet de mogelijkheid krijgen de mededinging voor een wezenlijk deel van de betrokken producten uit te schakelen.

VIII.6.5 Toepassing op de zaak

252. Belgapom heeft de efficiëntieverbeteringen uitgaande van de Belgapomnotering toegelicht.¹⁴³

253. Volgens Belgapom komt de Belgapomnotering ten goede aan zowel afnemers (verwerkers en handelaars) als aardappeltelers doordat zij wekelijks een benchmark kunnen consulteren om hun dagelijkse prijsonderhandelingen op de vrije markt te vergemakkelijken en de prijsevolutie verder op te volgen. De notering brengt rust en duidelijkheid op de markt. De evolutie van een notering geeft een beeld van de vrije markt. De marktstemming helpt deze interpretatie te verbeteren en de evolutie beter te begrijpen.

¹⁴⁰ EC horizontale richtsnoeren, punt 425.

¹⁴¹ EC horizontale richtsnoeren, punt 426.

¹⁴² BMA gids, punt 101.

¹⁴³ Belgapom BMA presentatie van 23 november 2023, slides 4 en 6; antwoord van Belgapom van 28 april 2022 (geactualiseerd antwoord van 10 juli 2023) op het verzoek om inlichtingen van 17 februari 2022, vragen 48 en 49.

254. Gelet op het feit dat het merendeel van de oogst op contract wordt geleverd, zijn de meeste aardappeltelers minder regelmatig en met kleinere volumes op de vrije markt actief. De Belgapomnotering is dus een instrument om de informatieasymmetrie te remediëren tussen partijen aan aanbod- en vraagzijde voor de transacties op de vrije markt.
255. Voor verwerkers en handelaars dient de Belgapomnotering tevens om op de termijnmarkt transacties via cash settlement af te rekenen.
256. Volgens Belgapom is de invloed van de Belgapomnotering (en andere) noteringen op de verkoop van verwerkte aardappelproducten echter vaak belangrijker dan de verkoop op de verse aardappelmarkt. De evolutie op de vrije aardappelmarkt, gekoppeld aan de informatie van Belgapom in verband met de maandelijkse contractprijzen¹⁴⁴, kan zowel voor de koper als de verkoper een indicator zijn met betrekking tot de markt van diepvriesaardappelproducten. Al geldt ook hier dat meer dan de helft van de aardappelen contractueel wordt vastgelegd en dat de prijzen van de aan- en verkoop van afgewerkte producten ook mede bepaald wordt door de kwaliteit, duur contract, timing leveringen, enz.¹⁴⁵
257. Tenslotte zou de Belgapomnotering ook door verzekeraars worden gebruikt wanneer zij onderzoeken wat in het verleden voor een bepaalde week de prijs was voor aardappelen op de vrije markt.
258. Daarentegen zouden supermarkten en horeca volgens Belgapom geen uitstaans hebben met de Belgapomnotering aangezien de weergave is van de marktprijs die wordt overeengekomen tussen de aardappelteler en zijn eerste afnemer, zijnde handelaar of verwerker. Deze notering zou ook niet worden meegenomen in de contracten met afnemers van diepvriesfrietten. De notering beperkt zich tot frietgeschikte aardappelen. De aardappelen voor de versmarkt vallen hier niet onder en zijn onderhevig aan totaal andere kwaliteits-vereisten en aan een andere prijsvorming.
259. De auditeur heeft hiervoor reeds uitvoerig uiteengezet dat in de eerste plaats voor de aardappeltelers aan de Belgapomnotering concurrentie bevorderende gevolgen verbonden zijn onder de vorm van efficiëntieverbeteringen door: (1) de onzekerheid wegens een sterke prijsvolatiliteit op de vrije markt te verminderen en (2) het gebrek aan transparantie en asymmetrie op het vlak van informatie weg te werken in het voordeel van de individuele aardappelteler in zijn onderhandelingen met inkopers (industriële verwerkers/handelaars).¹⁴⁶
260. Evenwel volgt uit haar concurrentieel onderzoek dat niet voldaan is aan de voorwaarde van onmisbaarheid op het vlak van de informatie-uitwisseling zowel wat betreft de manier van informatie-uitwisseling (multilateraal, direct en identificeerbaar) als wat betreft het commercieel gevoelige,

¹⁴⁴ Belgapom publiceert een jaaroverzicht van de prijsevolutie in contracten. De grafiek geeft een gemiddelde weer van de prijzen die de Belgapom leden op dat moment zijn overeengekomen. Zo weten contractanten of ze boven, onder of op het gemiddelde zitten qua prijs voor dat seizoen. De contracten voor het seizoen erna worden uiteraard pas later besproken. Daarbij kan men rekening houden met de prijzen van het op dat moment 'vorig' of 'lopend' seizoen, maar daar blijft het ook bij. Contractanten sluiten een nieuw contract met nieuwe prijzen. Antwoord van Belgapom van 28 april 2022 (geactualiseerd antwoord van 10 juli 2023) op het verzoek om inlichtingen van 17 februari 2022, vraag 57.

¹⁴⁵ Antwoord van Belgapom van 28 april 2022 (geactualiseerd antwoord van 10 juli 2023) op het verzoek om inlichtingen van 17 februari 2022, vraag 46.

¹⁴⁶ Zie rn. 100 e.v.

geïndividualiseerde, niet reeds in de markt bekende en recente karakter van de uitgewisselde informatie (waardoor tegelijk het vertrouwelijk en strategisch karakter ervan versterkt wordt).

261. Derhalve moet gezocht worden naar vormelijke en inhoudelijke aanpassingen aan de informatie-uitwisseling die nog steeds de vooropgestelde efficiëntieverbeteringen opleveren, maar het risico op coördinerend marktgedrag (“afstemming”) tussen de leden van de prijzencommissie minder groot maakt.

VIII.6.6 Conclusie

262. De auditeur besluit bijgevolg dat in onderhavige zaak niet is voldaan aan minstens één van de voorwaarden voor een individuele vrijstelling van het verbod op grond van de artikelen IV.1, §3 WER en 101, lid 3 VWEU.

VIII.7 Toezeggingen

263. Volgens de Europese horizontale richtsnoeren moeten ondernemingen die commercieel gevoelige informatie willen (of moeten) uitwisselen, worden aangemoedigd maatregelen te nemen om de toegang tot de informatie te beperken, de verzameling van de informatie te kaderen of om te controleren hoe deze wordt gebruikt. Ondernemingen moeten ook overwegen de uitwisseling te beperken tot wat nodig is voor het beoogde doel. Deelnemers aan een wederkerige data-uitwisselingsregeling mogen in beginsel alleen toegang hebben tot hun eigen informatie en tot de definitieve, geaggregeerde informatie van andere deelnemers. Met technische en praktische maatregelen kan worden gewaarborgd dat een deelnemer geen commercieel gevoelige informatie kan verkrijgen van andere deelnemers.¹⁴⁷

264. De auditeur heeft meermaals met de voorzitter van Belgapom alternatieve uitwisselvormen besproken alsook de mogelijkheid tot inhoudelijke aanpassing van de uitgewisselde informatie wat betreft het strategisch, historisch, geaggregeerd en openbaar karakter ervan. Op basis van dit overleg heeft Belgapom besloten toezeggingen te doen om tegemoet te komen aan de bezorgdheden van de auditeur en zo een beslissing te bekomen van de auditeur om het onderzoek in Zaak I/O-21/0024 te seponeren op basis van artikel IV.44, lid 1, 2° WER. De aangeboden toezeggingen bestaan uit aanpassingen van het Reglement Belgapom prijzencommissie (versie 13 juli 2023). Deze toezeggingen werden aan een markttest onderworpen.

VIII.7.1 Principes

265. Op grond van artikel IV.44, §1er WER kan de auditeur, na advies van de auditeur-adviseur, een klacht, verzoek of injunctie bij gemotiveerde beslissing seponeren:

“2° ingeval hij, na de marktdeelnemers op formele of informele wijze te hebben geraadpleegd, tot het besluit komt dat de door een betrokken partij aangeboden toezeggingen, die hij verbindend verklaart, tegemoetkomen aan zijn bezorgdheden. Een dergelijke beslissing kan voor een bepaalde periode worden vastgesteld.”

266. De auditeur-generaal kan het onderzoek opnieuw opstarten ten aanzien van een betrokken partij op grond van nieuwe elementen of ontwikkelingen.¹⁴⁸ De sepotbeslissing laat de bevoegdheid van de

¹⁴⁷ EC horizontale richtsnoeren, punten 406 en 408.

¹⁴⁸ Art. IV.44, §1, 2° WER.

rechterlijke instanties om het bestaan van inbreuken op het mededingingsrecht voor het verleden vast te stellen onverlet.¹⁴⁹

267. Tenslotte houden de toezeggingen geen nadelige erkenning in door de betrokken partij.¹⁵⁰

268. De sepotbeslissing is vatbaar voor beroep door de indiener van de klacht, het verzoek of de injunctie, alsmede door de betrokken partijen. Zij kunnen beroep instellen bij de voorzitter binnen een termijn van één maand na kennisgeving van de beslissing.¹⁵¹ De documenten en gegevens uit het onderzoeksdossier waarop de auditeur steunt in haar sepotbeslissing kunnen op het secretariaat worden geraadpleegd.¹⁵²

VIII.7.2 Toetsingscriteria

269. Het bestaan van het risico op collusie tussen de leden van de Belgapom prijzencommissie was de voornaamste beweegreden voor het auditoraat om een onderzoek in voorliggende zaak op te starten. Daarnaast moet het auditoraat er ook over waken dat de Belgapomnotering als publieke prijsnotering geen instrument wordt om coördinatie binnen de sector te vergemakkelijken.

270. Wat betreft het risico op collusie tussen de leden, oordeelt de auditeur dat op basis van het beschikbare bewijsmateriaal dit risico kan worden beperkt door de manier van informatie-uitwisseling binnen de Belgapom prijzencommissie te anonimiseren en te objectiveren, bijvoorbeeld via het opzetten van een gedigitaliseerde tool die de informatie ontvangt en verwerkt. De werkwijze volgens welke elk lid informatie inbrengt, moet eenduidig schriftelijk vastgelegd worden zodat elk lid hetzelfde type aan informatie aanlevert. Tevens moet ervoor gezorgd worden dat ieder lid uitsluitend toegang heeft tot zijn eigen ingebrachte informatie. Het betreft in wezen een voorstel van formele maatregel die van toepassing kan zijn in om het even welke sector waar uitwisselingen van commercieel gevoelige informatie tussen (potentiële) concurrenten in het kader van prijsnoteringen plaatsvinden.

271. Daarnaast moet onderzocht worden via welke inhoudelijke maatregelen het risico op collusie tussen de leden kan worden verminderd. Dit is mogelijk door te vermijden dat strategische en vertrouwelijke (commercieel gevoelige) informatie wordt uitgewisseld tussen de leden van de commissie. Dit kan gebeuren door niet alleen ervoor te zorgen dat de leden enkel toegang hebben tot de eigen informatie maar ook door meer geaggregeerde informatie uit te wisselen. Zo kunnen door een uitbreiding van de referentieperiode van de Belgapomnotering meer transacties in aanmerking komen op basis waarvan elk lid zijn meest gehanteerde prijs vaststelt. Gegeven dat onderhandelingen voor aankopen van aardappelen op de vrije markt dagelijks plaats vinden, kan een informatie-uitwisseling die betrekking heeft op een “vroegere of actuele situatie” – zij het op meerdere dagen dan uitsluitend de dag voordien – gerechtvaardigd zijn.

272. De auditeur heeft dan ook aan de voorzitter van de Belgapom prijzencommissie deze mogelijke pistes als remedie voorgesteld.

273. Wat betreft het risico op coördinatie binnen de sector, moet de werkwijze voor de vaststelling van de Belgapomprijs op basis van de ingebrachte informatie transparant, objectief, neutraal en

¹⁴⁹ Art. IV.44, §1, tweede lid WER.

¹⁵⁰ Art. IV.44, §1, tweede lid WER.

¹⁵¹ Art. IV.44, §2 WER.

¹⁵² Art. IV.44, §1, laatste lid WER.

verifieerbaar zijn, evenwel rekening houdende met de specifieke kenmerken van de sector. Eenzelfde benadering geldt overigens ook voor prijsnoteringen in andere sectoren.

274. De tussenkomst van de voorzitter bij de bepaling van de Belgapomprijs moet daarbij zo beperkt mogelijk worden gehouden. Zo kunnen de ingebrachte gegevens in een prijsformule worden gegoten die dan automatisch een notering genereert. Een alternatief is dat de voorzitter zelf tot de bepaling van de Belgapomprijs kan overgaan mits zijn werkwijze schriftelijk werd vastgelegd en eventuele afwijkingen van deze werkwijze worden genoteerd en gemotiveerd.

275. Daarnaast moeten er duidelijke controlemechanismen worden uitgewerkt. Deze kunnen zowel opgezet worden binnen de ondernemingsvereniging zelf als door externe auditors worden uitgevoerd. Controles kunnen onaangekondigd plaats vinden of op vaste tijdstippen.

276. In de eerste plaats moet via controle toegezien worden op de juistheid van de ingebrachte gegevens (bijvoorbeeld door het opvragen van de aankoopborderellen) en op de naleving van de werkwijzen. Daarnaast laat toezicht ook toe om de parameters in de prijsnoteringsformule indien nodig aan te passen aan een gewijzigde marktdynamiek en/of marktstructuur.

VIII.7.3 Toezeggingen aangeboden door Belgapom

277. De aangeboden toezeggingen bestaan uit drie reeksen aanpassingen van het Reglement: (1) aanpassing van de werking van de Belgapomnotering, (2) aanpassing van de definitie van de “Belgapomprijs” en (3) controlemaatregelen.

VIII.7.3.a Eerste reeks: aanpassing van de werking van de Belgapomnotering

278. De Belgapom prijzencommissie komt niet langer fysiek of op digitale wijze samen voor de uitwisseling van prijsinformatie voor de vaststelling van de Belgapomprijs. Ter vervanging heeft Belgapom een gedigitaliseerde tool uitgewerkt op haar website waarbij elk lid van de prijzencommissie vanaf januari 2024 de volgende werkwijze volgt:

279. **Stap 1:** Individuele online inlog van commissieleden die elk individueel en zonder elkaars inbreng te kunnen zien, elke donderdagavond (COB) via het ledenportaal van Belgapom een antwoord geven op drie vragen voor elk van de te noteren variëteiten (in casu Fontane en Challenger):

- a. Meest gehanteerde prijs voor aardappelen volgens definitie
- b. Hoeveelheid aangekochte aardappelen (klein / midden / groot)
Tonnage: ≤ 100 ton / $100 - 500$ ton / ≥ 500 ton
- c. Eigen inschatting van de marktstemming volgens definitie

280. Er wordt ook een mogelijkheid voorzien waarbij men kan meegeven dat er door het desbetreffende lid van de commissie niet gekocht is volgens definitie.

281. Verder wordt in het Reglement uitdrukkelijk opgenomen dat de leden van de Commissie niet onderling (direct of indirect) communiceren over hun individuele gegevens voorafgaand aan, tijdens en na het inbrengen ervan in de online tool. Dergelijke types praktijken zouden kunnen beschouwd als zeer ernstige inbreuken van mededingingsregels en tot het opleggen van hoge boeten leiden.

282. **Stap 2:** Op vrijdagochtend om 8.00h bekijkt de voorzitter van de commissie, namelijk de CEO van Belgapom, de door de leden doorgestuurde gegevens. Op basis daarvan bepaalt de voorzitter, zonder dat de leden van elkaar individuele gegevens kennis , de Belgapomnotering voor die dag. De beslissing wordt via mail meegedeeld aan de leden van de commissie en de relevante stakeholders inclusief de

gespecialiseerde pers. Vervolgens wordt de notering gepubliceerd op de website van Belgapom onder de knop Belgapomnotering waardoor zij bekend gemaakt wordt in de markt.

283. In geval van een gebrek aan transacties zal er geen notering met marktstemming gepubliceerd worden. Als er op de vorige 3 werkdagen minder dan 2 commissieleden volgens definitie hebben verhandeld, wordt dit sowieso beschouwd als een gebrek aan transacties.

284. In geval de notering niet kan doorgaan op vrijdag (officiële feestdag of gebrek aan marktwerking door einde seizoen of bijzondere omstandigheden) kan de notering ook op donderdag of woensdag plaatsvinden. De vragenlijst wordt dan online ingevuld COB vorige werkdag (respectievelijk woensdag of dinsdag) volgens de definities van de Belgapomnotering.

285. Hiervan zal vooraf melding gemaakt worden via de publicatie van de notering op de website de week voor de afwijkende notering.

VIII.7.3.b Tweede reeks: aanpassing definitie "Belgapomprijs"

286. Voortaan zal de Belgapomnotering betrekking hebben op de meeste gehanteerde prijs voor aankopen, waargenomen gedurende de laatste 3 werkdagen voorafgaand aan de dag van de notering (en niet langer waargenomen op de vorige werkdag).

VIII.7.3.c Derde reeks: controlemaatregelen

287. Het Reglement voorziet in een controle op de juistheid van de ingevoerde gegevens door de commissieleden. Controle gebeurt ad hoc en periodiek.

- a) Ad hoc controle: de voorzitter van de prijzencommissie kan ten alle tijde op eigen initiatief of op voorstel van één of meerdere leden van de commissie een kopie van het register of de aankoopborderellen van de aardappelen waarvan de aankoopprijs werd ingebracht in de vergadering van de prijzencommissie opvragen of deze zelf raadplegen op de zetel van het bedrijf.

Mocht blijken dat deze data niet overeenkomen met de ingebrachte gegevens zal de voorzitter:

- De desbetreffende notering schrappen en offline halen;
 - Het bestuursorgaan van Belgapom hiervan op de hoogte te brengen en een uitzonderlijke, dringende bijeenkomst van het bestuursorgaan beleggen. Daarbij wordt enkel het lid van de commissie waar de afwijking werd vastgesteld uitgenodigd;
 - Het bestuursorgaan besluit na deliberatie over de gevolgen:
 - wat betreft de notering: nieuwe notering op basis van correcte informatie of definitief schrappen van die bepaalde notering;
 - wat betreft de overtreder: indien zo besloten kan men overgaan tot sanctionering gaande van schorsing tot definitieve verwijdering uit de commissie. In dit laatste geval wordt aan de sectie waartoe de overtreder behoort, gevraagd een voordracht te doen ter vervanging.
- b) Periodieke controle: het bestuursorgaan van Belgapom duidt een externe gekwalificeerde auditor aan, die jaarlijks een audit zal uitvoeren om de notering van één of meerdere weken te verifiëren via een fysieke controle op de zetel van een willekeurige en door de auditor te bepalen selectie van ondernemingen vertegenwoordigd binnen de prijzencommissie. De externe auditor zal op basis van zijn bevindingen verslag uitbrengen aan het bestuursorgaan van Belgapom. Dat bestuursorgaan zal de bevindingen van de auditor intern bespreken en in overleg met de CEO deze adviezen omzetten via het reglement. In geval van vastgestelde anomalieën wordt de procedure gevolgd zoals hierboven beschreven.

288. Daarnaast zal het bestuursorgaan van Belgapom voor de periode 2024-2026 aan het auditoraat van de Belgische Mededingingsautoriteit een jaarlijks rapport overmaken van (eventuele) ad hoc controles en de jaarlijkse controle (waaronder een kopie van het jaarlijks verslag van de externe gekwalificeerde auditor).

VIII.7.4 Markttest

289. In januari 2024 heeft de auditeur de door Belgapom voorgestelde aanpassingen van het Reglement onderworpen aan een schriftelijke markttest. Zowel beroepsfederaties van landbouwers als beroepsfederaties die meerdere schakels in de aardappelsector vertegenwoordigen, en actief zijn in Vlaanderen en/of Wallonië, werden aangeschreven. Daarnaast werd ook een handelaar en een industriële verwerker die geen lid zijn van Belgapom, gevraagd naar hun standpunt.¹⁵³

290. Het responspercentage op de markttest was 83%. Ook de medewerking van deze stakeholders in kader van verduidelijkingsvragen bij hun reacties was goed. De meerderheid van de deelnemers aan de markttest wensten anoniem te reageren.

291. Uit deze markttest kwamen de hierna beschreven elementen naar voren.

VIII.7.4.a Eerste reeks: aanpassing werking Belgapomnotering

292. De deelnemers aan de markttest zijn van mening dat het werken met een online tool volgens de hierboven beschreven stappen 1 en 2 tegemoetkomt aan de door de auditeur vastgestelde bezorgdheden.

293. Een deelnemer aan de markttest is echter van mening dat de vroegere methode waarbij de leden unaniem overeenkwamen voor de vaststelling van de Belgapomprijs een betere methode was. Volgens het voorstel zal één persoon, namelijk de voorzitter, de prijs bepalen aan de hand van de ontvangen informatie. Deze deelnemer vraagt zich af hoe deze prijs dan zal worden bepaald wanneer de voorzitter dus beslissingsrecht heeft.

294. In dezelfde zin merkt een andere deelnemer op dat de nieuwe methode van gegevensinzameling die beperkt is tot het opleveren van numerieke gegevens en een kwalificatie van de markttrend op basis van een strikt gedefinieerde schaal, de CEO van Belgapom ontkoppelt van de reële marktcontext. Deze stakeholder stelt voor dat de CEO de gegevensverzameling zou kunnen vervolledigen door (op vrijdagochtend) contact op te nemen met spelers in de sector die geen lid zijn van de Belgapom prijzencommissie.

VIII.7.4.b Tweede reeks: aanpassing definitie “Belgapomprijs”

295. Alle deelnemers aan de markttest zijn van mening dat de aanpassing van de definitie van de “Belgapomprijs” tegemoetkomt aan de door de auditeur vastgestelde bezorgdheden.

296. Een deelnemer merkt verder op dat “de meest gehanteerde” prijs wat onduidelijk is en stelt de vraag waarom bijvoorbeeld niet met een gemiddelde wordt gewerkt en waarom geen actuele marktgegevens/prijzen van de hele week worden gebruikt in plaats van slechts drie dagen.

¹⁵³ Onderzoeksdossier 3. Briefwisseling met derden (markttest toezeggingen).

VIII.7.4.c Derde reeks: controlemaatregelen

297. Alle deelnemers aan de markttest zijn van mening dat de ingebouwde controlemaatregelen tegemoet komen aan de door de auditeur vastgestelde bezorgdheden.

298. Een deelnemer merkt evenwel op dat het opportuun zou zijn om de ad hoc controle aan een minimum frequentie van controle te onderwerpen, voorbeeld 3 tot 5 maal per jaar. Hiermee zou korter op de bal kunnen worden gespeeld bij eventuele problemen en de externe controle worden vergemakkelijkt.

299. Verder wordt ook voorgesteld om het jaarlijks auditrapport over de Belgapomprijsnotering over te maken aan het bestuursorgaan van de branche-organisatie Belpotato.be. De brancheorganisatie Belpotato.be is enkele jaren geleden opgericht om meer evenwicht te brengen in de markt tussen de aardappeltelers en grotere spelers die zich focussen op de handel en de verwerking van de aardappelen. Belpotato licht toe dat zijn taak erin bestaat om naast het verdedigen van het grote economische belang van de aardappelketen, ook aandacht te vragen voor de belangen van de individuele boer (teelt technisch, contractuele relaties, beschikbaarheid pootgoed, fyto-sanitair...). De brancheorganisatie voelt zich mede ervoor verantwoordelijk dat de in de sector bestaande systemen transparant en verdedigbaar zijn en worden verbeterd of bijgestuurd waar nodig of wenselijk. Het verslag van de auditor zou volgens Belpotato.be in dit opzicht een basis kunnen zijn voor overleg.¹⁵⁴

VIII.7.4.d Andere bezorgdheden

300. Naast de door de auditeur opgeworpen bezorgdheden, werden ook nog andere bezorgdheden door de deelnemers aan de markttest kenbaar gemaakt.

301. Zo vraagt een deelnemer zich af hoe wordt bepaald welke Belgapom-leden hun inbreng delen om de notering te bepalen, aangezien niet alle leden daarbij betrokken zijn.

302. Een andere deelnemer merkt op dat moet vermeden worden dat de publicatie van de Belgapomnotering een element van onvoorspelbaarheid/onzekerheid uit de markt haalt en leidt tot een richtprijs leidt waaronder de verkopers (aardappeltelers) niet gemotiveerd zijn om hun verkoopprijs te dalen.

303. Meerdere federaties van aardappeltelers stellen voor dat er in de toekomst kan onderzocht worden op welke manier ook aardappeltelers hun prijzen kunnen doorgeven zodat niet enkel prijzen bij afnemers van aardappeltelers worden opgevraagd maar ook bij de aardappeltelers zelf. Ze erkennen wel dat dit niet gemakkelijk zal zijn gelet op het feit dat een individuele aardappelteler onvoldoende aardappelen heeft om voor een gans seizoen verkoopprijzen door te geven. Aardappeltelers verkopen niet elke week op de vrije markt.

VIII.7.5 Beoordeling van de auditeur van de aangeboden toezeggingen in het licht van de markttest

VIII.7.5.a Gebruik van de “meest gehanteerde prijs”

304. Belgapom stelt dat zij bewust gekozen heeft voor het gebruik van “de meest gehanteerde prijs” in plaats van bijvoorbeeld een vork of een gemiddelde prijs. Voor de aardappelteler is het vooreerst een duidelijke prijsdefinitie. Het vraagt geen nadere eigen interpretatie. Het gebruik van een vork leidt vaak tot een eigen interpretatie door de schakels in de keten. Volgens Belgapom is het grootste

¹⁵⁴ [Belpotato.be | Brancheorganisatie voor de Belgische aardappelteelt en -handel](#); E-mail van Belpotato van 3 juni 2024 aan het auditoraat.

probleem met een vork dat deze als volgt wordt geïnterpreteerd: hoogste + laagste notering delen door twee. Zo wordt een eigen notering gecreëerd, die niet de realiteit weergeeft op de markt. Immers in de vork staan tegenover de laagste en hoogste waarde geen volumes. De Belgapomnotering neemt de meest gehanteerde waarde waar op de dagen voor de notering, wat een duidelijke indicatie is van de markt. Er kunnen inderdaad steeds hogere en lagere prijzen (in functie van volume en kwaliteit) worden gevonden. Vandaar dat het duidelijk moet zijn dat een notering een waarneming is en geen prijszetting. Verder merkt Belgapom op dat de PCA/Fiwap-notering die wel met een vork werkt een aanvullende benchmark oplevert voor de aardappeltelers.¹⁵⁵

305. Naar aanleiding van deze reactie uit de markttest heeft de auditeur aan Belgapom gevraagd om in het Reglement een duidelijke en trapsgewijze werkwijze uit te schrijven die de leden van de prijzencommissie moeten volgen bij het online inbrengen van hun individuele gegevens (elke donderdagavond na 17u).¹⁵⁶ Daarbij werd gevraagd om het begrip “meest gehanteerde prijs” eenduidig te definiëren. Een voorstel van werkwijze werd door de voorzitter van Belgapom ter bespreking aan de auditeur en de economische adviseur voorgelegd.¹⁵⁷

306. Volgende verbintenissen werden finaal door Belgapom aangeboden wat betreft de inbreng van gegevens in de online tool door elk lid van de prijzencommissie:

(1) Voor elk van de te noteren variëteiten:

- Meest gehanteerde prijs (zoals hierna gedefinieerd) voor aardappelen volgens definitie (opgenomen onder punt 4)
- Hoeveelheid aangekochte aardappelen (klein / midden / groot)

≤ 100 ton

100 – 500 ton

≥ 500 ton

(2) Eigen inschatting van de marktstemming volgens definitie (opgenomen onder punt 4)¹⁵⁸

In deze online tool wordt ook de mogelijkheid voorzien om aan te geven dat er door het betrokken lid van de prijzencommissie niet gekocht is volgens definitie.

De “meest gehanteerde prijs” wordt door elk commissielid als volgt vastgesteld:

De leden verzamelen de aankoopgegevens van aardappelen volgens definitie gedurende de laatste drie werkdagen.

- Wanneer voor alle aankopen *dezelfde* prijzen werden betaald, dan noteert het commissielid die prijs.
- Wanneer *verschillende* prijzen werden betaald, dan noteert het commissielid:

a) de prijs die het meest werd overeengekomen gekoppeld aan de hoeveelheid aangekochte aardappelen voor die bepaalde prijs.

¹⁵⁵ Antwoord van Belgapom van 28 april 2022 (geactualiseerd antwoord van 10 juli 2023) op het verzoek om inlichtingen van 17 februari 2022, vragen 29 en 44.

¹⁵⁶ Reglement Belgapom prijzencommissie (versie 23 september 2024): Punt 5. Werkwijze van de prijzencommissie - Stap 1: Inbreng van de individuele gegevens door elk commissielid.

¹⁵⁷ E-mail van Belgapom van 3 september 2024.

¹⁵⁸ De leden van de prijzencommissie kunnen kiezen uit volgende lijst: “flauw”: aanbod is groter dan de vraag; “rustig”: aanbod is groter dan of gelijk aan de vraag; “stabiel”: aanbod is gelijk aan de vraag, evenwicht; “prijshoudend”: aanbod is kleiner dan of gelijk aan de vraag; “vast”: aanbod is kleiner dan de vraag.

b) In het geval de aangekochte volumes identiek zijn voor de twee of meer meest gehanteerde prijzen, dan noteert het commissielid de prijs en de corresponderende hoeveelheid aangekochte aardappelen van transacties die werden uitgevoerd het dichtst bij het moment van de wekelijkse notering.

307. De juistheid van de individueel ingebrachte gegevens door de leden van de prijzencommissie zal gebeuren via “ad hoc controles” door de voorzitter van de prijzencommissie en tijdens de jaarlijkse controle door de externe gekwalificeerde auditor. Daarnaast zal het auditoraat van de BMA gedurende de periodes 2024-2025 en 2025-2026 beide controles opvolgen (zie hierna afdeling VIII.7.5.e Controlemaatregelen).

VIII.7.5.b Situatie van niet akkoord van commissieleden met de vaststelling van de Belgapomprijs

308. De voorzitter van Belgapom deelt de bezorgdheid omtrent zijn verantwoordelijkheid in geval één of meerdere commissieleden niet akkoord gaan met de Belgapomprijs die eenzijdig door de voorzitter werd vastgesteld, wegens het uitschakelen van een overlegmoment onder de leden en de vereiste van een collegiale beslissing. Volgens de voorzitter van Belgapom was het grote voordeel van het gesprek met de commissieleden voor de noteerder/voorzitter dat de marktcontext werd besproken. De voorzitter begrijpt dat een groeps gesprek met alle spelers op vrijdagochtend ingaat tegen de filosofie van de toezeggingen, daarentegen zijn één-op-één gesprekken praktisch niet wenselijk.¹⁵⁹

309. De voorzitter stelt evenwel volgende herstelprocedure voor binnen het bestaande format van de online tool:

- STAP 1: Voorzitter (CEO Belgapom) ontvangt alle berichten en maakt inschatting van notering (eventueel ook marktstemming) (donderdag COB);
- STAP 2: Voorzitter (CEO Belgapom) stuurt notering door naar Commissieleden (vrijdagochtend 8.00h);
- STAP 3: Commissieleden antwoorden individueel met akkoord of niet akkoord (niet openbaar);
- STAP 4: Publicatie notering bij akkoord/ bij niet-akkoord (méér dan 1 lid duidt rood aan) – herstelprocedure.

310. Wanneer meer dan één commissielid niet akkoord gaat, (STAP 3), dan stelt de voorzitter voor dat deze individueel wordt opgebeld door de voorzitter waarbij deze hun standpunt verduidelijken. Op basis van deze input kan de voorzitter beslissen om (a) de oorspronkelijke notering te behouden en te publiceren of (b) de notering aan te passen en stappen 3 en 4 opnieuw uitvoeren.¹⁶⁰

311. De auditeur is vooreerst van oordeel dat de voorgestelde herstelprocedure ingaat tegen de filosofie van de toezeggingen aangezien bilaterale telefoongesprekken het noteringsproces verzwaren en deze opnieuw minder transparant en objectief maken. Daarenboven vergroot dit voorstel mogelijks de verantwoordelijkheid van de voorzitter. Het risico bestaat immers dat tijdens deze telefoongesprekken - zelfs ongewild en onbewust – geïndividualiseerde, commercieel gevoelige

¹⁵⁹ Antwoord van Belgapom van 29 maart 2024 op het verzoek om inlichtingen van 27 maart 2024, vraag 2.

¹⁶⁰ Belgapom BMA presentatie van 23 november 2023, slides 10 en 11.

informatie van andere leden via de voorzitter wordt doorgegeven. Net als rechtstreekse informatie-uitwisseling, kan niet-rechtstreekse informatie-uitwisseling de onzekerheid over de acties van concurrenten verminderen en daardoor tot een heimelijke verstandhouding op de markt leiden. De collusie wordt in deze gevallen vergemakkelijkt of in de hand gewerkt via een derde (namelijk de voorzitter). Al naar gelang de feiten van de zaak kunnen de betrokken concurrenten en Belgapom dus aansprakelijk worden gesteld voor dergelijke collusie.¹⁶¹ Daarnaast is de auditeur van oordeel dat de voorzitter notulen zou moeten opstellen van deze bilaterale gesprekken. Deze notulen moeten als bijlage bij het jaarrapport worden gevoegd.¹⁶²

312. Naar aanleiding van deze reactie uit de markttest heeft de auditeur aan Belgapom gevraagd om in het Reglement een duidelijke en trapsgewijze werkwijze uit te schrijven die de voorzitter van de prijzencommissie moet volgen bij het vaststellen van de wekelijkse Belgapomprijs (elke vrijdagochtend om 8u).¹⁶³ Een voorstel van werkwijze werd door de voorzitter ter bespreking aan de auditeur en de economische adviseur voorgelegd.¹⁶⁴ De robuustheid van de werkwijze werd vervolgens getest op een set van digitale ingebrachte prijsgegevens waarover de voorzitter sinds begin van dit jaar beschikt.

313. Volgende verbintenissen werden finaal door Belgapom aangeboden wat betreft de vaststelling door de voorzitter van de prijzencommissie van de Belgapomnotering voor publicatie:

1. Als alle commissieleden die hebben gekocht binnen definitie *dezelfde* prijs opgeven dan wordt die prijs genoteerd.
2. Als er *twee verschillende* prijzen worden opgegeven dan wordt de prijs genoteerd die het meest wordt opgegeven onder voorwaarde dat minstens één van de leden die deze specifieke prijs betaalde meer dan 500 ton heeft aangekocht.
3. Als er *twee verschillende* prijzen worden opgegeven en onder de leden die de prijs hebben opgegeven die het meest werd doorgegeven, zich geen enkel lid bevindt dat meer dan 500 ton heeft gekocht dan:
 - Wordt de meest gegeven prijs genoteerd op voorwaarde dat onder de leden die een andere prijs opgeven max. 1 lid meer dan 500 ton heeft aangekocht.
 - Wordt de minst doorgegeven prijs genoteerd als er onder de leden die een andere prijs hebben opgegeven meer dan 1 lid meer dan 500 ton heeft aangekocht.
4. Als er meer dan twee verschillende prijzen worden opgegeven dan:
 - Wordt de meest gegeven prijs genoteerd als er onder de leden die deze prijs opgaven minsten 1 lid meer dan 500 ton heeft gekocht.
 - Wordt, indien er onder de leden die de meest gegeven prijs hebben doorgegeven geen lid zit die meer dan 500 ton heeft gekocht de prijs genoteerd na schrapping van de hoogste en de laagste doorgegeven prijs ongeacht hoeveel deze werd gegeven.
 - Wordt, indien de verschillende opgegeven prijzen evenveel keer werden doorgegeven, de prijs genoteerd na schrapping van de hoogste en de laatste doorgegeven prijs.

¹⁶¹ EC horizontale richtsnoeren, punt 401 e.v.

¹⁶² EC horizontale richtsnoeren, punt 409.

¹⁶³ Reglement Belgapom prijzencommissie (versie 23 september 2024): Punt 5. Werkwijze van de prijzencommissie - Stap 2: Bepaling van de notering door de voorzitter van de prijzencommissie en de publicatie.

¹⁶⁴ E-mail van Belgapom van 3 september 2024.

In geval van een gebrek aan transacties zal er geen notering met marktstemming gepubliceerd worden. Er is een gebrek aan transacties indien er op de vorige 3 werkdagen minder dan 2 commissieleden volgens definitie hebben verhandeld.

314. De grenswaarde van 500 ton werd vastgesteld op basis van een evenwicht tussen de verschillende spelers binnen de prijzencommissie: handelaars doen meer kleinere speculatieve aankopen terwijl verwerkers minder transacties doen maar met grotere hoeveelheden. Het aandeel contractuele transacties is bij deze laatste groep ook groter. Deze grenswaarde wordt evenwel jaarlijks bij het herbevestigen/herzien van het reglement geëvalueerd op basis van de marktrelevantie.¹⁶⁵
315. De auditeur is van oordeel dat het gebruik van een grenswaarde in een prijsnoteringsformule moet gekoppeld zijn aan parameters die sectorspecifiek zijn en desgevallend aanpasbaar moeten zijn aan marktevoluties. In voorliggend geval werd voor de vaststelling van dit cijfer voldoende rekening gehouden met de eigenheden van de sector wat betreft de onderscheiden aankooppatronen van handelaars en verwerkers – beiden paritair vertegenwoordigd in de prijzencommissie – en het onderscheiden belang van contracten.
316. In het uitzonderlijke geval dat de bovenstaande werkwijze niet resulteert in een notering die volgens de voorzitter een correcte weergave is van de meest gehanteerde marktprijzen volgens definitie, is een afwijking door de voorzitter mogelijk mits deze wordt bijgehouden in een logboek. Dit logboek vermeldt op datum van notering de desgevallende afwijking en een motivatie. Deze motivatie zal ook bij de publicatie van de afwijkende notering worden meegegeven.
317. De wekelijkse publicatie (elke vrijdagochtend voor 9u) op de website (<https://belgapom.be>) zal naast de Belgapomnotering ook deze werkwijze voor de bepaling van de notering door de voorzitter opnemen. Tenslotte zal de communicatie ook een grafische voorstelling van de evolutie van de notering gedurende de loop van het seizoen bevatten.
318. Een externe gekwalificeerde auditor zal jaarlijks een audit uitvoeren op de werkwijze die is toegepast door de voorzitter. Daarnaast zal ook het auditoraat van de BMA gedurende de periodes 2024-2025 en 2025-2026 toezicht houden op zijn werkwijze en het logboek (zie hierna afdeling VIII.7.5.e Controlemaatregelen).

VIII.7.5.c Referentieperiode beperkt tot 3 dagen

319. Belgapom is van mening dat een notering op basis van de drie voorbije dagen voldoende is: *“Eigenlijk zijn drie dagen al redelijk ruim. Een vrije markt fluctueert op basis van beschikbaarheid aardappelen, wijzigende vraag van de koper(s), weersverwachting (rooi/poot-mogelijkheden) ... Daardoor kun je geen notering doen van de verschillende prijzen op de markt tussen twee noteringen door. Want dan kom je altijd op een soort artificieel gemiddelde dat nooit de werkelijke marktsituatie weergeeft op vrijdagochtend.”*¹⁶⁶

¹⁶⁵ E-mail van Belgapom van 27 september 2024 als antwoord op de e-mail van auditeur van 26 september 2024.

¹⁶⁶ Antwoord van Belgapom van 29 maart 2024 op het verzoek om inlichtingen van 27 maart 2024, vraag 1.

320. De auditeur benadrukt dat elk geval moet beoordeeld worden binnen zijn specifieke context, waaronder de marktdynamiek volgens welke transacties van aardappelen op de vrije markt plaatsvinden. Binnen deze context volstaat de uitbreiding van de referentieperiode van 1 werkdag naar 3 werkdagen (op een totaal van 5 werkdagen) om het commercieel gevoelig karakter van de uitgewisselde prijsinformatie te verminderen zonder dat aan de functionaliteit van de Belgapomnotering wordt geraakt.

VIII.7.5.d De Belgapomnotering zou een "richtprijs voor de aardappeltelers" creëren

321. Gezien de sterke versnippering aan de zijde van de aardappeltelers, en bijgevolg het totale gebrek aan individuele verkoopmacht, acht de auditeur deze vrees niet gegrond.

VIII.7.5.e Controlemaatregelen

322. In overleg met de voorzitter van de prijzencommissie heeft de auditeur de controlemaatregelen verder uitgebreid en verfijnd in het licht van de reacties uit de markttest.

323. De auditeur heeft aan Belgapom verzocht om een minimum frequentie van drie ad hoc controles per jaar (bewaarseizoen) die door de voorzitter moeten worden uitgevoerd. Anders dan voor de jaarlijkse externe controle, kan via een ad hoc controle tijdig worden ingegrepen wanneer getwijfeld wordt aan de juistheid van de ingebrachte individuele gegevens. Wat de jaarlijkse externe controle betreft, is de auditeur van oordeel dat deze controle betrekking moet hebben op minstens 3 weken verspreid over het jaar (bewaarseizoen).

324. Belgapom heeft finaal volgende drie controleluiken uitgewerkt en als verbintenissen aangeboden:

325. (1) De ad-hoc controle door de voorzitter van de prijzencommissie:

De voorzitter van de prijzencommissie zal de juistheid van de inbreng van de individuele gegevens door de commissieleden controleren, door minimaal op drie weken verspreid over het jaar (bewaarseizoen) een ad hoc controle uit te voeren. Een ad hoc controle kan ook op voorstel van één of meerdere leden van de prijzencommissie plaatsvinden.

De ad hoc controle gebeurt door het opvragen bij drie leden van de commissie van een kopie van het register of de aankoopborderellen van de aardappelen waarvan de aankoopprijs werd ingebracht in online-tool Belgapomnotering voor de aan controle onderworpen notering. De voorzitter kan deze ook zelf raadplegen op de zetel van de geselecteerde ondernemingen.

Mocht blijken dat deze data niet overeenkomen met de ingebrachte gegevens zal de voorzitter:

- de desbetreffende notering schrappen en offline halen.
- het bestuursorgaan van Belgapom hiervan op de hoogte te brengen en een uitzonderlijke, dringende bijeenkomst van het bestuursorgaan beleggen. Daarbij wordt enkel het lid van de commissie waar de afwijking werd vastgesteld uitgenodigd.
- het bestuursorgaan besluit na deliberatie over de gevolgen:
 - wat betreft de notering: nieuwe notering op basis van correcte informatie of definitief schrappen van die bepaalde notering
 - wat betreft de overtreder: indien zo besloten kan men overgaan tot sanctionering gaande van schorsing tot definitieve verwijdering uit de commissie. In dit laatste geval wordt aan de sectie waartoe de overtreder behoort gevraagd een voordracht te doen ter vervanging.

326. De jaarlijkse controle door de extern gekwalificeerde auditor:

Het bestuursorgaan van Belgapom duidt een externe gekwalificeerde auditor aan die één keer per jaar - bij het afsluiten van het noteerjaar voor het bewaarseizoen - een audit zal uitvoeren om zowel de juistheid van de inbreng van de individuele gegevens door de commissieleden te controleren als de bepaling van de notering door de voorzitter van de prijzencommissie, door minimaal op drie weken verspreid over het jaar (bewaarseizoen) een jaarlijkse controle uit te voeren.

De jaarlijkse controle gebeurt door het opvragen bij alle leden van de commissie van een kopie van het register of de aankoopborderellen van de aardappelen waarvan de aankoopprijs werd ingebracht in de online-tool Belgapomnotering voor de drie aan controle onderworpen noteringen. De externe auditor kan deze ook zelf raadplegen op de zetel van de geselecteerde ondernemingen.

Daarnaast zal de voorzitter van de prijzencommissie aan de externe auditor inzage geven in de noteringstool van het voorbije noteerjaar alsook in het logboek. Vervolgens zal de externe auditor op basis van zijn bevindingen verslag uitbrengen aan het bestuursorgaan van Belgapom. Het bestuursorgaan zal de bevindingen van de externe auditor intern bespreken en in overleg met de voorzitter van de prijzencommissie deze adviezen omzetten via het reglement. In geval van vastgestelde anomalieën wordt de procedure gevolgd zoals beschreven onder het hoofdstuk met betrekking tot de ad-hoc controles door de voorzitter (in fine).

327. De opvolging door het auditoraat van de Belgische Mededingingsautoriteit tijdens de periode 2024-2025 en 2025-2026:

De voorzitter van de commissie maakt jaarlijks gedurende de periode 2024-2026, bij het afsluiten van het noteerjaar voor het bewaarseizoen, een rapport op voor het auditoraat van de Belgische Mededingingsautoriteit. Dit rapport bestaat uit:

1. de documenten en gegevens die werden gecontroleerd door de voorzitter in het kader van een ad hoc-controle (onder punt 6. a.);
2. het verslag van de externe auditor en de documenten en gegevens die door hem werden geauditeerd;
3. de aanbevelingen van het bestuursorgaan van Belgapom (vooraleer deze aanbevelingen in het reglement worden omgezet);
4. de noteringstool van het voorbije noteerjaar en het logboek.

Het auditoraat zal desgevallend zijn bevindingen en standpunt overmaken aan de voorzitter van de prijzencommissie.

Het auditoraat behoudt zich het recht om na deze periode wanneer zij over signalen beschikt die wijzen op afstemming (collusie) binnen de sector de noteringstool en het logboek van de betrokken periode op te vragen.

VIII.7.5.f Lidmaatschap prijzencommissie

328. Belgapom verduidelijkt op dit punt dat er een jaarlijkse evaluatie wordt gemaakt van de notering door de commissie zelf. Deze evaluatie wordt vervolgens voorgelegd aan het Bestuursorgaan dat dan beslist de aanbevelingen al dan niet te volgen. De samenstelling zelf van de commissie is eveneens een beslissing van het bestuursorgaan. De laatste wijziging (2021) was een uitbreiding omdat het bestuursorgaan van mening was dat de markt nog beter kon worden afgedekt/vertegenwoordigd

door 10 in plaats van 8 commissieleden (paritair handel-verwerking). Behalve de grootste handelaar, [VERTROUWELIJK]¹⁶⁷, zetelen andere grote handelsspelers en zeker alle grote verwerkers in de commissie. Hierdoor is de marktafdekking groot genoeg en veel groter dan bij vergelijkbare noteringen. In principe maakt het online format nu een uitbreiding mogelijk, maar dat zal vooral een uitbreiding naar kleine handelaars inhouden (waardoor het paritair evenwicht mogelijks wat scheef wordt getrokken aangezien het luik verwerking zo goed als een maximale vertegenwoordiging heeft).¹⁶⁸

329. De auditeur sluit zich aan bij het standpunt van Belgapom dat de prijzencommissie vandaag reeds een substantieel deel van de markt vertegenwoordigt zowel voor verwerkers als handelaars en het Reglement op het punt van het lidmaatschap de mogelijkheid voorziet tot wijzigen/uitbreiding zoals in 2021 reeds is gebleken.

VIII.7.5.g Afwezigheid aardappeltelers in de Belgapom prijzencommissie

330. Over de afwezigheid van aardappeltelers in de Belgapom prijzencommissie merkt Belgapom het volgende op:

331. *“Door de grote hoeveelheid transacties die wordt gedaan door de afnemers kun je in de praktijk ook enkel met deze groep een algemene prijs vaststellen. Individuele telers zijn met veel meer en verkopen ook veel minder frequent. Het lijkt me praktisch onhaalbaar om een commissie samen te stellen waartoe individuele telers zouden toetreden. Dan zouden ze misschien twee keer per jaar een prijs kunnen doorgeven. Een alternatief is uiteraard dat hun federaties zouden deelnemen aan de notering. Dat was een voorstel bij het begin van de notering maar men wilde daar vanuit Agrofront niet in investeren. Sedertdien werd die vraag, bij mijn weten, niet meer gesteld.”*¹⁶⁹

332. De auditeur benadrukt dat voorliggende beslissing tot doel heeft om het huidige Belgapom noteringssysteem in overeenstemming met het mededingingsrecht te brengen. Voorliggende beslissing staat echter niet in de weg dat Belgapom samen met andere federaties in de aardappelketen (zoals FIWAP) in overleg gaat over het nut van meerdere prijsnoteringssystemen in de aardappelsector en/of samen met landbouwfederaties op zoek gaat naar mogelijke manieren van (in)directe deelname door aardappeltelers aan de Belgapomnotering (al dan niet in overleg met publieke instanties bevoegd voor landbouw).

VIII.7.6 Uitvoering en opvolging van de toezeggingen

333. Wat de uitvoering van de toezeggingen betreft, heeft Belgapom aan de auditeur voorgesteld om met een overgangperiode te werken voor de invoering van de nieuwe notering via de online tool. De auditeur heeft haar goedkeuring gegeven aan de lancering van een testfase. De eerste notering volgens het nieuwe systeem werd uitgetest op vrijdag 19 januari 2024.¹⁷⁰ Twee weken later werd een aanpassing gemaakt door een commentaar-sectie toe te voegen in de online tool (binnen stap 1 (zie

¹⁶⁷ [VERTROUWELIJK]

¹⁶⁸ Antwoord van Belgapom van 29 maart 2024 op het verzoek om inlichtingen van 27 maart 2024, vraag 3.

¹⁶⁹ Antwoord van Belgapom van 22 april 2022 (geactualiseerd antwoord van 10 juli 2023) op het verzoek om inlichtingen van 17 februari 2022, vraag 23.

¹⁷⁰ E-mail van Belgapom van 17 januari 2024.

randnummer 279)) waar het commissielid summier wat marktcontext kan geven. Enkel de voorzitter heeft toegang tot deze informatie.¹⁷¹ Sindsdien wordt verder gewerkt volgens het nieuwe systeem.

334. De opvolging van de toezeggingen zal verlopen overeenkomstig de controlemaatregelen die opgenomen in het Reglement zijn opgenomen (zie hiervoor afdeling VIII.7.5.e Controlemaatregelen). Per jaar (bewaarperiodes) gaat het om minimaal drie ad hoc controles en één jaarlijkse controle waarbij de externe gekwalificeerde auditor drie weken verspreid over het jaar (bewaarperiodes) selecteert voor controle van de aankoopborderellen. Zowel de voorzitter, de leden van de commissie als een externe gekwalificeerde auditor voeren de controles uit. Ook de BMA zal voor de periodes 2024-2025 en 2025-2026 toezicht houden via een jaarlijks rapport opgesteld door het bestuursorgaan van Belgapom. Tenslotte kan het bestuursorgaan eventuele adviezen van de auditor omzetten in het reglement.

VIII.7.7 Conclusie

335. De auditeur besluit dat de aangeboden toezeggingen erop toezien dat binnen de prijzencommissie het uitwisselen en het gebruik van strategische (commercieel gevoelige) en vertrouwelijke informatie wordt beperkt en gecontroleerd. Door de uitwisselingsvorm te digitaliseren en te objectiveren, heeft elk lid nog uitsluitend toegang tot zijn eigen ingebrachte prijsinformatie en wordt een spillover naar uitwisseling met andere leden van andere categorieën commercieel gevoelige informatie niet langer mogelijk. Door de prijsinformatie meer te aggregeren en door het opzetten van een digitale tool waarin ieder lid afzonderlijk zijn eigen informatie inbrengt, wordt de informatie uitwisseling op de minst beperkende wijze georganiseerd om de gestelde efficiëntieverbeteringen te realiseren. Verder wordt de uitwisseling van vertrouwelijke informatie vermeden aangezien de publicatie van de Belgapomnotering op de website van Belgapom gebeurt zonder dat de leden op enig moment toegang krijgen tot de individuele informatie van andere leden.

336. Anderzijds moet de auditeur er tegelijk op toezien dat de toezeggingen niet verder gaan dan nodig om de efficiëntieverbeteringen van de Belgapomnotering tot stand te brengen. De toezeggingen moeten daarom proportioneel zijn en niet verder gaan dan nodig is. Er mogen geen andere toezeggingen bestaan die tegemoetkomen aan zijn bezorgdheden die minder beperkingen zouden opleggen aan de betrokken onderneming en derden. Rekening houdende met de opmerkingen van de auditeur hiervoor op reacties uit de markttest, is de auditeur van oordeel dat de aangeboden toezeggingen niet verder gaan dan noodzakelijk om de gestelde concurrentiële voordelen te genereren.

337. De reacties uit de markttest vereisen niet dat de aangeboden toezeggingen met betrekking tot de digitale uitwisselingsvorm en de inhoud van de uitgewisselde prijsinformatie worden aangepast. Enkel wat de ingebouwde controlemaatregelen betreft, is het volgens de marktdeelnemers aangewezen om het aantal ad hoc controles door de voorzitter van Belgapom minimaal vast te leggen. Belgapom is bereid om deze controles tweemaal per aardappelseizoen te organiseren.

338. Tenslotte is de auditeur van oordeel dat de maatregelen voor uitvoering en opvolging waaronder een tijdelijk toezicht door het auditoraat van de Belgische Mededingingsautoriteit voldoende zijn om de naleving van deze toezeggingen te garanderen.

¹⁷¹ E-mail van Belgapom van 27 januari 2025 als antwoord op de e-mail van auditeur van 24 januari 2025.

VIII.8 Eindconclusie

339. Overeenkomstig artikel IV.44, §1er, 2° WER kan de auditeur, na advies van de auditeur-adviseur, beslissen een ministerieel verzoek bij gemotiveerde beslissing te seponeren indien hij tot het besluit komt dat de door de betrokken partij aangeboden toezeggingen die hij na een markttest verbindend verklaart, tegemoetkomen aan zijn bezorgdheden.

340. De auditeur besluit dat de aangeboden toezeggingen op adequate wijze tegemoetkomen aan haar bezorgdheden en tegelijkertijd Belgapom in staat stelt haar objectieven via de Belgapomnotering verder te verwezenlijken.

341. Na uitvoering door Belgapom van de toezeggingen zal het risico op directe collusie via uitwisseling van aankooprijnsinformatie tussen de leden van de prijzencommissie door de online tool worden weggenomen. Ook het risico op collusie binnen de sector/betrokken markt via de Belgapomnotering als publieke prijsnotering wordt verminderd door het aggregeren en relatief historischer maken van de uitgewisselde informatie. Tenslotte, werken de aangeboden toezeggingen ook remediërend voor potentiële concurrentie verstoringen op de downstreamafzetmarkt voor bevroren verwerkte aardappelproducten en verhandelde aardappelen.

342. In ieder geval houden de toezeggingen geen nadelige erkenning in door de betrokken partij, Belgapom.

VIII.9 Beslissing

343. Overeenkomstig artikel IV.44, §1er, 2° WER, de auditeur, na advies van de auditeur-adviseur:

- Stelt vast, gelet op de hiervoor ontwikkelde argumenten en de aanpassingen van het Reglement Belgapom Prijzencommissie naar aanleiding van de markttest, dat de aangeboden toezeggingen door Belgapom tegemoetkomen aan haar bezorgdheden;
- Verklaart dat de aangeboden toezeggingen door Belgapom, als bijlage bij voorliggende beslissing gevoegd en er integraal onderdeel van uitmakend, bindend zijn voor Belgapom:
Bijlage 1: Reglement Belgapom Prijzencommissie - versie 23/09/2024;
- Beslist bijgevolg om het onderzoek in de zaak I/O-21/0024 te seponeren.

344. Deze beslissing is gericht aan Belgapom vzw, met maatschappelijke zetel te Guldensporenpark 120, 9820 Merelbeke.

Brussel, op 28 januari 2025

Charlotte Delmeire
Auditeur

Bijlage 1 : Toezeggingen door Belgapom vzw: Reglement Belgapom Prijzencommissie - versie van 23/09/2024

Reglement Belgapom prijzencommissie

1. Samenstelling van de prijzencommissie

Nadat de Belgische Commissieprijs voor aardappelen vanaf februari 2001 niet meer genoteerd werd door het federale ministerie ten gevolge van de regionalisering van het departement landbouw, heeft Belgapom het initiatief genomen om vanaf het seizoen 2001-2002 een eigen Belgapomnotering te publiceren en dit om de continuïteit te verzekeren.

Leden:

Deze prijzencommissie werd samengesteld door de toenmalige raad van bestuur op voordracht van de secties handel en verwerking door 4 vertegenwoordigers van leden uit de sectie handel en 4 vertegenwoordigers van leden uit de sectie verwerking van Belgapom. Deze acht personen waren dagelijks actief in de aankoop van aardappelen op de Belgische markt.

De Belgapom prijzencommissie is vanaf 1/1/2021 uitgebreid tot 10 personen, waarvan 5 actief in de handel en 5 actief in de verwerking. De leden van de prijzencommissie zijn dagelijks actief in de aankoop van aardappelen op de Belgische markt.

Bij evaluatie van huidig reglement op het einde van het seizoen 2023-2024 wordt bekeken of de prijzencommissie kan worden uitgebreid.

De toetredingscriteria voor lidmaatschap worden bepaald door dit reglement en zodoende bevestigd door de aanname ervan door het Bestuursorgaan.

Een bedrijf kan lid worden van de noteringscommissie op verzoek van het bedrijf zelf of op voordracht van minstens 1 lid van het Bestuursorgaan.

De toetredingsvoorwaarden zijn de volgende:

- Het bedrijf is lid van Belgapom.
- Het bedrijf handelt in of doet aankopen van aardappelen conform de definities van de Belgapomnotering zoals bepaald in dit reglement.
- De toetreding van een nieuw lid wordt aanvaard door het Bestuursorgaan bij eenvoudige meerderheid van stemmen van de aanwezige leden waaronder

minstens 1 lid van de sectie handel of de sectie verwerking.

Voorzitter:

Het mandaat van voorzitter van de prijzencommissie wordt ingevuld door de CEO van Belgapom. Indien deze uitzonderlijk verhinderd is, wordt deze vervangen door een medewerker van het FVPHouse-secretariaat die daarvoor een opleiding heeft gevolgd en een vertrouwensverklaring heeft ondertekend. De voorzitter van de prijzencommissie is niet stemgerechtigd en kan geen inhoudelijke inbreng doen in de commissie.

Taken:

- de voorzitter ziet toe op de correcte toepassing van het reglement van de prijzencommissie en verzekert de goede werking van de online tool;
- de voorzitter houdt toezicht op de correcte inbreng van gegevens door de leden van de prijzencommissie in de online tool en start de procedure onder punt 6. “Controle op de werking van de prijzencommissie” wanneer nodig;
- De voorzitter bepaalt de hoogte van de notering op basis van de door de leden ingebrachte gegevens volgens de werkwijze uiteengezet onder punt 5. “Werkwijze van de prijzencommissie – stap 2” en de markstemming. De voorzitter neemt deze beslissing onder alle omstandigheden zonder voorafgaand overleg (daaronder begrepen bilateraal of multilateraal overleg, mondelinge of schriftelijke communicatie, fysiek of digitaal communiceren) met de leden van de prijzencommissie;
- de voorzitter is verantwoordelijk voor de communicatie van de notering via de website www.belgapom.be .
- de voorzitter is ook de contactpersoon voor derden voor verdere informatie betreffende de notering en de werking van de prijzencommissie.

Aanduiding:

De leden van de prijzencommissie worden aangeduid door het bestuursorgaan van Belgapom vzw, op voordracht van de leden van de secties handel en verwerking. Beide secties hebben het recht om 5 leden voor de prijzencommissie aan te duiden.

In het kader van de privacyregels zullen de namen van de leden van de prijzencommissie niet aan derden bekend gemaakt/gepubliceerd worden. Enkel in geval van gemotiveerde vraag door de overheid zal het Belgapomsecretariaat deze overmaken.

Duur en vervanging:

Deze leden van de prijzencommissie worden aangeduid voor een onbepaalde termijn.

Hun mandaat loopt af als zij zelf ontslag nemen uit de prijzencommissie, of indien het bestuursorgaan van Belgapom beslist hen in de prijzencommissie te vervangen.

Een lid kan worden uitgesloten door het Bestuursorgaan in volgende gevallen:

- op vraag van het lid zelf.
- bij vaststelling van een fout naar aanleiding van een audit of een controle van de doorgegeven prijzen. Voor de procedure wordt verwezen naar punt 6 van het reglement.
- een beslissing tot uitsluiting wordt genomen met een eenvoudige meerderheid van stemmen van de aanwezige leden waaronder minstens 1 lid van de sectie handel en 1 lid van de sectie verwerking.

Engagement:

De leden van de prijzencommissie hebben kennis genomen van het voorliggende versie van het reglement van de prijzencommissie en hebben deze ondertekend voor akkoord.

Daarnaast verbinden ze zich ertoe om de volle medewerking te verlenen aan alle controle op de juistheid van de ingebrachte gegevens. Dit geldt zowel wat de interne controle door Belgapom betreft (opvragen/toegang geven tot de registratie van de aankopen van aardappelen aan voorzitter van de prijzencommissie, jaarlijkse audit door een onafhankelijke derde, aangesteld door Belgapom), alsook mogelijke controle door de bevoegde overheid zoals de mededingingsautoriteiten of de FOD economie.

Vergoeding:

De leden van de prijzencommissie worden niet vergoed voor dit mandaat.

2. Doelstelling van de Belgapomnotering

De wekelijkse Belgapomnotering heeft tot doel de meest gehanteerde prijs voor aardappelvariëteiten met bestemming verwerking tot diepgevroren friet en de daarbij horende markstemming te definiëren.

Deze notering heeft tot doel de evolutie van de aankoopprijs bij telers voor de vrije markt van consumptieaardappelen in België met bestemming verwerking tot diepgevroren friet weer te geven.

De vrije markt in deze aardappelen is relevant in volume en vindt gedurende het ganse seizoen plaats. Naar analogie met diverse andere noteringen op deze markt in de aardappelzone België, Frankrijk, Nederland en Duitsland, zorgt de Belgapomnotering

voor een transparante afspiegeling van de markt, die is gebaseerd op transacties van grondstof uit alle teeltgebieden in België.

Zowel de wekelijkse notering als alle relevante informatie m.b.t. de Belgapomnotering worden gepubliceerd op de website van Belgapom (<https://www.belgapom.be>) onder de rubriek 'Belgapomnotering' en dit in het Nederlands, Frans en Engels.

3. Scope van de Belgapomnotering

De Belgapomnotering heeft betrekking op de aankoop van vrije aardappelen gedurende twee seizoenen :

- Vroege aardappelen : juli/augustus/september
- Bewaaraardappelen : eind augustus/september t.e.m. juli

Omwille van de uitzonderlijke groeiomstandigheden kan de markt vroeger opstarten of later eindigen dan gemiddeld.

4. Definities van de Belgapomnotering

- Vroege aardappelen:

De Belgapomnotering voor vroege aardappelen is de meest gehanteerde prijs voor aankopen, waargenomen gedurende de laatste 3 werkdagen voorafgaand aan de dag van de notering, voor machinegerooide aardappelen van vroege rassen voor verwerking tot diepgevroren aardappelproducten, veldgewas 35 mm+, frietgeschikt, af producent, los op wagen, voor onmiddellijke levering/ophaling.

- Bewaaraardappelen:

De Belgapomnotering is de meest gehanteerde prijs voor aankopen , waargenomen gedurende de laatste 3 werkdagen voorafgaand aan de dag van de notering, voor de variëteit Fontane, voor verwerking tot diepgevroren aardappelproducten , veldgewas 35 mm+, frietgeschikt, af producent, los op wagen, voor onmiddellijke levering/ophaling.

Op basis van de unanieme beslissing door het bestuursorgaan van Belgapom zal vanaf het seizoen 2023-2024 zal de Belgapomnotering betrekking hebben op de variëteiten Fontane en Challenger. Elk jaar wordt op het einde van het bewaarseizoen door de commissieleden vastgelegd welk voorstel zij doen aan het bestuursorgaan omtrent de te noteren variëteit of variëteiten. Als basis neemt men de meest verhandelde variëteiten van rassen volgens de Belgapomdefinitie.

Eventuele wijzigingen met betrekking tot de Belgapomnotering zullen via een persbericht in de (internationale) vakpers aangekondigd worden en dit voor de start van het seizoen waarop deze betrekking zullen hebben.

- Marktstemming:

Aanvullend aan de Belgapomnotering zal de prijzencommissie ook een marktstemming weergeven. De leden van de prijzencommissie kunnen hiervoor kiezen uit volgende lijst:

- flauw: aanbod is groter dan de vraag;
- rustig: aanbod is groter dan of gelijk aan de vraag;
- stabiel: aanbod is gelijk aan de vraag, evenwicht;
- prijshoudend: aanbod is kleiner dan of gelijk aan de vraag;
- vast: aanbod is kleiner dan de vraag.

- Toelichting bij de definities:

- “Voor onmiddellijke levering/ophaling” : hiervoor wordt een levering binnen de 2 weken bedoeld. Leveringen op langere termijn vallen buiten de scope van de Belgapomnotering.
- Beoogde transacties waarop de Belgapomnotering betrekking heeft :
 - aankopen volgens de definitie verricht door de bedrijven vertegenwoordigd door de leden van de commissie;
 - aankopen bij Belgische telers (franco boer);

- Gemiddelde contractprijzen:

Gezien de voorbije jaren het aandeel van contractuele aankopen in de Belgische aardappelmarkt sterk is toegenomen, wat een belangrijk gegeven is om een volledig beeld van de werking van de aardappelmarkt te verzekeren, zal in de grafische voorstelling van de wekelijkse Belgapomnotering voor Fontane en Challenger / vroege variëteiten ook een grafische voorstelling van de gemiddelde contractprijs voor die betrokken voorbije week voor Fontane wordt weergegeven omdat de Fontaneprijs, als meest verhandelde en gecontracteerde variëteit als benchmark voor de sector wordt aanvaard.

Deze gegevens met betrekking tot de contractprijzen worden ten vroegste één maand voorafgaand aan de start van het fysieke aardappelseizoen opgevraagd bij de ondernemingen die een afgevaardigde hebben in de prijzencommissie.

Op deze wijze wordt verzekerd dat de publicatie van deze gegevens met betrekking tot de contractprijzen geen enkele invloed hebben op de marktwerking in de sector.

Immers op dat moment zijn de contracten reeds geruime tijd afgesloten en zijn deze gegevens reeds in de vakpers gepubliceerd.

De in deze grafiek gepubliceerde data betreffen het verloop van de gemiddelde wekelijkse vastgelegde contractprijzen voor het ganse seizoen waarop ze betrekking hebben.

5. Werkwijze van de prijzencommissie

Het ganse proces verloopt vanaf januari 2024 louter schriftelijk waarbij de volgende werkwijze wordt gevolgd:

Stap 1: Inbreng van de individuele gegevens door elk commissielid:

- (1) Elke donderdagavond (na 17.00h) brengt elk commissielid volgende gegevens in de online tool, voor elk van de te noteren variëteiten.
 - Meest gehanteerde prijs (zoals hierna gedefinieerd) voor aardappelen volgens definitie (opgenomen onder punt 4)
 - Hoeveelheid aangekochte aardappelen (klein / midden / groot)
 - ≤ 100 ton
 - 100 – 500 ton
 - ≥ 500 ton
- (2) Eigen inschatting van de marktstemming volgens definitie (opgenomen onder punt 4)
- (3) Er is een facultatieve mogelijkheid om een korte opmerking te voorzien door het commissielid over de algemene marktsituatie.

In deze online tool wordt ook de mogelijkheid voorzien om aan te geven dat er door het desbetreffende lid van de prijzencommissie niet gekocht is volgens definitie.

De “meest gehanteerde prijs” wordt door elk commissielid als volgt vastgesteld:

De leden verzamelen de aankoopgegevens van aardappelen volgens definitie gedurende de laatste drie werkdagen.

- Wanneer voor alle aankopen *dezelfde* prijzen werden betaald, dan noteert het commissielid die prijs.
- Wanneer *verschillende* prijzen werden betaald, dan noteert het commissielid:
 - a) de prijs die het meest werd overeengekomen gekoppeld aan de hoeveelheid aangekochte aardappelen voor die bepaalde prijs.
 - b) In het geval de aangekochte volumes identiek zijn voor de twee of meer meest gehanteerde prijzen, dan noteert het commissielid de prijs en de corresponderende hoeveelheid aangekochte aardappelen van transacties die werden uitgevoerd het dichtst bij het moment van de wekelijkse notering.

De prijzencommissie komt niet fysiek of op digitale wijze samen voor de Belgapomnotering of waarneming van de marktstemming. De leden van de prijzencommissie communiceren ook niet onderling (direct of indirect) over hun individuele gegevens voorafgaand, tijdens en na het inbrengen ervan in de online tool. Bij het inbrengen van de individuele gegevens in de online tool hebben de commissieleden geen toegang tot de ingebrachte gegevens van de andere commissieleden.

Stap 2: Bepaling van de notering door de voorzitter van de prijzencommissie en de publicatie.

- a. Op vrijdagochtend tussen 7.00h en 9.00h bekijkt de voorzitter van de prijzencommissie de door de leden doorgestuurde gegevens.
- b. De voorzitter de Belgapomnotering bepaalt de notering op basis van volgende werkwijze:
 - 1) Als alle commissieleden die hebben gekocht binnen definitie *dezelfde* prijs opgeven dan wordt die prijs genoteerd.
 - 2) Als er *twee verschillende* prijzen worden opgegeven dan wordt de prijs genoteerd die het meest wordt opgegeven onder voorwaarde dat minstens één van de leden die die specifieke prijs betaalde meer dan 500 ton¹ heeft aangekocht.
 - 3) Als er *twee verschillende* prijzen worden opgegeven en onder de leden die de prijs hebben opgegeven die het meest werd doorgegeven bevindt zich geen enkel lid dat meer dan 500 ton heeft gekocht dan:
 - Wordt de meest gegeven prijs genoteerd op voorwaarde dat onder de leden die een andere prijs opgeven max. 1 lid meer dan 500 ton heeft aangekocht.
 - Wordt de minst doorgegeven prijs genoteerd als er onder de leden die een andere prijs hebben opgegeven meer dan 1 lid meer dan 500 ton heeft aangekocht.
 - 4) Als er meer dan twee verschillende prijzen worden opgegeven dan:
 - Wordt de meest gegeven prijs genoteerd als er onder de leden die deze prijs opgaven minstens 1 lid meer dan 500 ton heeft gekocht.
 - Wordt, indien er onder de leden die de meest gegeven prijs hebben doorgegeven geen lid zit die meer dan 500 ton heeft gekocht, de prijs genoteerd na schrapping van de hoogste en de laagste doorgegeven prijs ongeacht hoeveel keer deze werd gegeven.
 - Wordt, indien de verschillende opgegeven prijzen evenveel keer werden doorgegeven, de prijs genoteerd na schrapping van de hoogste en de laatste

¹ De grenswaarde van 500 ton werd vastgesteld op basis van een evenwicht tussen de verschillende spelers binnen de Commissie. Handelaars doen meer kleinere speculatieve aankopen terwijl verwerkers minder transacties doen maar met grotere hoeveelheden. Het aandeel contractuele transacties is bij deze laatste groep ook groter. Deze grenswaarde wordt jaarlijks bij het herbevestigen/herzien van het reglement geëvalueerd op basis van de marktrelevantie.

doorgegeven prijs.

- c. In het uitzonderlijke geval dat bovenstaande werkwijze onder b. niet resulteert in een notering die volgens de voorzitter van Belgapom een correcte weergave is van de meest gehanteerde marktprijzen volgens definitie, is een afwijking mogelijk mits deze wordt bijgehouden in een logboek. Dit logboek vermeldt op datum van notering de desgevallende afwijking en een motivatie. Bij de publicatie (zie punt d. infra) van de afwijkende notering wordt ook de motivatie meegegeven.
- d. De beslissing wordt via mail meegedeeld aan de leden van de prijzencommissie en de relevante stakeholders inclusief de gespecialiseerde pers. Vervolgens wordt de notering gepubliceerd op de site www.belgapom.be onder de knop Belgapomnotering.

In geval van een gebrek aan transacties zal er geen notering met marktstemming gepubliceerd worden. Er is een gebrek aan transacties indien er op de vorige 3 werkdagen minder dan 2 commissieleden volgens definitie hebben verhandeld;

In geval de notering niet kan doorgaan op vrijdag wegens een officiële feestdag, zal de notering op donderdag plaatsvinden, of op woensdag, wanneer donderdag ook een officiële feestdag is. De gegevens worden dan door de commissieleden in de online tool ingebracht op de vorige werkdag (respectievelijk woensdag of dinsdag) volgens de definities van de Belgapomnotering.

In geval de inbreng van de notering valt op een officiële feestdag, zal de publicatie gebeuren conform het reglement op basis van data ingebracht op het einde van de laatste werkdag voor de officiële feestdag in casu de woensdagavond.

In de wekelijkse Belgapomnotering (PDF) zal worden verwezen naar de werkwijze voor het bepalen van de notering zoals hierboven gestipuleerd in punt 5 – stap 2. Het reglement is openbaar raadpleegbaar op de <https://belgapom.be/nl/belgapomnotering/>

In het begin van het kalenderjaar zal Belgapom op haar website de officiële feestdagen van het komende jaar publiceren alsook de data waarop de leden hun gegevens moeten inbrengen wanneer een officiële feestdag op een vrijdag valt.

De Belgapom website zal de leden hieraan herinneren op het ogenblik van de publicatie van de notering op de website in de week die hieraan vooraf gaat.

- Publicatie:

- a. De notering wordt elke vrijdagochtend voor 9 uur door Belgapom op zijn website

(<https://belgapom.be>) gepubliceerd.

- b. Naast deze gegevens, met duidelijke verwijzing naar de definities en de werkwijze voor de bepaling van de notering door de voorzitter (stap 2) , zal de communicatie ook een grafische voorstelling van de evolutie van de notering gedurende de loop van het seizoen bevatten.

6. Controle op de werking van de prijzencommissie

De controle op de correcte werking van de prijzencommissie gebeurt enerzijds via “ad hoc controles” door de voorzitter van de prijzencommissie (punt a) hierna) en anderzijds door de jaarlijkse controle door de externe gekwalificeerde auditor (punt b) hierna). Het auditoraat van de Belgische Mededingingsautoriteit zal gedurende de periode 2024-2025 en 2025-2026 beide controles opvolgen.

- a. De voorzitter van de prijzencommissie zal de juistheid van de inbreng van de individuele gegevens door de commissieleden controleren (stap 1 onder punt 5), door minimaal op drie weken verspreid over het jaar (bewaarseizoen) een ad hoc controle uit te voeren. Een ad hoc controle kan ook op voorstel van één of meerdere leden van de prijzencommissie plaats vinden.

De ad hoc controle gebeurt door het opvragen bij drie leden van de commissie van een kopie van het register of de aankoopborderellen van de aardappelen waarvan de aankoopprijs werd ingebracht in online-tool Belgapomnotering voor de aan controle onderworpen notering. De voorzitter kan deze ook zelf raadplegen op de zetel van de geselecteerde ondernemingen

Mocht blijken dat deze data niet overeenkomen met de ingebrachte gegevens zal de voorzitter:

- de desbetreffende notering schrappen en offline halen.
- het bestuursorgaan van Belgapom hiervan op de hoogte te brengen en een uitzonderlijke, dringende bijeenkomst van het bestuursorgaan beleggen. Daarbij wordt enkel het lid van de commissie waar de afwijking werd vastgesteld uitgenodigd.
- het bestuursorgaan besluit na deliberatie over de gevolgen:
 - wat betreft de notering: nieuwe notering op basis van correcte informatie of definitief schrappen van die bepaalde notering
 - wat betreft de overtreder: indien zo besloten kan men overgaan tot sanctionering gaande van schorsing tot definitieve verwijdering uit de commissie. In dit laatste geval wordt aan de sectie waartoe de overtreder behoort gevraagd een voordracht te doen ter vervanging.

- b. Het bestuursorgaan van Belgapom duidt een externe gekwalificeerde auditor aan die één keer per jaar - bij het afsluiten van het noteerjaar voor het bewaarseizoen - een audit zal uitvoeren om zowel de juistheid van de inbreng van de individuele gegevens door de commissieleden te controleren (stap 1 onder punt 5) als de bepaling van de notering door de voorzitter van de prijzencommissie (stap 2 onder punt 5), door minimaal op drie weken verspreid over het jaar (bewaarseizoen) een jaarlijkse controle uit te voeren.

De jaarlijkse controle gebeurt door het opvragen bij alle leden van de commissie van een kopie van het register of de aankoopborderellen van de aardappelen waarvan de aankoopprijs werd ingebracht in de online-tool Belgapomnotering voor de drie aan controle onderworpen noteringen. De externe auditor kan deze ook zelf raadplegen op de zetel van de geselecteerde ondernemingen.

Daarnaast zal de voorzitter van de prijzencommissie aan de externe auditor inzage geven in de noteringstool van het voorbije noteerjaar alsook in het logboek. Vervolgens zal de externe auditor op basis van zijn bevindingen verslag uitbrengen aan het bestuursorgaan van Belgapom. Het bestuursorgaan zal de bevindingen van de externe auditor intern bespreken en in overleg met de voorzitter van de prijzencommissie deze adviezen omzetten via het reglement. In geval van vastgestelde anomalieën wordt de procedure gevolgd zoals beschreven onder 6.a.

- c. De voorzitter van de commissie maakt jaarlijks gedurende de periode 2024-2026, bij het afsluiten van het noteerjaar voor het bewaarseizoen, een rapport op voor het auditoraat van de Belgische Mededingingsautoriteit. Dit rapport bestaat uit:
- de documenten en gegevens die werden gecontroleerd door de voorzitter in het kader van een ad hoc-controle (onder punt 6. a.);
 - het verslag van de externe auditor en de documenten en gegevens die door hem werden geauditeerd;
 - de aanbevelingen van het bestuursorgaan van Belgapom (vooraleer deze aanbevelingen in het reglement worden omgezet);
 - de noteringstool van het voorbije noteerjaar en het logboek.
- Het auditoraat zal desgevallend zijn bevindingen en standpunt overmaken aan de voorzitter van de prijzencommissie.
- d. Het auditoraat behoudt zich het recht om na deze periode wanneer zij over signalen beschikt die wijzen op afstemming (collusie) binnen de sector de noteringstool en het logboek van de betrokken periode op te vragen.

7. Evaluatie notering door de prijzencommissie

Jaarlijks komen de leden van de prijzencommissie samen op uitnodiging van de

voorzitter. Deze vergadering zal plaats vinden op het einde van het bewaarseizoen begin juli

De agenda bevat een evaluatie van het voorbije seizoen en het formuleren van voorstellen over de samenstelling van de commissie, de te noteren variëteiten, de werking van de prijzencommissie en de werking van de online tool Het verslag en het daarin opgenomen advies wordt voorgelegd door de voorzitter van de Commissie aan het Bestuursorgaan..

Over dit voorstel wordt binnen de prijzencommissie gestemd. Voor deze beslissing is geen unanimititeit vereist, een meerderheid van de helft + 1 volstaat. De voorzitter van de prijzencommissie zal evenwel in zijn communicatie aan het bestuursorgaan van Belgapom vermelden of het door de commissie voorgelegde voorstel een unanimititeit of meerderheid heeft binnen de prijzencommissie.

8. Uitvoering en opvolging van toezeggingen door Belgapom i.k.v. de sepotbeslissing BMA-2025-02-AUD van 28 januari 2025.

Voorliggende versie van het Belgapomnotering Reglement (versie van 23 september 2024) werd in overleg met het auditoraat van de Belgische Mededingingsautoriteit in overeenstemming gebracht met de geldende Belgische en Europese mededingingsregels inzake mededingingsbeperkende praktijken verboden bij artikel IV.1 van het Wetboek van economisch recht (WER) en bij artikel 101 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) alsook de EC Richtsnoeren inzake de toepasselijkheid van artikel 101 VWEU op horizontale samenwerkingsovereenkomsten, in het bijzonder hoofdstuk 6 dat betrekking heeft op informatie-uitwisseling.

Voorliggend Reglement werd door Belgapom als toezeggingen in de zin van artikel IV.44, §1, 2° WER binnen het onderzoek in zaak I/O-21/0024 aan het auditoraat aangeboden.

De auditeur heeft voorliggend Reglement bij beslissing de sepotbeslissing BMA-2025-02-AUD van 28 januari 2025 verbindend verklaard en beslist om zaak I/O-21/0024 te seponeren overeenkomstig artikel IV.44, §1, 2° WER.

Ter uitvoering en opvolging van de aangeboden toezeggingen verbindt het bestuursorgaan van Belgapom er zich toe om gedurende de periode 2024-2025 en 2025-2026 het auditoraat van de BMA:

- jaarlijks een rapport over te maken zoals beschreven onder punt 6.c;
- te berichten over elke wijziging van de leden samenstelling van de Belgapom prijzencommissie;
- te berichten over elke wijziging van het Reglement.

Het auditoraat zal desgevallend zijn bevindingen en standpunt overmaken aan de voorzitter van de prijzencommissie.

Het auditoraat behoudt zich verder het recht om na deze periode wanneer zij over signalen beschikt die wijzen op afstemming (collusie) tussen leden van de Belgapom prijzencommissie de noteringstool en het logboek van de betrokken periode op te vragen.

Deze versie van het reglement met betrekking tot de werking van de Belgapom prijzencommissie treedt in voege op 1 februari 2025.

Elk lid van de prijzencommissie ontvangt een exemplaar van dit reglement dat hij/zij voor akkoord ondertekent. Hij/zij zal ook elke wijziging of aanpassing van het reglement ontvangen via de voorzitter van de commissie, die opnieuw voor akkoord en ondertekening zal worden voorgelegd.

Gelezen en goedgekeurd,

Datum:

Commissielid:

